

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PÁP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 786. Kiadóhivatal 700.

A közegészség ügye.

Írta: Kossuth Ferencz.

Budapest, november 24.

A belügyi tárca általános vitája az előrelátott időnél tovább tartott; de remélhetőleg nem mulik el egészen nyom nélkül azért, mert a felszólalók legnagyobb része a közegészség ügyével foglalkozott, ami tényleg az ország egyik legfontosabb ügye.

Helyzetünk nem lenne olyan mostoha, ha a magyar nemzet számbelileg erősebb volna. Végtelenül fájdalmasan kell, hogy érintse tehát minden hazáját szerető magyar embert az a tény, hogy a gyermekhalandóság terén az első közt vagyunk a művelt államok közt és hogy népünket bizonyos betegségek, mint például az általános gyengeség, a vérhas, a tüdővész, a legtöbb művelt állam népénél jobban pusztítja.

Ez a tény annál aggasztóbb, mert a roncsoló toroklob, a tüdővész, a vérhas, a magyar vidékeken jelentékenyen erősebben pusztít, mint másutt. Így például, míg magyar vidékeken egy 3 évi ciklust találomra véve, a roncsoló toroklob 37 ezer, nem magyar vidékeken 26 ezer, a tüdővész magyar vidékeken 98, máshol 61 ezer, a vérhas magyar vidékeken 51, máshol 32 ezer embert pusztít el.

Azért választom ezeket a példákat, mert amint később rá fogok mutatni, ez a pusztítás nagyrészt a magyar

nép élet szokásainak a következménye. Megdöbbenünk, ha rá gondolunk, hogy a halál egy ilyen 3 évi ciklusban kerekszámban 1 millió 60 ezer emberéletet olt ki; ebből az óriási tömegből kerekszámban csak 150 ezer ember hal meg aggkórban, a többinek, több mint fele (450 ezer) fertőző, (tehát az emberekre) ráragadt betegségben hal meg.

Valóban itt volna már az ideje annak, hogy ezeken a bajokon még nagy pénzáldozattal is segítsünk és eszünkbe jusson az, hogy ha állatállományainkat meg szoktuk nagy áldozatokkal is védelmezni, még nagyobb áldozatokat kellene hoznunk azért, hogy az embert, a magyar embert, védjük és tartsuk meg hazája és családja számára.

A belügyi költségvetés általános vitájánál sokan tették szavá a községeknek ivóvízzel való ellátása kérdését; erre a pontra tehát rá van kellőleg irányítva a közfigyelem, úgy, hogy ez idő szerint felesleges nekem erről írnom.

Azonban vannak más rendkívül fontos részletek, amelyekről kevesen emlékeztek meg és vannak olyanok, amelyek szóba sem kerültek.

Ezekre fogok jelen soraimmal röviden rámutatni.

A magyar népéletben vannak bizonyos szokások, amelyeknek kiküszöbölésére és megváltoztatására a társadalomnak és a kormánzatnak össze kellene fogniok.

A nép kised házaiban a szegénység által sem igazolható rendkívül kicsiny ablakok vannak, melyeknek kinyitása s a lakások szellőztetése a téli hónapokban teljesen elmarad. A nép nagyrésze tehát otthon rossz és elrontott levegőben él; sokszor túlzott melegben, még többször zsufoltan.

Általános az úgynevezett „bubos kemenczék” használata, melynek padkájára rákuporodnak az ingbe, gatyába öltözött, meztelen lábú gyermekek; e kemenczékéről gyakran leugrálva, kifutkároznak a hidegre, a hóra és a halálos betegség csiráját oltják magukba.

A gané-dombot jó közel az ablakhoz, vagy az ajtóhoz helyezik el és sokszor veszedelmesen közel a kúthoz.

A lakás padozatát vert föld képezi, melyre apáról fiura köpködnek a bent lakók s ezzel e padozatot a bacillusok (kivált a tüdőbetegség előidéző bacillusok) valóságos melegágyává teszik.

A baba-intézmény fejletlensége; a községi és körorvosok mostoha sorsa; az orvosszerek magas ára, mindez hozzájárul ahhoz a tényhez, amelyet említettem, hogy a halálozások nyolcztized-része nem az aggkor következtében áll be.

Alig van 9 vagy 10 ezer baba az országban; egy-egy orvosra 900 vagy 1000 beteg esik; a halottkének nagyrészenek pedig nincs orvosi oklevele.

Szomorú tény, de tény, hogy a magyar vidékeken nagyobb a halandóság

Utolsó fejezet.

Írta: Skita Ervin.

(Utánnomás tílos)

Pál ur, a könyelmű, a jó fiu egy novemberi hajnalon agyonlőtte magát.

— Ki hitte volna? — siránkozott másnap a háziasszonya. — Ki hitte volna? — mondották a barátok és ismerősök. — Ki hitte volna?! — zokogta egy megtört, fehérhaju matróna.

És Pál ur mindezzel éppen úgy nem törődött, most, mint ahogy nem törődött volna vele életében, ha ezt kérdezték volna tőle. Nyugodt előkelőséggel feküdt a pamlagon s arczának merev vonásai egy hajszálnnyival sem különböztek attól a kifejezéstől, mely egy nappal előbb ült arczán, mikor az utolsó bankot adta a kaszinóban. Nem, azt senki sem foghatta rá, hogy megváltozott. Talán az arca halványabb volt egy árnyalattal a megszokottnál, talán hiányzott a hemlokön lévő parányi vörös foltól az angoltapasz, de hát Istenem, az ilyen csekélyégeket nem szokás észrevenni. Pál ur egyforma volt egész életében s Pál ur most is olyan, mint volt.

És Pál ur akkor sem változott meg, mikor a hatóság emberei a szobába léptek. Egyszerűen nem vett tudomást róluk, mint a hogy nem vette észre őket soha. Hagyta, hogy végigkutatassák zsebeit, hagyta, hogy feltörjék szekrényeit.

— Ostobaság! — gondolta bizonyosan magában. — Ezek azt szeretnék tudni, hogy miért hagytam itt őket? Nos, ezt magam is szeretném megtudni.

De hát a hatóság emberei sem voltak okosabbak Pál urnál s bele kellett nyugodniok abba, hogy „az öngyilkosság oka ismeretlen.”

Lassaeskán mindenki elhagyta a szobát s Pál ur egyedül maradt. Azaz nem egészen egyedül. Az a fehérhaju, megtört matróna csak nem akart eltávozni közeléből. Ijedt, fénytelen szeméit a nyugovón pihentette, mintha szemrehányásokat akart volna tenni az elkövetett csínyért. Igenis, „csínyért”, mert Pál ur komoly dolgot sohasem szokott elkövetni.

— Látod, kiesike fiam, látod ez a vége, ha az ember nem szeret senkit! — zokogta halkan. — Engem se szeretted, mert ha szeretted volna, sohasem történik ez meg!

Pál ur erre sem felelt, pedig ha élne, úgy bizonyosan azt mondaná: — Ugyan ne gyerekeskedjék! — vagy ehhez hasonlót.

Lassaeskán szürkülni kezdett, bár még csak kora délután volt s a sötétség elhozta Pál urhoz azokat is, akik nem érték be ezzel a sóhajjal: Ki hitte volna? Elsőbben is jött egy fiatal ur, aki hosszasan elnézte a halottat s megigazította a pamlagról lelógó kabát-szárnyát.

— Szegény Pálom! — sóhajtott a aztán gomblyukából kivéve a fehér szegfűt, a halott ruhájára tűzte.

Csak aztán jutott eszébe, hogy talán ez mégsem illik s mikor észrevette a homályban gubbaszkodó fehérhaju matrónát, kissé megszegyenülve szeretett volna visszavonulni. Szeretett volna, de lehetetlen volt, mert az a megtört fehérhaju asszony feiallott s egyenesen feléje közeledett.

— A barátja volt, ugy-e?

— Igen, asszonyom, fogadja...

— Hát gondolta volna ezt?

A fiatal ur nem felelt semmit, az öreg asszony pedig nem várt feleletet. Csak úgy gépiesen kérdezte szokásból, anélkül, hogy tudta volna, hogy mit kérdez s anélkül, hogy várt volna feleletet rá. Talán csak magától kérdezte s talán maga adott is rá feleletet.

— Szegény fiacskám! — rebegte alig hallható hangon s melegen megszorította a melázó fiatal ur kezét, mintha meg akarta volna köszönni azt az egy szál virágot, mely Pál ur kedvenc virága volt s melyet minden bizonynyal Pál ur is megköszönt volna. Aztán lábujjhegyen, szinte nesztelenül osont ki a szobából, hogy ne zavarja a barátok utolsó találkozását.

Szegény asszony! Bizonyosan most is az motoszkált zavart agyában, hogy fia nem szereti, ha jelen van, mikor barátaival társalog.

Mikor egyedül maradtak, a fiatal ur még egyszer megigazította a fehér szegfűt Pál ur gomblyukában s aztán idegenkedve nézett körül, mintha keresne valamit. Egy darabig nem mozdult el helyéről, de aztán,

százaléka, mint az idegenajku vidékeken; főképpen a gyermekek halandósága nagyobb a magyarnál. A meghaltak közt 20—30 ezerrel több az 5 éven aluli kisdéd, mint a felnőtt. Azt, hogy miért kelljen nagyobb arányban elpusztulni a magyar gyermekeknek, mint az idegen ajkuak kisdedeinek, más nem magyarázhatja, mint az egészségtelen népszokások, minthogy a katonasorozások azt bizonyítják, hogy nagyobb arányban van jelen az alkalmosok, tehát az erősebbek száma a magyarok közül, mint az idegenajkuak közül.

Egyébiránt aggályt keltő az is, hogy a katonakötelezettek korában levők alig egynegyed része válik be és a be nem válók óriási többségénél az erőtlenség az ok.

Nem folytatom a száraz, de fontos tárgynak fejtegetését, mert amit leirtam: elég. Mi évekig küzdünk azért, hogy a magyar termelő népesség számából, eddig 3 (ezentúl talán 2) évi időtartamra, ne vonassék el egy pár ezer emberrel több. Ez alatt az idő alatt igen sokkal nagyobb számokat von el a hazától — nem 2—3 évre, hanem örökre — a betegség, a halál!

Azt írta Ovidius „*video meliora proboque, deteriora sequor*“ (látom, hogy mi jobb és helyeslem, de azt teszem, amit magam is rossznak tartok). Mi magyarok, kik kevesen vagyunk, ne hagyjuk el, de védjük meg a pusztulástól gyermekeinket, kiket az Isten adott!

Budapest, november 24.

A képviselőház ülése. A képviselőház hélnap délelőtt tíz órakor ülést tart. Napirend: a véderőjavaslat általános tárgyalásának folytatása és interpellációk.

A közigazgatási bizottság ülése. A képviselőház közigazgatási bizottsága ma délután 5 órakor ülést tartott, melyen a beteg Perczel Dezső helyett báró Vojnits István elnökölt. A kormány részéről Jakabffy Imre és Tóry Gusztáv államtitkárok. Jakabffy Imrész és Tóry Gusztáv államtitkárok.

hogy nem látta azt, amit látni szeretett volna, lassan, meggondolva minden lépést, az íróasztal felé közeledett. Csak egy pillantást vetett az össze-visszahányt iratokra s tisztában volt vele, hogy itt már keresték azt, amit ő keres. A tárva-nyitva hagyott szekrények már nem is érdekelték, hanem a kandalló, az felkeltette figyelmét. Igen, ott egy kicsinyke papírdarab feküdt a szőnyegen, melyet bizonyosan senki sem vett észre s amely... hm... mintha egy összetépett levél egyik darabkája volna. Utánna nyult. Csak két betű volt rajta s egy kis vonal; semmi több. Egy darabig nézte s aztán ismét lehajolt, hogy kinyissa a kandalló ajtaját. Észre sem vette, hogy lassan felnyílik az ajtó s valaki a szobába lép. Csak mikor a villany fénye szétkergette a homályt, akkor ugrott fel ijedten, mint egy megriadt, szunynyadó, vagy mint egy tettenért tolvaj. Aztán csakhamar lecsillapodott, mert amit látott, az egyáltalában nem lepte meg. Szemtől szembe találta magát egy fiatal nővel, kinek szeméi egy kissé vörösek voltak, talán a sirástól, talán attól, hogy rosszul aludt az éjjel s kinek arca nem fejezett ki nagyobb bánatot, mint azé, ki az imént távozott Pál ur szobájából. A nő észre sem vette, vagy talán nem akarta észrevenni. Odament lassan Pál urhoz, megsimogatta fejét, megigazította a vánkost feje alatt és nézte, nézte a mozdulatlan, a nyugodt fiút, anélkül, hogy csak egyet is sóhajtott volna, anélkül, hogy csak egyszer is szeméihez emelte volna keszkenőjét. Leült melléje a pamlagra s lassan,

Haydin Imre előadó részletesen ismerteti a leánykereskedés elnyomása és a fajtalan közlemények üldözése iránt létesült nemzetközi egyezményeket, amelyeket a bizottság észrevétel nélkül bevizsgálásra ajánl. Élénkebb vita fejlődött ki az új rendőri büntető eljárás körül, amelyet Haydin Imre előadó Sándor János, Székely Ferencz igazságügyminiszter és Jakabffy Imre államtitkár felszólalásai után a bizottság elfogadott. A bizottság még Haydin Imre előadása alapján vita nélkül elfogadja a Bihar- és Fogaras vármegyék 5 százalékos meghaladó pótdóktól kivételével felhatalmazó törvényjavaslatokat; ugyancsak a belügyminiszter jelentését Nagyőr község egyik részének atkobelezéséről.

Nagy Emil.

Budapest, november 24.

Még egyszer hát beszéljünk Nagy Emilről, aki sokszor szeretett magáról beszélni, de akiről ezután már senki sem fog beszélni. Nagy Emil ugyanis lemondott a mandátumáról, és pedig nem egy dűsan javadalmazott jószágigazgatóság miatt — ez ellen szinte fenyegetve tiltakozik — hanem azért, mert ő a közigazgatás államosítását akarja, a választói jog kiterjesztését pedig még nemzeti korlátok között sem akarja. Hosszu hattudalában ezt dalolja a fiatal hattyu, nem Lohengrin, hanem Nagy Emil.

Ha utóljára még egyszer beszéljünk Nagy Emilről, aki szeretett magáról beszélni, ezért a politikai gyónásért történik. Ez a gyónás ugyanis visszafelé világít Nagy Emil ur egész eltevesztett politikai pályafutására. Mert lehet valaki a közigazgatás államosításának híve, Tisza István is az; tarthatja valaki országos szerencsétlenségnek a választói jog szerényebb kiterjesztését is, Tisza István is annak tartja — de hát akkor, ezer kartács és bomba, hogyan juthat az illetőnek eszébe éppen a függetlenségi párthoz csatlakozni, mely mindig és világosan az önkormányzat híve volt és mindig és világosan a választói jog kiterjesztését követelte? Tisza István, akinek hitét Nagy Emil vallja, nem lépett a függetlenségi pártba. Hát mért lépett be Nagy Emil? Miért? Talán csak nem azért, mert Nagy Emil politikai ambícióinak ébredésekor

közelebb és közelebb hajolva hozzá, ajkával érintette homlokát, talán éppen úgy, mint tegnap, mikor felébredt. Aztán hogy Pál ur erre sem akart megmozdulni, fölállt s megindult az ajtó felé és eltávozott csendesen, úgy, amint jött.

A fiatal ur egy darabig utána nézett, aztán rámeredt a kicsike papírdarabra, melyet még mindig kezében szorongatott s melyen csak két betű volt, meg egy kis vonal. Gyorsan felrántotta a kandalló ajtaját, de most már semmit sem keresett; nem, most már elrejtette azt a kis papírlapot is, amely, hm... mintha egy összetépett levél egyik darabja volna. Ismét odament Pál urhoz, hogy megigazítsa kabátja szárnyát s az sem lepte meg, hogy hiányzik róla a fehér szegfü, melyet csak az imént tűzött gomblyukába.

— Pálom! Szegény Pálom! — szolt hal-kan, de meggyőződéssel. — Ki hitte volna?!

Mivel pedig Pál urnak erre sem volt felelete, a fiatal ur még egy bucsupillantást vetett barátjára s szomorúan, lehorgasztott fővel távozott.

Az ajtóban összetalálkozott a fehérhaju megtört matrózával.

— Látja, minden másképp lett volna, de Pál senkit sem szeretett...

A fiatal ur nem felelt semmit, az öreg asszony pedig nem várt feleletet, csak gépiesen motyogott, anélkül, hogy tudta volna, mit beszél...

éppen a függetlenségi párt volt hatalmon és divatban? Esziünkbe jut, hogy abban az időben sok tépelődő Hamlet jutott hirtelen arra az elhatározásra, hogy mégis csak a negyvennyolczat szereti. És az önmagukkal végre tisztába jött Hamletek mindjárt fel is léptek negyvennyolczas programmal, ami be is segítette őket a parlamentbe. A sok Hamlet egyik Hamletje lett volna Nagy Emil is? Mert ha nem, hogyan jutott eszébe a függetlenségi pártba kiváncskozni, ahol a közigazgatás államosításának nincsenek hívei, a választói jog kiterjesztését pedig mindenkor követelték?

Pedig Nagy Emil ur mégis csak a függetlenségi pártba lépett. Hát mikor tévedett? Amikor belépett a pártba, vagy amikor most kilép belőle? Nekünk úgy rémlik, hogy Nagy Emil belépése volt a tévedés. Az egész Nagy Emil csak tévedés volt. S most, amikor hattudalát eldalolta, már nyugodtan elmondhatjuk, hogy a függetlenségi párt nem egyszer nézte hűledezve ezt a fészkebe került kakukkfókot. Hiszen Nagy Emil volt az, aki a koalíciós kormányzat idejében állandóan a negyvennyolcz likvidálását s egy új párt alakulását sürgette. Nagy Emil volt az, aki negyvennyolczas alapról állandóan a legszélsőbb agrárius, sőt egyenesen a nagybirtokos érdekek szószólója akart lenni. Nagy Emil volt az, aki Kossuth háta mögül a sajtó megrendszabályozását s a sajtóbíróság helyébe az ököl önbíráskodását hangoztatta. Igazság szerint a függetlenségi pártnak már akkor és nem egyszer lett volna oka azt a bucsuztató levelet Nagy Emil címére megírni, amelynek paródiáját most Nagy Emil írta meg a függetlenségi párt címére. És igazság szerint valami ilyes történt is a múltban, mert ha hivatalosan nem is, de ezézásképen elég sokszor kiejtették Nagy Emil előtt, hogy az ő politikai hitvallásával rosszul választotta meg helyét a Kossuth-pártban. De akkor a Kossuth-párt még többség volt, akkor még szabad volt azt is hinni, hogy a jövődó gyümölcsei a Kossuth-pártnak érlelődnek: Nagy Emil ur tehát nem iparkodott elejtett szavakból és megjegyzésekből érteni. Ma azonban? A hatalom gyümölcsei más tájakon piroslanak és Nagy Emil, aki nem akart távozni, önként válik meg a rosszul választott hajlékból.

Ha önként válik meg: úgy is jó. Menjen és Allah növeszse meg a szakállát. S ha bucsuzó nélkül távozott volna: annyit se szólnánk utána, hogy ugyse volt a függetlenségi pártba való. De ő nem úgy távozik, mint aki tévedésből került csak a függetlenségi pártba, ő azt akarja elhitetni, hogy a függetlenségi párt távozott el tőle, aki jobb függetlenségi, mert akarja a közigazgatás államosítását és nem akarja a választói jog kiterjesztését. Ő azt akarja elhitetni, hogy a jobb függetlenségi politikát nem Kossuth Ferencz, hanem Tisza István csinálja. S ezért hagyja ott Kossuth Ferenczet, ha nem is csatlakozik azonnal Tisza Istvánhoz. Hát mi értelmes gyerekek vagyunk, Nagy Emil ur. Mi értjük, hogy mért kellett ez a hattudal, mért kellett a függetlenségi pártra vizes lepedőt teríteni, s mért kellett a név megemlítése nélkül Tisza Istvánt glorifikálni. S mert értjük, hogy mért kellett mindez, csak azt jegyezzük meg az esetről, hogy: Okolicsányi Lászlók többen is vannak s olyik tanítvány még ügyesebb is a mesternél. De az iskola az Okolicsányi László.

Csendesebb vizeken.

— Hírek a politika világából. —

Budapest, november 24.

A magyar politikai élet sokat hányatott hajója most, úgy látezik, csendesebb vizekre ért és nyugodt biztonsággal haladhat a béke réve felé. A költségvetés vitája egy pár nemzetiségi okvetetlenkedést és egy pár elszólást leszámítva nyugodtan halad előre és ma már a belügyi vita részleteinél tartanak. Ha a költségvetés tárgyalásának ez az üteme nem változik, úgy remélhető, hogy a költségvetés még december hó első felében tető alá kerül.

Erről az oldalról tehát nem fenyegeti vihar a végleges béke megkötésére irányuló törekvést, de nem lehet ugyancsak elmondani a véderőreform kérdésében még fennálló ellentétokról, amelyek még mindig elég erősek arra, hogy a politikában viharokat támaszsanak. És épp ebből a szempontból nem lehet leki-csinyíteni *Hazai* Samu honvédelmi miniszter mai bécsi utját, mely ezeknek a létező ellentéteknek az áthidalásával foglalkozott. Ha tehát a honvédelmi miniszter utja sikeres volt és akár a reform érdemi részében vagy tárgyalásának taktikai kérdéseiben oly eredményeket tudott elérni, amelyek az ellenzéki pártokra nézve megnyugtatók, úgy igazán megtörténhetik, hogy csendes ujesztendő virrad fel politikai életünkre. Ez azonban még egy oly távoli perspektíva, amelynek megközelítéséig még alighanem több bécsi utra lesz szükség, úgy *Hazai* honvédelmi miniszternek, mint gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnöknek.

Mai híreink egyébként a következők:

Hazai Samu a királynál.

Hazai Samu honvédelmi miniszter, mint Bécsből jelentik, ma délelőtt tíz órakor kihallgatáson jelent meg a királynál. A honvédelmi miniszter jelentést tett a királynak a véderővita eddigi lefolyásáról, s a közös hadügyminiszterrel és az osztrák honvédelmi miniszterrel folytatott tanácskozásainak eredményéről.

Bécsi hírek szerint a honvédelmi miniszter bécsi tanácskozásai a kilenczes bizottság programjának végrehajtásával, különösen pedig a *czimer- és jelvénykérdés rendezésével* vannak összefüggésben.

Lukács László üdülése.

Lukács László pénzügyminiszter, aki napokig beteg volt, ma megjelent a képviselőházban. *Lukács* László pénzügyminiszter a ma esti fiúmei gyorsonnattal családijával Fiuméba utazott. A miniszter néhány napot a tenger mellett tölt, hogy influenzás betegségét teljesen kikurálja.

A Házelnökség látogatásai.

A negyvennyolczas függetlenségi *Kossuth*-pártban ma este fenn voltak *Kossuth* Ferencz, a párt vezére, *Tóth* János, *Sághy* Gyula és *Szentiványi* Árpád alelnökök és a pártnak igen számos tagja. Este hét órakor ellátogattak a pártkörbe a Ház elnökségének tagjai, *Návay* Lajos házelnök és *Beöthy* Pál és *Jankovits* Béla alelnökök. A vendégeket a párt tagjai igen szívesen fogadták. Az elnökök egy óra hosszat időztek a pártkörben, minden helyiséget apróra megnéztek, és kijelentették, hogy máskor is el fognak jönni. A párt tagjai az ő távozásuk után is még együtt maradtak és politikai témákról beszélgettek.

A *Kossuth*-pártkörből eltávozva *Návay* Lajos a képviselőház elnöke, *Beöthy* Pál és *Jankovits* Béla képviselőházi alelnökök este 8 órakor látogatást tettek a függetlenségi és 48-as *Justh*-pártkörben, ahol a párt tagjai igen nagy számmal gyűltek össze és gróf *Batthyány* Tivadár, továbbá *Holló* Lajos elnökökkel élükön fogadták a képviselőház

elnökségének tagjait. A látogatás mintegy fél órán át tartott, amely idő alatt *Návay* elnök és *Jankovits* alelnök tartózkodtak minden politikai nyilatkozattól, *Beöthy* Pál alelnök azonban belemelegedett a politikába és a *Justh*-párt választójogi programjáról a következő kijelentést tette:

—Ez a választójogi program lehet a végcél, de mi ezt minden átmenet nélkül nem fogadjuk el. A választójog általánosításáig bizonyos átmenetet be kell tartani, mert ebből nagy zavarok keletkezhetnek. És ezen a téren a *Justh*-párt van a sor, hogy álláspontjából engedjen.

A függetlenségi képviselők egy csoportja élénk vitába bocsátkozott a kérdés felett *Beöthy*-vel, de nem sikerült *Beöthy* aggodalmait eloszlatniok.

A pártönkivüli függetlenségek értekezlete.

A pártönkivüli függetlenségi képviselők csoportja e hó 28-án, kedden este nyolcz órakor az Országos Kaszinó különtermében értekezletet tart.

A munkapártból.

A nemzeti munkapártban ma igen sokan fordultak meg a párt tagjai közül. Fent voltak a körben: gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnök, *Székely* Ferencz, gróf *Zichy* János, *Beöthy* László miniszterek, továbbá *Jeszzenszky* Sándor, *Balogh* Jenő, *Kálmán* Gusztáv államtitkárok és még igen sokan a párt vezetőségei közül.

Rakovszky és a konzervatív-blokk.

Azokra a minduntalan visszatérő hírekre vonatkozóan, mint hogyha *Rakovszky* István országgyűlési képviselő a néppártból ki akarna lépni, hogy később egy létesítendő konzervatív blokk alakulásban vehessen részt, és hogy mostani visszavonulása ezt a lépést akarná előkészíteni, illetékes helyen kijelentik, hogy ezek a híresztelések teljesen valótlanok.

A véderőreform ellen.

Vasárnap *Nagykanizsán* nagy népgyűlés lesz a katonai javaslatok ellen és az általános választói jog mellett. A gyűlésre az országgyűlési függetlenségi pártok több tagja leutazik.

A horvátországi rémuralom.

A zágrábi *Sbrobran* táviratot kapott *Gospic*-ből, hogy az ügyészség letartóztatta *Krainovic* Péter volt képviselőt, aki a legutolsó országgyűlésen a szerb önálló párthoz tartozott. Hogy mi a letartóztatás oka, arról semmit sem tudnak Zágrábban s azt hiszik, hogy politikai üldözésről van szó.

Ez már a mostani választási harcban legalább a tizedik eset, hogy *Tomasics* ellenzéki képviselőjelölteket büntető bíróság elé állít, vagy börtönbe hurcol.

Budapest, november 24.

A képviselőház bizottságaiból. Az igazságügyi bizottság e hó 29. napján délután 3 órakor a képviselőház IV. számú termében ülést tart. Tárgy: A polgári perrendtartás életbeléptetéséről szóló törvényjavaslat.

Új horvát osztályfőnök. A király legfelsőbb elhatározással megengedte, hogy *Lenarics* András, a körösi felső mezőgazdasági iskola igazgatója szolgálattétel végett a horvát-szlavon országos kormányhoz osztassék be és az országos kormány gazdasági osztályának vezetésével bizassék meg.

Kereskedelmi szerződésünk Japánnal. Bécsből jelentik: A közös külügyminiszteriumban ma vám- és kereskedelmi értekezletet tartanak, amelyen a magyar kormány részéről *Lers* Vilmos és *Róth* Loránt miniszteri tanácsosok vesznek részt. A tanácskozáson, amelyen a japán követ is részt vesz, tárgyalás alá kerül Japánnal való kereskedelmi szerződésünk, amely ez év augusztus havában járt le és amelyet most meg fognak újítani.

A fiúmei reprezentancából. A reprezentancia *Bonovits* Donáth alsó polgármester elnöklésével ma ülést tartott, amelyen *Chierogo* és *Pázmány* képviselőtestületi tagok megbízatásukról lemondottak. Pázmány hosszabb beszédben indokolta meg, hogy mi készítette őket erre az elhatározásra. *Vio* Antal országgyűlési képviselő méltatta *Pázmány*

mány érdemeit és támadta *Zanelláék*at, meg a *Vocedel* Popolot. Beszéde közben a karzat nagyon zajongott, úgy, hogy az elnök kiüresítéssel fenyegette meg a közönséget. *Stupisics* Péter azt felelte, hogy *Zanella* meg a reprezentancában helyet foglaló kisebbségi párt nem azonosak, a kisebbségnek *Crossac* a vezére. — A napirend során azután hosszabb vita támadt a városi statutum 28. szakaszának a módosítása felett. Ez a szakasz a községi választói jogról intézkedik.

A postamesterek mozgalma. A postamesterek és kiadók országos egyesülete is felemeli kérés szavát a tisztviselők minden osztályának helyzete javítására irányuló mozgalma között. A postamesterek lakásbérátalányt és vasuti menetjegyekedvezményt kérnek s kérésük sikere érdekében megkeresték az összes képviselőket, hogy a kereskedelmi tárca költségvetésének tárgyalásánál szólaljanak fel érdekükben.

Khuen-Héderváry beszéde.

— Véget ért a belügyi vita. —

A képviselőház ülése.

Budapest, november 24.

Ma folytatta és befejezte a Ház a belügyi költségvetés általános vitáját. Az első szónok *Kovácsy* Kálmán volt, a *Kossuth*-párt kiváló és népszerű tagja, aki, miután a közigazgatás államosítása ellen tiltakozott, a Nagy-Budapest gyönyörű ideája mellett fejtette ki találó érveit. Nagy tetszésben volt része. *Kovácsy* beszéde közben lépett a terembe a betegségéből felépült *Lukács* László pénzügyminiszter, akit pártkülönbség nélkül szívesen üdvözöltek.

Kovácsy után *Pop-Csicsó* István sirta el a nemzetiségi állítólagos sérelmeit, miközben az egész Ház megbotránkozását, sőt az elnök rendreutasítását is sikerült kivívnia. Majd a néppárt diadalmas új vezére következett: *Molnár* János apát, aki a választói reformról is nyilatkozott. Az általános és egyenlő szavazati jogot bizonyos korrekтивumokkal helyeselné, ellenben a titkossággal még nem barátkozott meg. Még a pártönkivüli *Preszly* Elemér beszélt röviden, amire a vitát bezárták.

Gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnök emelkedett szólásra s minden elhangzott megjegyzésre megtette a maga, többé-kevésbé konziliáns reflexióját. Rátért a közigazgatás államosításának kérdésére is és kijelentette, hogy ez nincs a kormány programjában, csupán a közigazgatás „rendezése”, (vajjon mit ért ezalatt?) Majd hozzáfűzte, hogy a munkapárti felszólalók csak magánvéleményüket fejezték ki, s hogy ő minden junktimot helytelenít, mert minden kérdést maga-magáért s nem egy másikért kell megoldani. A választói reform dolgáról bölcsen hallgatott s talán ez volt az oka, hogy a kissé felületese nek tetsző dikeziózást ovációval fogadta a többség.

Az ülés végén parázs napirendi vita volt, de nagyobb emóciózt nem keltett.

Részletes tudósításunk a következő:

Návay Lajos elnök az ülést féltizenegykor megnyitja. A tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Angyal József bemutatja az állandó igazolóbizottság jelentését *Szentpály* István és *Veszprémy* István mandátumai megvizsgálásáról, amelyeket kifogástalanoknak találtak.

Ugy ezek a képviselők, mint *Berzeviczy* Albert és *Kabós* Ferencz osztályokba soroztatnak.

A belügyi költségvetés.

Következett a belügyi tárca költségvetésének tárgyalása.

Kovácsy Kálmán szólott elsőnek a tárgyról. A munkapárt szónokai erőszakosan belevetették a vitába a közigazgatás államosítását. Ez támadás ősi alkotmányunk ellen. A közigazgatás modernizálásának örve alatt ki akarják rántani alólunk a nemzeti talajt. Ezt vissza kell utasítani akkor is, ha az ellenzék egyik volt tagja követeli, akkor is, ha a tuloldalról hangzik föl a kivánság. A közigazgatás államosítását azért akarják a kormánypárt, mert ezt menedékül tekintik a választói reform által előidézendő, a munkapártú nézve nagyon is kedvezőtlennek ígérkező átalakulások ellen. Foglalkozik Pest vármegye közigazgatásával. A népesedés gyors szaporodása nemcsak itt, de mást is az országban a szolgabírói járásek szaporítását sürgeti. A Budapesttel szomszédos községeket

közigazgatásilag a fővároshoz kellene kapcsolni. A szomszédos környék rendőri viszonyain segíteni kell, mert a közbiztonság nagyon szomorú állapotban van. A rendőrállományt a környéken husz éven át nem emelték, holott a lakosság háromszorosára emelkedett s a szociális viszonyok is alaposan megromlottak. Budapest környékének közegészségügyi állapotán is segíteni kell. Sajnálatos dolog, hogy a sokat emlegetett sovinizmus Budapest közelében sem érvényesül. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) A szomszédos községek megmagyarosítása a fővárosnak kötelessége. Határozati javaslatot nyújt be, mely szerint utasítsa a Ház a kormányt, hogy a Nagy-Budapest kérdésének megoldásával akként foglalkozzék, hogy a környékebeli községek becsatolása érdekében szükséges előkészületeket sürgősen tegye meg s ennek eredményeként mielőbb terjesszen be törvényjavaslatot. (Helyeslés a baloldalon.) A költségvetést pártállásánál fogva nem fogadja el. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Egy oláh agitátor.

Pop-Csicsó István: Hogy a közigazgatás rossz, azt eddig minden oldalról elismerték. A mai vármegyei rendszer alapja a korrupció és a nepotizmus. (Nagy zaj a baloldalon.)

Gróf Batthyány Pál: Hogy lehet ilyet mondani? Rendre! Rendre!

Nadányi Gyula: Hogy mondhat ilyet Magyarországon?

Felkiáltások a baloldalon: Rendre! Rendre!

Elnök: A képviselő urnak teljes joga van kritikát gyakorolni, de általános gyanúsító kifejezést nem szabad használni, amely a magyar állam tekintélyét sérti. A képviselő urat rendreutasítom s ha így folytatja, kénytelen leszek szigorúbb eszközöz nyulni. (Helyeslés.)

Pop-Csicsó István ezután a törvényhatóságban a virilizmus kínóvéseire mutat rá. Miattuk a nép nem juthat az öt megillető szerephez. Nagy sérelme a nemzetiségeknek, hogy a közigazgatásból ki vannak zárva, hiszen egyetlen nemzetiségi főispán sincs. Alispán is csak egy van Fogarashán, az is mindig a kormányhatal tart. (Derűtség.) A közigazgatás rosszságának a szegény nép issza meg a levét. A bajokat valamiképpen orvosolni kell. A községek fölségítését fontos dolognak tartja. A választói reform sürgős megalkotását követeli. Ezt a fontos kérdést végre-valahára meg kell oldani. Az alkoholizmus káros hatása ellen is orvoslást kíván, hozzájárul Vajda Sándor indítványához, a költségvetést nem fogadja el.

A néppárt nevében.

Melnár János utólag sajnálkozását fejezi ki Kabós alelnök távozásán. Ezután a költségvetéssel kapcsolatosan néhány kérdésre mutat rá. A szőlési és gyülekezési jognak törvényben való biztosítását sürgeti. A néppártúlések körül igen sok a sérelem. Hiszen gróf Zichy János miniszter saját tapasztalatból tudja, hogy néppárti korában szorongós csendőrök között lehetett csak a néppel érintkeznie. Követeli a városi és vármegyei közigazgatás gyökeres reformját. Ma már csak a kormány, nem pedig a népek volna szüksége a közigazgatásra. Sok helyütt részrehajlók is a közigazgatás közegei. Fél is a nép a közigazgatástól. Szinte remeg, mikor szavai szerint az urak elé kerül. Olyan bírakat erőszakolnak a községekre, akik ellen kézzel-lábbal tiltakoznak. Választások alatt pedig hallatlan erőszakodást fejtenek ki. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

Sümegi Vilmos: Igaz! A Balkán is elszégyelheti magát!

Melnár János: Beteg a városok pénzekezeleése. Ezen javítani kell. A vármegyék a nemzeti alkotmányosságunk évszázadokon át mentővárai voltak. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) A vármegyékben volt hova menekülni az alkotmányosságunk, mikor még a parlamentből is kicérték fegyveres erővel. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Az alkotmányosságunk ezt a várát meg fogjuk védeni és semmi körülmények között hozzá nem járunk olyan javaslatokhoz, amely az államosítást célozza. (Zaj és helyeslés a baloldalon.) De nem járunk hozzá olyan junktimozhoz sem, amely előbb akarja a közigazgatási reformot, mint a választói törvényt. (Zajos helyeslés a baloldalon.) A közegészség terén sok a javítani való, különösen a kórházi viszonyokon kell segíteni. A kivándorlást segíteni kell, de a kivándorlás ellen is meg kell védeni a nép javait. Sürgösi a választóreformnak minél előbb való megalkotását. A néppárt irányelveit csak negatívumokban fejezi ki. Nem fogad el egyetlen választói jog helyett pluralitást, egyenes helyett a közvetett, a községenkinti helyett központosított, szavazást. A választás minden zászló, jelvény és fuvardij nélkül legyen. (Helyeslés a baloldalon.) A szavazás kötelező legyen. Az általános választói jogot elfogadja, de nem korlátlanul. Ami a titkosságot illeti...

Gróf Batthyány Pál: Azt titokban tartja! (Derűtség.)

Melnár János: Nem tartja titokban, de az általánosságra és titkosságra nézve akkor fejt ki a néppárt határozott álláspontját, amikor előttünk lesz a határozati javaslat. Amíg ezt a kormány nem terjeszti, nem fogadja el a költségvetést. (Helyeslés a néppártban.)

Elnök öt perczre felfüggeszti és szünet után megnyitja az ülést.

Pestmegye kívánságai.

Preszly Elemér: Hogy a szomszédos községek lakosságát nem tudjuk megmagyarosítani, annak okát a mult kormányok hibáiban látja. A kormányok az ország szívet elhanyagolták. Budapesttől 8—10—15—20 kilométernyire iskolák nélkül szütködnék községeink. Az volna helyes magyarosítási politika, ha első sorban magyar vidékeken, az ország vezető vármegyéjében Pest vármegyében állítanának föl magyar iskolákat. Akkor haladna a magyarosodás. A járáások szervezésére és közigazgatási tisztviselői állások szervezésére 100.000—100.000 korona van a költségvetésben, de sehol nincs nyoma, hol és mikor állítják föl az új járáásokat s hol szervezik az új közigazgatási állásokat. Pestmegyében az aszói járás szervezését sürgeti. Szóvá teszi, hogy a belügyminiszteriumban aránylag jelentéktelen dolgok elintézése is egy—másfél évig késik. A tárca keretében a törvény előkészítése terén ugyszólván semmi sem történik. Pedig fontos kérdések várnak elintézésre. Kéri a városi törvény gyors betervezését, hiszen a miniszterelnök ezt meg is ígerte. A városok segítségét is törvényben kívánja rendezni, kívánja továbbá a közigazgatási tisztviselők végleges státuszrendezését is. A költségvetést nem fogadja el. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Elnök a vitát ezután bezárja. A miniszterelnök kíván szólni.

A miniszterelnök válasza.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök reflektál a vita anyagára. Elsősorban köszönetet fejezi ki az előadónak, mert beható bevezető beszédében részletesen ismertette a belügyi kormány munkásságát s készülő törvényjavaslatait. Ezután foglalkozott az egyes felszólalásokkal. Először Hammersberg beszédére reflektál. Ami a vármegyei tisztviselők fizetés- és státuszrendezését illeti, megnyugtatja, hogy az árvaszéki tisztviselőkre is vonatkozik. (Helyeslés.) A városi segélyt illetőleg kijelenti, hogy a törvényjavaslat készen van, melynek célja, hogy a segélyek szisztematikusabban oszthatassanak szét. Reméli, hogy a javaslatot legközelebb benyújthatja. Az eddigi elhuzódás oka Némethy államtitkár sajnálatos betegsége. Ha a javaslatból ez év végéig nem lesz törvény, akkor sem tartja vissza a segélyt. (Helyeslés.) Ami a körörcsók nyugdíjgyűjtését illeti: a költségvetésbe e célra a kormány 250 ezer koronát állított be, hogy ez az intézkedés mielőbb életbelépjön. Azt hiszi, hogy a kérdés közmegnyugvására meg fog oldani s nagyobb számmal lehet majd kinevezni a rendszerezett állásokra a körörcsókot. Sajnálatosnak tartja, hogy az ország öt ezer orvosa közül 2500 a fővárosban van. Az ivóvíz kérdésében Hammersberg figyelmezteti egy tévedésre: t. i. a földművelésügyi miniszteriumból a belügyminiszteriumba áthelyezett műszaki tisztviselőket épp az ügyek gyorsabb ellátása céljából helyezték át. Igaz, hogy az ivóvíz ellátására felvett összeg nem elég nagy, de olyan községek, melyeknek megvan az anyagi képességük maguk gondoskodjanak az ivóvíz ellátásáról. Ami Cserny felszólalását illeti, igazat ad neki, hogy a főváros szabályozása nem folyik a kellő keretben. De ezt a szertelenséget a főváros igen gyors fejlődése magyarázza. Új szabályozási tervre van szükség, amely a mai viszonyoknak megfelel. Különböző kérdéssel a főváros foglalkozik s ebbeli tevékenységében a kormány támogatja. Főleg ami a terek létesítését illeti. Ezután áttért Györfy Gyula beszédére, aki mindenért a kormányt teszi felelőssé. A kormány sokért felelős; de nem mindenért. Pláne ha a vádák nem konkrét formában jelentkeznek. Ami a gyülekezési szabadságot illeti, azt hiszi, hogy az ő kormánya ellen e tekintetben nem igen lehet kifogás. Szólván igen sok betiltott gyűlést megengedett. Nem fél az efféle gyűlésektől. Sokkal helyesebb, hogy ami baj van az országban, kerüljön nyilvánosságra. (Helyeslés.) Preventív intézkedésekre ritkán van szükség, ékeg az esetleges megtorlás. Preventív intézkedések ott kellenek, hol emberélet kerülhet veszedelembe. Ami a fürdőügyet illeti, egy törvényjavaslat készül ebben az ügyben. Reméli, hogy kerül idő arra, hogy ezt s más törvényeket is tárgyaljanak. Ami a közegészségügyi szabályozást illeti, a felmerülő szükségéket szörint kell az államnak intézkedni s nem egy rendszeres terv szerint. A felszólaló minden célra kéri az államsegélyt. Az államsegély rendszerének növekedését károsnak tartja. Sürgözik mindenfelé az autonómiát, de ha

valami meg akarnak valósítani, államsegélyt kérnek.

Eitner Zsigmond: De ha mindent elvisz az állam!

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök kijelenti, hogy a kormánynak szándéka a rendőrség kérdését országosan rendezni. S köszönettel veszi az ez irányú felszólalásokat, mert ott, ahol majd az autonómia nem futja, futja majd a rendőrség. (Derűtség.) Ami a községek és járáások alakítását illeti, itt nincs is nagy reformokra szükség, hanem az élet bizonyos tapasztalatainak leszürodésére. Ami a betegápolási költségeket illeti, Györfynek nincs teljesen igaza, mert e költség csak az illető városokban vagy községekben illetőségekkel bírók után hajtatik be. Mihályinak is azt feleli az egyesülési s gyülekezési szabadságot illetőleg, hogy nemzetiségi vidékeken is megengedett több betiltott gyűlést. Természetesnek találja azt a kívánságot, hogy a községi előjáró bírja a nép nyelvét. Csak azt mondhatja Mihályinak, hogy ha csak az itt előadott panaszok körében maradnának, könnyű volna az orvoslás s a megértés, de a baj az, hogy e panaszokat oly keretekben adják elő, amelyek miatt sokszor a panaszok sem orvosolhatók. (Helyeslés.) Haydinnak azt feleli, hogy a munkásbiztosító pénztár s az orvosok ügyében meg fogják találni a megoldás módját. Ezután Holló Lajos beszédére reflektált. Ami a községek adózását illeti, Holló adatait illetőleg tévedésben van. A törvény a kisebb adóalanyok javára már életbe van léptetve. Ami a kataszter teljes megújítását illeti, ami az egyiknek előnyére volna, az előreláthatólag a másiknak kárára volna. Ezzel nem lehetne a községek közt a kívánt nyugalom létrehozni. A községi takarékpénztár kérdésével foglalkozik a kormány. Csak egy nagy nehézség van: kerülni kell, hogy oly községek ne alakítsanak ily takarékpénztárakat, ahol a vagyoni és értelmi képesség nincs meg. E kérdést mégis bizonyos szabályok közé kell foglalni, hogy mily feltételek mellett alakíthatók az ily községi takarékpénztárak. Azonkívül ügyelni kell, hogy a már működő intézetek ne károsodjanak. Ami a közigazgatás államosítását illeti, azt egyik-másik képviselő ötletszerűen vetette fel. Abban nincs nézeteltérés, hogy a vármegyékről a kérdést rendezni kell. De csodálja azt a fanatikus türelmetlenséget, amellyel a tuloldalról egyesek véleményével szemben támadtak. Konkrétan kijelenti, hogy a kormány semmi kérdésben nem csinál junktimot, de kéri, hogy a tuloldal se csináljanak. (Taps jobbról.)

Gróf Batthyány Tivadar: Mi van a trónbeszédben?

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök nem akar semmi junktimot, mert akkor attól tart, hogy egyik dologból sem lesz semmi. Az ország pedig munkát kíván. Ami a kivándorlást illeti, ez ujabban nagyon csökkent. A Pool-szerződés semmiesetre sem fokozta a kivándorlást és megszüntette a kivándorlók fogdosását. E kérdésről bővebben beszélhetnek a szerződés tárgyalásánál. Ami a kórházakat illeti, a kormány is szükségesnek tartja a kórházak építését. A kormány e téren újabb időben igen sokat csinált. A városoknak nyújtandó segélyvel is támogatható e kérdés. Ami Rakovszky Iván felszólalását illeti, teljes mértékben helyesli a kisközségekre vonatkozó fejtegetését. Ami Eitner Zsigmond felszólalását illeti, a hadseregbe költött pénz nem hiábavaló s ha nincs megvéde az ország, papíron marad a függetlenség. (Nagy zaj balról.) Gróf Batthyány Tivadarnak a kivételes nősülési engedélyek ügyében mondott kifogását illeti, ezen a kérdésen a véderéreform nagyot fog könnyíteni.

Gróf Batthyány Tivadar: Semmi összefüggés sincs!

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök szörint a kérdéseket egyébként is sürgősen intézik el. Vajda Sándornak azt feleli, hogy ami a nemzetiségi kérdést illeti, türelemmel és hazafisággal meg lehet oldani, reméli, meg fogják találni a megértés módját. Amit Vajda orvosi szempontból mondott, vele sok tekintetben egyetért. Ami Sümegi Vilmos felszólalását illeti, merész kijelentésnek tartja, hogy a főispánok a korrupció eszközei. E felfogás ellen a legerélyesebben tiltakozik és szomorú volna, ha az országban kívül elhínnék, mert itt belül ugy sem hiszi el senki. Kovácsy Kálmánnak azt feleli, hogy a főváros fejlesztését e a környékebeli községeket illetőleg teljes az egyetértés, hogy e községeket be kell kebelezni a fővárosba. E kérdéssel nemsokára foglalkozni fognak. Ami Pestmegyét illeti, a szükséges járáások fel fognak állítani. Pop Cs. Istvánnak a közigazgatást illető kifogásaira azt feleli, elismeri, hogy lehetnek jogos panaszok. Minden felszólalásnak volt egy kis igaza, de nem volt igazuk egészben. Épp ez a baj, hogy mindent elnagyolnak és ez alatt szenved a kicsi igazság is. Még Zelenyák Jánosnak felelt. Kormányrendeletekkel s utasításokkal nem lehet az alkoholizmus kérdését rendezni. Jó volna, ha Zelenyák, amit elmondott, az országban legalább 25 helyen kiprédikálná. Szívesen adnának neki erre

szabadságot. (Derültség.) Az nem elég, hogy a korcsákat vasárnap becsukják, mert azoknak vannak hátsó ajtáik is. Ami Molnár János felszólalását illeti, azt hiszi, hogy nem az ő idejéből valók a gyülekezési tilalmak. Köszöni azoknak, akik a költségvetést meg akarják szavazni, de külön köszöni azt, hogy akik nem akarják megszavazni, azok is emelni akarják a tételeit. (Helyeslés és taps jobbról.)

Napirend-vita.

Elnök félháromkor félbeszakítja a tanácskozást a szombati ülésre teszi meg napirend-indítványát, amely szerint a véderő-javaslat tárgyalassék.

Gróf Batthyány Tivadar lényegében elfogadja az elnök indítványát, de utalva a fegyverszünetre tekintettel arra, hogy a házszabályok 245. szakasza szerint a kérvények rendszerint a szombati ülésben a napirend tárgyalására kiszabott időn kívül tárgyalandók s a Háznak is van olyan határozata, hogy a kérvényeket rendszerint szombaton déli 12 órától tárgyalják, indítványozza, hogy a kérvényeket is kezdjék el tárgyalni, mert igen sok kérvény várja az elintézését. (Helyeslés a baloldalon.)

Elnök: Az indítvány formaliter megfelel a házszabályoknak. De Batthyány Tivadar a fegyverszünetre is hivatkozott, mi pedig megtartjuk... (Nagy zaj.)

Felkiáltások a baloldalon: Ki az a mi!

Elnök: Mi, az elnökség tagjai (Nagy derültség a baloldalon.) ragaszkodunk a fegyverszünet megállapodásaihoz, hogy szombaton a véderő-reformot kell tárgyalni. Ha elfogadná Batthyány indítványát, a véderőre nem kerülne a sor.

Gróf Batthyány Tivadar hivatkozik gróf Andrássy Gyulára, hogy szóló felemlítette, hogy jó volna, ha szombatonként a kérvényeket is tárgyalnák. (Helyeslés a baloldalon.)

Elnök fölteszi szavazásra a kérdést. A többség az elnök indítványát fogadja el.

Az ülés félhárom órakor végződött.

EGYHÁZAK.

— (Szociális kérdések méltatása a templomban.) A budai református egyházközség keresi az alkalmat, hogy híveivel megismertesse a kor szociális kérdéseit. Hazánkban ez az első kísérlet, hogy felszinen levő és mindenkit érdeklő szociális kérdéseket a templom küszöbén belül is tárgyalásra méltatnak. Midőn felemlítjük ez érdekes és dicséretes kezdeményezést, az ügy sikere és ösmeretése érdekében teljes szöveggel itt adjuk a meghívót:

„A budai református parochialis tanács és a Calvin-szövetség vallásos estélyeket rendez november 29-én, december 6-án, december 13-án és december 20-án a budai (II., Szilágyi Dezső-tér) református templomban este 6 órakor. Az estélyek programja a következő: November 29-én d. u. 6 órakor: „A szegényügyről” előadást tartanak dr. Pálosi Horváth Zoltán presbyter, ügyvéd, a Calvin-szövetség titkára és Petri Elek lelkész. — December 6-án d. u. 6 órakor: „Az evangéliumi igazság és szeretet, mint a munkáskérdés kulcsa” czimű előadást tartanak Kádár Gusztáv presbyter, Máv. főfelügyelő és Haypál Benő lelkész. — December 13-án d. u. 6 órakor: „A gyermekvédelem”. Előadja gróf Ráday Gedeon a pesti egyház megye tanácsbírája, a protestáns patronázs-egylet elnöke, Pestvármegye főispánja és Haypál Benő lelkész. — December 20-án d. u. 6 órakor: „Krisztus minden mindenkiben”. Előadja dr. Thaly László a Bethesda-kórház főorvosa és dr. Szabó Aladár lelkész. Ez estélyekre az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk. Budapest, 1911. november 16. A budai ref. parochialis tanács és a Calvin-szövetség elnöksége.”

— (Álhir az új zirczi apátról.) Egy alaptalan hír került be az újságokba az új zirczi apát felől. Azt írták meg, hogy a zirczi-ciszterci rend tagjai által Vajda Ödön örökébe a zirczi apáturi méltóságra első helyen jelölt Békefi Remig, budapesti egyetemi tanárt részben a római kuria, részben a király elejtette. Ezzel szemben illetékes helyről azt jelentik ki, hogy ez a kombináció teljesen alaptalan és hogy a kinevezés idővágysága már csak rövid idő kérdése.

— (Vallásos esték.) A budai református parochialis tanács és a Calvin-Szövetség november 29-én, december 6-án, 13-án és 20-án a Szilágyi Dezső-téri református templomban vallásos estélyeket rendez.

A tengeri háború.

— Olaszország új ultimátuma. — A Dardanellák blokádja. — Megakad az európai kereskedelem. — A tengeri háború következményei. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, november 24.

A nagyhatalmak tiltakozása nem járt sok eredménnyel és a tengeri háború veszedelme még éppen úgy függ Európa felett, mint hetekkel ezelőtt. Az egyedüli eltérés a mai és a két hét előtti helyzet között abban van, hogy nem Szaloniki, hanem Smyrna ágyuzása lesz első feladata az olasz flottának, amely el fogja zárni a Dardanellákat.

A Dardanellák blokádja, amely egy megbízható jelentés szerint a legközelebbi huszonegy órában várható, csaknem beláthatatlan következményeket vonhat maga után. Ezek a következmények főképpen Ausztria-Magyarországot és Oroszországot érintenék súlyosan. A blokád következtében Oroszország déli része ki lenne zárva a tengeri forgalomból és miután tél idején a Balti-tenger kikötői is használhatatlanok, Oroszország elvesztené egyetlen tengeri útját, amely a nemzetközi kereskedelemmel összekötné. A Fekete-tenger hasonlítana egy zsákutcához, amelynek semmiféle kivezető útja a nagy tengerekre nincsen. Természetesen Románia és Bulgária is megéreznék a tengeri közlekedésnek ezt az akadályát, mert ezekből az országokból éppen most indítják utnak a mezőgazdasági termékeket a Fekete-tengertől kiindulva a nyugati országok, különösen pedig déli Franciaország felé. A Dardanellák blokádjának hatása a semleges államokra sokkal nagyobb lesz, mint az a hatás, amelyet a blokád katonai és politikai tekintetben Törökországra gyakorol.

A tengeri akciókat a monarchia is igen érzékenyen fogja érezni. Egész konstantinápolyi kereskedelmünk megáll, kivéve, ha felhasználjuk a Dunán és a Fekete-tengeren keresztül vezető utat, amely azonban elenyészően csekély kereskedelmi forgalmat tud csak lebonyolítani. Az eddigi kereskedelmi forgalmi ut Tricszten és az Aegai-tengeren keresztül vezetett.

Ezek között a nagy kereskedelmi zavarok között, az általános megroppanásban Törökország nem érne nagyon a gazdasági veszteséget, mert kereskedelmi útjait inkább csak a külállamok veszik igénybe. Ilven módon a Dardanellák blokádjával Olaszország Európát büntetné azért, amiért ez nem kényszeríti Törökországot Tripolisz átengedésére. Ez egy nyomás lenne a nagyhatalmakra azért, amiért nem diktálják Konstantinápolyban elég erőlyesen a békét.

A tengeri akciókat nagyon kétélű fegyver lehet az olasz diplomácia kezében. A hatalmak eddig Olaszország iránt — részint rokonszenvből, részint kénytelenségből — a legnagyobb jóakarattal voltak és semleges álláspontot foglaltak el. Ez a nagy lépés végre kényszeríteni fogja a hatalmakat a precíz állásfoglalásra és ez az állásfoglalás nem kell, hogy éppen Olaszország javára történjék. Most végre egészen közelről fenyeget a tengeri háború és még nagyon kétséges, hogy meg lesz-e az az eredménye, amit Olaszország akar. Olaszország biztosan számít arra, hogy a hatalmak a tengeri háború elkerülése céljából inkább presszionálni fogják Törökországot arra a békére, amelyet Olaszország akar diktálni. De

még nem bizonyos, vajjon a hatalmak nem fordítják-e meg a fegyvert. És ha megfordítják, akkor ez Európa békéjére még nagyobb veszedelmet jelent.

A mai eseményekről szóló táviratainkat itt adjuk:

Ujabb ultimátum Törökországnak.

Konstantinápoly, november 24.

Határozottan híre jár, hogy Olaszország értesítette Ausztria-Magyarországot és Oroszországot, hogy kénytelen Törökországot valamelyik érzékeny pontján megtámadni. Pallavicini örgróf osztrák-magyar és Csarikov orosz nagykövet tegnap ezt hosszú megbeszélésben közölték a nagyvezirrel és eközben állítólag figyelmeztették az ultimátum tiznapos lejáratára és a háború színterének a Balkánra való kiterjesztésével járó veszedelemre. A tegnapi török minisztertanács úgy ezel, mint a hatalmaknak a török jegyzékre beérkezett válaszaival foglalkozott. A hatalmak válasza a török jegyzékre, mely az olasz flotta-akció ellen a szigettengerben tett intézkedésekről szól, kitérő. A hatalmak kijelentik, hogy a háború színterének a kiterjesztéséért nem vállalnak felelősséget.

A Dardanellák blokádja.

Frankfurt, november 24.

A Dardanellák hajózási forgalmától való teljes elzárása a legközelebbi huszonegy órában várható. Kizártnak tartják, hogy Oroszország szó nélkül napirendre térjen a blokád fölött.

Berlin, november 24.

Itt azt hiszik, hogy Olaszországnak az a jegyzéke, melyben a Dardanellák blokálását jelenti, régebbi álláspontot fed. Ma már Romában is belátják, hogy ez a lépés nagy veszedelmet rejt magában és letesznek a Dardanellák blokálásának gondolatáról. Ehelyett új módot keresnek, hogy Törökországra pressziót gyakoroljanak olyan irányban, hogy a porta alkuba bocsájtkozzék az Olaszország által ajánlott békefeltételek alapján.

London, november 24.

Az alsóházban Symes kérdést intéz a kormányhoz, vajjon Olaszország értesítette-e arról, hogy a Dardanellák blokádját szándékozik végrehajtani. Acland külügyi államtitkár-helyettes tagadó választ adott.

Török miniszterek a Dardanellákon.

Konstantinápoly, november 24.

Hír szerint a hadügyminiszter és a tengerészeti miniszter a Dardanellákra utaznak, valószínűleg csapat-, illetve flottaszemlére.

Smyrna bombázása.

Konstantinápoly, november 24.

Csarikov orosz nagykövet megbeszélte Said basával ezt a Törökországot fenyegető veszedelmet, egyben értésére adta, hogy az olasz flotta-akció nem irányul a Dardanellák ellen, amiről a pétervári kormány kötelező ígéretet kapott Romából. Csarikov után Pallavicini örgróf osztrák-magyar nagykövet jelent meg a portán. Pallavicini örgróf is úgy vélekedik, hogy az olasz flotta Smyrnát fogja bombázni, de a Dardanellák ellen nem intéz támadást.

Akaba előtt.

Massaua, november 24.

A Calabria és Puglia olasz hadihajók Akabából ideérkeztek, miután Akaba előtt gyanús területre néhány ágyulövést intéztek, kimélttel viseltetvén azonban az idegen telepek iránt.

Az aegai tengeren.

Szaloniki, november 24.

A Tharsos szigeti hatóságok jelentik, hogy az éjjel ellenségei hajók jelentek meg a sz-

get körül, amelyek egészen a partig merészkedtek és annak hosszában gyakorlatoztak. A hajók azután Lemnos felé távoztak. A Dardanellákról más nyugtalanító jelentés nem érkezett.

Olasz vereség.

Konstantinápoly, november 24.

Tripoliszból tegnapi kelettel érkezett sürgős távirat jelenti:

„A Tripolisz elé érkezett Madas Ratin-törzs, mely proklamálta a szent háborút, tegnap hétezer lovassal és török segédsapatokkal megtámadta Henni-erődöt, amelyet heves harc után elfoglalt. Százitizenkét olasz, köztük hat tiszt, fogságba került.“

Tripoliszi olasz jelentés.

Tripolisz, november 24.

A nap folyamán semmi újság nem volt, eltekintve a szokásos kis ütközetektől amelyekben az araboknak hirhozóink jelentése szerint 20 halottjuk és 8 sebesültjük volt. A mi részünkön a 81. gyalogezred három embere könnyen megsebesült. Az oázis átkutatásánál még mindig találunk a földbe ástott fegyvereket és muníciót.

Törökország tripoliszi szuverenitása.

Konstantinápoly, november 24.

Az „Ikdam“ jelenti, hogy a porta a tegnapi minisztertanács után megbízást adott külföldi nagyköveteinek, hogy közöljék a hatalmakkal, hogy a tripoliszi kérdés rendezése attól függ, vajjon cüsméri-e Olaszország Tripoliszban Törökország effektív szuverén jogát. A porta meg fogja tenni a szükséges intézkedéseket a török partokon minden olasz támadás ellen. A „Szabah“ Napoleon moszkvai hadjárataira emlékeztet, és kifejezést ad annak a nézetének, hogy az olasz tengeri akció Olaszországra nagy szerencsétlenséget fog hozni.

A török trónörökös a harez mellett.

London, november 24.

A török trónörökös a következőket mondja a „Daily Chronicle“ képviselőjének:

— A legvégsőig fogunk harcolni. Nekünk nem szabad és nem is lehet Tripoliszt feladni. A kompromisszum ki van zárva, Tripolisz török tartománynak kell, hogy maradjon. Olaszország akciója a Dardanellák ellen nem valószínű, mert az ellen az összes hatalmak tiltakoztak.

A „Caffaro“ szenzációja.

Róma, november 24.

A Stefan-ügynökség ma czáfolatot adott ki, melyben teljesen alaptalanoknak mondja a „Caffaro“ című gúnyos lap szenzációs híreit, a melyeket egy állítólag igen magas állású olasz katonatiszt tett az illető lap munkatársa előtt. Az illető magas állású katonatiszt nevét mindenfelé találgatják és emlegetik és állítólagos közlései olyanok, hogy a kormány czáfolata igen érthető. A „Caffaro“ a következőket írta:

„Az olasz vezérkar már nyolcz év óta tanulmányoz titokban egy haditervet, amely két front ellen irányul, még pedig Törökország ellen és egy vele valószínűleg szövetséges de nem baráti viszonyban levő hatalom ellen. E czélból Aubry tengernagy, amerikai turistának öltözve, ismételtén beutazta a török kikötőket, Szalonikit, Smyrnát, Páirutot, Konstantinápolyt és a Dardanellákat, míg Canova tábornok, mint gazdag gabonakereskedő, többször járt Bengháziban, Dernában és Tripoliszban. A haditerv a lehető legjobban volt előkészítve, de kivitelben egy északi hatalom pénzügyi és kereskedelmi érdekeire való tekintettel, amely államnak a sajtója most a leghevsebb ragalmakat szórja ellenünk, jelentékeny változást szenvedett, amennyiben az eredeti tervtől, hogy tudniillik azonnal a Dardanellákat és Konstantinápolyt támadtuk volna, el kellett állni és előbb a program második részének, Tripolisz megszállásának kivételéhez kellett fogni. Az említett északi hatalom már kezdetül fogva nehézségeket gördített utunkba, míg Franciaország rokon-szenvének több jelét adta. Erre azután megkezdtek a háborút.“

A tripoliszi árvíz.

Berlin, november 24.

Tripoliszból táviratozzák: A várost fenyegető legújabb áradás abból származott, hogy a törökök elzárták a tengerbe vezető csatornát és egy másikat vezettek a városon keresztül.

A török kamarában.

Konstantinápoly, november 24.

A kamarában a felirati vita folyamán az ellenzéki szónokok ismét hevesen támadták Haki basa volt nagyvezért a tripoliszi kérdés hanyag kezelése miatt. A kamara elhatározta, hogy a felirati vitának nem kölesönöz politikai jelentőségét és elfogadta a felirati javaslatot, amely a trónbeszéd parafrázisa.

A mérsékelt liberális párt elhatározta, hogy az njonnan alakult liberális entente-pártba lép. A néppárt eddig még nem határozott. Az a hír, hogy a párt görög csoportja az új pártba lépett, valójában bizonyult. A görögök független csoportot akarnak alkotni és alkalom szerint együtt működni a liberális entente pártjával.

Uj torpedó-robbantó.

Milánó, november 24.

A Secolonak jelenti Tarentóból: Három vasuti vagonban titokzatos katonai készülék érkezett ide. Az új készüléknek az a hivatása, hogy a torpedókat, melyeket az ellenséges naszádok a hadihajókra löttek, lehetőleg idő előtt felrobbantsa és ezáltal a csatahajókrak korlátlan akcióképességet biztosítson. Azok a kísérletek, melyeket az új készülékkel Tarentóban végeztek, állítólag teljes eredménnyel jártak.

A Nobel-díj és a háború.

Stockholm, november 24.

A svéd béke- és döntőbírósi egyesület központi elnöksége azt javasolja, hogy az ez évi Nobel-békedíjat annak adják ki, aki a legkiválóbb tiltakozást emelte az olasz-török háború ellen. Az elnökség utal arra, hogy e háború ellen a tiltakozás mozgalmát a svéd béke- és döntőbírósi egyesület indította meg, nézete szerint azonban Fried, a „Svedensvarte“ nevű német újság szerkesztője is tekintetbe jön. Friedet egyébként a svéd parlamentaris békecsoport is ajánlotta a Nobel békedíjjal való kitüntetésre.

KÜLFÖLD.

A Reichsrath költségvetési bizottsága. Bécsből jelenti: A költségvetési provizorium folytatásos tárgyalása során Waldner dr. képviselő határozottan visszautasítja azt a követelést, hogy a zágrábi egyetemen szerzett államtudományi oklevelek Ausztriában is érvényesek lehetnek. Masaryk képviselő örömmel fejezi ki a csehországi és morvaországi németeknek gazdasági kérdésben való igéret együttműködését. Kramars képviselő jelenti, hogy bár a politikai helyzet a cseh népnek a kormányban való képviselete által alapjában véve nem változott, mégis barátságosabb képet nyert, amit még az is fokoz, hogy a legnehezebb kérdés: a német-cseh probléma mégis bizonyos mértékben ki van küszöbölve a parlamenti politikából. De ha a miniszterelnök helyzetét barátságosabban ítéli is meg, mégis van egy sötét pont: Fichenburger igazságügyminiszter. Seitz dr. hangsúlyozza a katonai terhek korlátozásának szükségességét. A legközelebbi ülés hétfőn délután 4 órakor lesz.

Bécsből jelenti: A Reichsrath lengyel klubja felhatalmazta Busck képviselőt, hogy intézzen interpellációt a kormányhoz a lengyel nemzetiségű osztrák állampolgárokkal szemben Poroszországban tanúsított bánásmód ügyében. Az interpelláció konstatálja, hogy Poroszország ellentétben az osztrák-német vám- és kereskedelmi szerződéssel, az ausztriai lengyelekre nézve kivételes határozományokat bocsátott ki és tekintettel Poroszország azon törekvésére, hogy Németország más államait is meggyerje e kivételes határozomány számára, az

interpelláció felszólítja a kormányt, hogy engedje meg, hogy a kereskedelmi szerződésen erőszakot kövessenek el.

A bolgár hadügyminiszter lemondása. Szófiából jelenti: Itteni politikai körökben Niki-forow hadügyminiszter lemondásáról beszélnek mint befejezett tényről. Utóda Ivanow tábornok lesz.

A bolgár király bécsi utazása. Szófiából jelenti: Ferdinánd király jövő évi április havában szándékozik Bécsbe utazni Ferencz-József király és császár látogatására.

Leleplezések Mánuel-ekirályról. Brüsszelből jelenti: Lima londoni portugál követ az Independance Belga-ben elmondja, hogy Mánuel király Lisszabonból való szökésekor számos levelet hagyott a királyi palotában, amelyekből kitűnik, hogy a király egy hónappal a forradalom kiütése előtt Vilmos császárhoz fordult azzal a kéréssel, hogy érdekében járjon közbe. Arra kérte a császárt, hogy két-három hadihajót küldjön a Tájó folyóra s ezért hajlandónak nyilatkozott arra, hogy Németországnak átengedje Portugáliának nyugat-afrikai Angola gyarmatát. A király anyja, Amália királyné a jezsuiták közvetítésével Alfonz spanyol királyhoz fordult azzal a kéréssel, hogy a forradalom kiütése esetében egy hadtestet küldjön Portugáliába. A király és anyja az utóbbi időben újra több udvarhoz fordult azzal a kéréssel, hogy az ellenforradalomban támogassák őket. A köztársasági kormány az erre vonatkozó iratokat legközelebb nyilvánosságra fogja hozni.

A szerb miniszterelnök börtöngyletél. Belgrádból jelenti: A szerb nacionalisták a jövő hét folyamán ismét interpellálni akarnak a szkupstinában Milovanovics miniszterelnök és külügyminiszter börtöngyletél miatt.

A szerb szkupstina. Belgrádból jelenti: A szkupstina mai ülésén Misics képviselő interpellációt intézett Milovanovics miniszterelnökhöz, amelyben a Vlaic és Raszics ezredesek szállítási afférjében inkorrekt magatartással vádolja a katonai bíróságot és kifejti, hogy a törvényszék vizsgálatában résztvevő hadbírák meg nem engedett módon érintkeztek a vádlottakkal és ennek tulajdonítja Raszics ezredes felmentését. E miatt vizsgálatot követel a törvényszéki tárgyalással megbízott katonatisztek ellen. Napirendre térés után a szkupstina megkezdte a kövezési pótadóra vonatkozó törvényjavaslat tárgyalását, mely különösen a szerb kiviteli cikkekkel terhelné. Protics pénzügyminiszter kijelenti, hogy a behozatali cikkek nagyobb megterhelését meg kell engedni, mert ezt a kérdést a fennálló kereskedelmi szerződések szabályozzák. Rövid vita után a javaslatot elfogadták. A költségvetési javaslat tárgyalását hétfőre halasztották.

A görög kamara Kréta bekebelezése ellen. Athénből jelenti, hogy Venizelosz miniszterelnök a kamarában beszédet mondott, melyben mindezekelőtt alaptalanoknak jelentette ki azt a híresztelést, amely szerint Törökországgal egyezmény jött létre, hogy a krétai kérdést tíz évig pihentetik. A krétai agitációról szólva, a miniszterelnök kijelentette, hogy a helyzet nyugtalanító, mert a nemzeti gyűlés vehemensebb elemei helyesnek tartották, hogy arra igyekezzenek rákényszeríteni a nagyhatalmakat és Görögországot magát is, hogy a krétai képviselőket bocsássák be a görög kamarába, ami kétségtelenül oasus belli volna Törökországgal szemben. Az athéni kabinet nem mulasztotta el e magatartás veszélyességére utalni, mire a nemzetgyűlés elhatározta, hogy a nagyhatalmakhoz intézendő memorandumra szoritkzik. Erre azonban a nemzetgyűlés legradikálisabb tagjai elhatározták, hogy céljaikat forradalmi eszközökkel igyekeznek elérni. Az athéni kabinet erre egész nyíltsággal kijelentette, hogy semmi körülmények közt sem fogja tűrni krétai képviselőknak a görög kamarában való jelenlétét, minthogy oly időben, mikor a kormány a hadsereg és a pénzügyek újjászervezésével foglalkozik, nem bocsátkozhatik háborúba. A kormány azon esetben, ha e nézetével a közvélemény nem ért egyet, visszalépni kész. Görögország azok után, amik 1909-ben történtek, nem fogja tétlenül nézni, hogy a kormányt akarata ellenére magával ragadja a közvélemény. Miután még Dragumisz volt miniszterelnök állást foglalt Venizelosz politikája mellett, a kamara 202 szavazattal, egyetlen szavazat ellenében bizalmat szavazott a kormánynak.

A nagy bonyodalom.

— Az elmaradt német-angol háború következményei. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, november 24.

A marokkói konfliktusnak eddig titokban tartott részletei még mindig izgalomban tartják négy ország diplomáciáját. A béketárgyalások, az alkudozások nem várt következményeket hoztak és most egynéhány előkelő és magasállású diplomata helyzete és jövője függ azoktól a leleplezésektől, amelyeket a véletlenül elmaradt, elsimított német-angol háborúról tesznek az illetékes tényezők. Egy híradás szerint az angol kormány is súlyos válságba jutott és Grey külügyi államtitkár állása erősen megrendült. Németországban már kezd esendenedni az izgalom, ellenben most Franciaország kerekedik felül és foglal el igen harcziás álláspontot Angliával szemben.

Nagyszabású bonyodalom van kitörőben és ennek a bonyodalomnak egy eredménye biztosan van: az európai hatalmak az egymás iránti helyzetükről végre akarólanul is kénytelenek színt vallani, mert most már, amikor nyílt kártyákkal játszanak egymással, nem hazudtolhatják meg azt a saját viselkedésüket, amelyet annak idején titokban tartottak, de amely most nyilvánosságra került.

A mai helyzetről a következő távirati jelentéseink szólnak:

Válság Angliában.

London, november 24.

A *Pai Mal Gazette* azt írja, hogy a kormány nagyon súlyos válságban van és hogy a parlamentet a legközelebbi két hét alatt föl fogják oszlatni. A válságot a külső politika okozta. Grey Edváró, akit a radikális sajtó naponként hevesen megtámad, ha hétfőre bejelentett nyilatkozata nem fog a parlament tetszésével találkozni, be fogja adni lemondását.

Sir Edvard Grey állása.

London, november 24.

A reggeli lapok valamennyien gúnyolódnak azon híresztelés fölött, hogy Sir Edvard Grey a november 1-iki vita miatt visszalép és kijelentik, hogy bár egyes tulzó radikálisok a kormány politikáját irigyen nézik, a képviselők túlnyomó többsége azt a nézetet képviseli, hogy Grey számára továbbra is meg kell adni a parlamenti támogatást. A parlament minden másféle állásfoglalása egyértelmű volna Németország diadalával.

Az angol kormány nyilatkozata.

Köln, november 24.

Londonból táviratozzák: A hétfői ülésen a kormány nagyon mérsékelt, békés hangon fog nyilatkozni a nyári háborús készülődésekről. Grey beszéde után a miniszterelnök szóval fel, majd ismét Grey, hogy azután a pártok vezetői szólalnak fel. A kormány nyilatkozataiban szó lesz a marokkói kérdésen kívül Tripoliszról, Perzsiáról és Kínáról is.

Az angol liberális párt.

London, november 24.

Westminster Gazette Sir John Simon főprokurátor tegnapi beszédét fejtegetve a következőket írja: Nem könnyű dolog félreértéseket és frivolitásokat eloszlatni a népek között. De maga a birodalmi kancellár felvetette a tiszta asztal jelszavát. A főprokurátor szavai híven tükrözik vissza a liberális párt gondolkodását. Ez a párt a külpolitikáról való állandó hallgatás miatt nyugtalan lett. Reméljük, hogy az alsóház a hétfői ülésen egyöntetűen meg fogja mutatni, hogy sem saját jogainak fenntartása, sem egy más hatalommal való barátságunk fenntartása nem követeli valamely harmadik hatalommal való mélyen gyökerező gyűlöletet.

Francia figyelmeztetés Angliának.

Páris, november 24.

Hannoteaux, volt külügyminiszter a *Revue Hebdomadaire* című folyóiratban a következőket

írja: A kordialis ententének a francia-spanyol tárgyalás lesz a próbaköve. Angolország vagy félreteszi régi természetű bizalmatlanságát és Spanyolországtól a francia óhaját megfelelően engedményeket követel, vagy saját kizárólagos érdekeit tolja előtérbe és így ellentmondásba keveredik a kordialis ententével. Ebben az esetben tudni fogjuk, hogy mit gondoljunk Angliáról. Ha Marokkóban spanyol érdekezését tartanánk fenn és a tervbe vett vasutépítést megátolnák vagy késleltetnék, ez egyértelmű volna avval, hogy megfosztanának bennünket azon politika egyetlen előnyétől, amelyért Egyiptomot, Uj-Funlandot, Tripoliszt, a Kongót és Marokkónak egy jó nagy részét hoztuk áldozatul. Ha ez az eredménye az 1902. és 1904. évi politikának, akkor ez a politika halálra van ítélve.

A spanyol kormány állásfoglalása.

Páris, november 24.

A *Petit Parisien* jelenti: A madridi kormány el van határozva, hogy a marokkói spanyol érdekezésnek legcsekélyebb részletéről sem mond le, kész ellenben Franciaországnak a Sus vidékeu kompenzációkat adni. Dél-Marokkóban Spanyolország Rio d'Oro gyarmat határáig csak az 1904. évi szerződésben biztosított partí sávot akarja megtartani. Spanyolország jogát a Tanger-El Ksar vonalrész építésének ellenőrzéséhez Cruppy volt miniszter április 5-éről kelt levélben félreérthetetlenül elismerte.

Miért maradt el a háború.

Hamburg, november 24.

Bismarck egykori orgánuma, a *Hamburger Nachrichten* hiteles forrásból a következő szenzációs hírt közli:

„Amikor a marokkói tárgyalásokban szakadás állott be, a skót partvidéken lévő angol flotta cirkulói azt a parancsot kapták, hogy menjenek az Északi-tengerre, és ha ott elérjözött német torpedónaszádokra akadnak, azonnal pusztítsák el azokat. Ez lett volna a jel háborúra. Szerencsére azonban a német flotta ebben az időben éppen azt a parancsot kapta, hogy a Keleti tengerre menjen. Ez a véletlen mentette meg Európát egy véres és kiszámíthatatlan háborútól.”

TÁVIRATOK.

Ujabb zavarok Venezuelában.

London, november 24.

Castro Venezuela volt elnöke azt jelenti, hogy nagy győzelmet aratott és a kormány ismét a kezében van.

A kínai forradalom.

Peking, november 24.

A Nankingnál szemben álló csapatok között még mindig nem jött létre az összeütközés, mert a Császáriak ismét visszavonultak a város falai mögé. Tizenegy kínai tartományban a képviselői Shanghaiba érkeztek, hogy megkezdjék a tanácskozást Kína jövődöbeli alkotmánya felett, pontosan megállapítják a kiküldendő köztársaság formáját, megválaszzák az új fővárost és az új választói jogot megbeszéljék. Tekintettel arra, hogy igazán hivatott köztársasági elnöknek a választása mindig nagy nehézségekbe ütköznék, a képviselők legnagyobb része amellett foglal állást, hogy a srájezi rendszert vezessék be Kínában, kevés taglé álló szövetségi tanácsal. A többség óhaja az, hogy Kína új fővárosa Nanking legyen.

Frankfurt, november 24.

Pekingből jelentik: Az egész flotta a nankingi forradalmárok kezében van. A forradalmárok jelenlegi célja Peking elfoglalása. A főváros ellenállása semmiféle reménnyel sem kecsegtet.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárata.

Newyork	nov. 24	nov. 23.
Buza helyben	—	99.3/4
decemberre	99.—	99.50
májusra	99.50	104.5/8
juliusra	104.5/8	—

Chicago.

Buza decemberre	95.—	95.3/4
Tengeri decembrre	63.3/4	64.3/4

Newyork, november 24. Gyapot decemberre 9.15 (9.15). Gyapot januárra 9.16 (9.21). Gyapot New-Orleansban helyben 9.02 (9.06). Petroleum Stand white Newyorkban 9.50 (9.7/8). Petroleum Stand white Philadelphiában 7.35 (7.35). Petroleum Refined in Cases 7.35 (8.85). Petroleum Credit Blaces at Oil City 8.85 (8.30). Zsir Western steam 9.35 (9.45). Zsir Roche és Brothers 9.45 (9.85).

Chicago, november 24. Zsir decemberre 9.07 (9.17). Zsir januárra 9.27 (9.35). Szalonna short clear 8.12 (8.25). Sertéshus januárra 10.01 (15.25).

Megint halálos ítélet.

— A temesvári rablógyilkost elítélték. —

Budapest, november 24.

„Kötél általi halál!”

Regula Ede és Makkos Vendel után a harmadik delinkvens *Balázs*, a temesvári rablógyilkos az, akire a magyar bíróságok ezt a legszigorubb büntetést kizabták. Ugy látezik, hogy a magyar judikaturában megint az az „elrettetés”-re számító irányzat erősödött meg, mely koronkint megszorítja a halálbüntetések számát, hogy azután az akasztófától megirtózó közvélemény nyomása alatt visszahátréjen a humánusabb és könyörületesebb állásponthoz.

Mai tudósításunk a következő:

Virágh Béla elnök a ma tárgyalást délelőtt 10 órakor nyitotta meg. Elnöki rezüméjében világosan és érthetően magyarázta meg az esküdteknek a kérdéseket és a büntetőtörvénykönyv megfelelő szakaszait. Majd felolvastatja a kérdéseket, végül odafordulva a vádlotthoz, megkérdezi tőle:

— Vádlott, akar valamit mondani?

— Nyugodt lelkiismeretemre mondhatom, én nem vagyok bűnös. Egyebet nem mondhatok. Én nem vagyok Löwinger Ferencz gyilkosa.

Ezután az esküdtek visszavonulnak tanácskozni. Mialatt az esküdtek tanácskoztak, a védő odamegy a vádlotthoz, aki rámosolygott s azt kérdezte tőle:

— Miért nevet?

Balázs azt mondotta:

— Kérem, én teljesen nyugodt vagyok, de volt egy rossz álmom, paprikával és macskával álmodtam. A paprika az erős, a macska pedig hamis. Ez tehát azt jelenti, hogy erős és hamis ítéletre van kilátás.

Egy órai tanácskozás után megjelentek az esküdtek a tárgyalóteremben, kiknek nevében *Malonyay Zsigmond*, az esküdtek főnöke a következőket mondotta:

— Becsületemre és lelkiismeretemre mondom, hogy az esküdtek igazmondása a következő: A két főkérdésre, melyek a gyilkosságra és a rablásra vonatkoznak, az esküdtek hétnél több igennel szavaztak.

Halálos esend fogadta az esküdtek verdiktjét. Ezután még dr. *Láng Béla* védő emel szót és enyhítő körülményeket hozva fel, kegyelemért és irgalomért esedezik. Majd dr. *Boross Dezső* ügyész válaszolva kijelenti, hogy enyhítő körülmény nincs. Szigorú ítéletet kér.

A bíróság visszavonulva, háromnegyed óráig tartó tanácskozás után hozta meg ítéletét. A törvényszék elnöke halálsapadtan, halotti esendben hirdeti ki az ítéletet, mely szerint az esküdttörvény Balázs Istvánt kötél általi halálra ítélte.

A vádlott feltűnő nyugalommal fogadja az ítéletet. Egy szót mond csak:

— Megfelelkezem.

A hallgatóság megéljenzte az ítéletet. A törvényszéki épület előtt ezrekre menő tömeg várta az ítélet kihirdetését s azt megrugással vette tudomásul.

UJDONSÁGOK.

Asszonyi taktika.

* * *

A világ méltán kíváncsi lehet rá, hogy célt fognak-e érni belátható időn belül azok, akik a női szavazati jogért exponálják magukat Angolországban? A kíváncsiság nem azért jogosult oly nagy mértékben, mert egy eszme győzelme, vagy bukása mindenkor a legérdekesebb dolgok közé tartozik; hanem azért és főképpen azért, mert a suffragettek, a női előharcosok, olyan eszközökkel hadakoznak, amelyek a politikában eddig példátlanok voltak.

Azon lehet vitatkozni, pro és contra sokféleképpen lehet argumentálni, hogy megilleti-e a nőket is, ha nagykorúak és önállóak a szavazati jog éppen úgy, mint a férfiakat? El lehet találni menni addig, hogy ugyanannyi ok szól az idea mellett, mint ellene. De abban nem divergálhatnak a vélemények, hogy olyan eszközök, mint amilyenekkel a suffragettek harcolnak, a legnagyobb mértékben kompromitálják magát az ideát.

Mert az angol női előharcosok brevi manu a veres terére léptek. Formális értekezleten határozták-e el, vagy spontán módon lassankint alakult-e ki bennük a szándék, hogy minden minisztert, aki elvi ellensége a női választói jognak, hasábfával fognak simogatni, el fognak nadrágozni, azt nem lehet tudni. De faktum, hogy a miniszterek, kezdve a miniszterelnökön, minden perczen, éjjel, ha alusznak és nappal, ha dolgoznak, vagy esznek, ki vannak téve a veszélynek, hogy elverik őket.

A legutóbbi tudósítás szerint Asquith miniszterelnököt egy estebéden érte a legesimesebb meglepetés. Nem szívesen megy közlakomásra, mert tudja, hogy a harezias suffragettek minden sarkon leselkednek rá, de a Bedford-College meghívását mégis elfogadta.

És csakhamar észrevette, hogy az estélytoilettebe öltözött női alakok ugyanazok, akik az utcákon állják az utját. A hölgyikék egyre mérgeesebb pillantásokat vetettek rá és egyre fenyegetőbb magatartást tanúsítottak. Enni nem mert egy faltot sem, mert attól tartott, hogy ha nem is mérget, de legalább is porsot kevernek a levesébe. Szóval, a különben rezolut és kemény koponyájú miniszter háta elkezdett boreodni, különösen, amikor az egyik a „övinge“ nemhez tartozó vendég megmarkolta az asztalterítőt s le akarta rántani az asztalról tálastól, mártásostól és mindenestől.

Asquith tapasztalatból tudta, hogy a nők, amikor a brutálitás terére lépnek, nem igen állapodnak meg a szándék mellett. Nem ő lett volna az első kormányférfiu, akit a nők megütöttek s akinek a hátán eszrevőket és botokat törtek össze. Ezt mégis igen restelte volna és csak annak köszönhetette szerencsés megmenekülését, hogy rendőrök voltak a közelben, akik a teremből a harezias nőneműeket kitzuszkolták.

A nők taktikája ez: mégis meg fogják unni az aktív miniszterek, hogy minden fordulatnál, akárhol jelennek is meg, keményen elpáholják őket. Így hát addig akarják ütögetni, veregetni őket, amíg végképpen elkecsereznek és beadják a derekukat. Taktikának végre ez is taktika. Lehet, hogy nem is a legrosszabb, ha nem is a legfinomabb és legszebb. De hogy akad-e olyan angol miniszterelnök, aki megengedi, hogy a szó igaz értelmében kiverjék belőle a női szavazathoz való hozzájárulást, az mégis más kérdés.

Ha akad olyan, az bizonyára nemének és fajának gyalázatára fog válni.

(t.)

NAPIREND. Naptár: szombat, november 25. Róm. kath.: Katalin vt. — Prit.: Katalin. — Görög-ország: november 12. Alam. János. — Zsidó: Kiszlev 4. — A nap két reggel 7 óra 19 perczkor, nyugszik délután 4 óra 14 perczkor. A hold két délelőtt 11 óra 42 perczkor, nyugszik délután 7 óra 37 perczkor, A miniszterek nem fogadnak.

Balázst a czellájában először édesanyja látogatta meg, aki sirva borult nyakába és biztatta:

— Légy erős, fiam, majd az Isten megsegít!

Később unokahuga, Felberné Balázs Anna is látogatta, aki tudvalevőleg férjével együtt szintén a vádlottak padján ült orgazdasággal vádolva, azonban az ügyész a tárgyalás folyamán a vádat ellenük elejtette. Felberné biztatta Balázst, aki némán nézett maga elé, hogy ne féljen, mert ő a királyhoz is elmegy kegyelemért. Balázs később menyasszonya, Horák Márta után tudakozódott, akitől szeretett volna elbucuszni. Megjelent a törvényszéki orvos is, aki ebédet hozott Balázsnak, marhasuslevest és főzeléket, amit Balázs elfogyasztott. A törvényszék kegyelmi tanácsáról az a hír terjedt el, hogy nem fogja Balázst kegyelemre ajánlani. Temesváron husz év előtt volt az utolsó akasztás, amikor egy vingai bolgár házaspárt akasztottak fel, akik a házban lakó rokonokat előre megfontolt szándékkal meggyilkolták, hogy előbb jussanak annak vagyonához.

Poiret mester

pesti asszonyok közt.

Poiret mester, a francia divatpápa, amint méltóztaiuk tudni, Budapesten két fölolvasást tartott és néhány remek nőn pazar toilletteket mutatott be. A felolvasás után hazarohant

az asszony: Egy óra óta tudom, hogy milyen nyomorult, milyen semmi az élet.

A férje: Ezt én harmincz év óta tudom...

Az asszony: De én egy óra óta azt tudom, hogy az én életem sivár és üres... Mi örömom van?... Ugy öltözködöm, mint Úcsiesóné...

A férj (nagyon nyugodtan): Tehát Poiret fölolvadásán voltál?

Az asszony (egy kicsit esodálkozik): Ott... isteni... tündéri, amit láttam... Volt ott egy ruha sárga selyemből, vörös háló überturffal, zöld sávokkal...

A férj: Zöld sávokkal?... Ez szép lehet...

Az asszony: Hiába gunyolódol... Mese szép... Volt rajta a mellől a bokáig egy csipkegírlend... Az alját prém szegte be, onnan fölfelé is prém húzódtott...

A férj (oda se figyel): De mennyire húzódtott...

Az asszony (hívvel): Hátul széles selyemsáv ömlött alá, alul széles csokorba szökött...

A férj: Dehogy szökött, dehogy szökött...

Az asszony: Borzalmakat beszélz össze-viszre Oldalt egy nagy piros csokor viritott, amely enyhe fényt sugárzott az egész ruhára... A nyakon diszkrét kivágás, amelyet gyönyörű csipke szegélyezett... Isteni... isteni...

A férj: Ugy van: isteni, mert vedd tudomásul, hogy én is ott voltam...

Az asszony (magánkívül): Ez a ruha kell nekem... Meghalok, ha nem kapom meg.

A férj (nagyon csendesen): Gondoltam... Erre az esetre meggyeztem azzal a magas szökével, aki a ruhát bemutatta.

Az asszony (hidegen): Ugy?... Ezt tudtam előre... Nos, hát azért se... azért se... Élni akarok, élni fogok, mert nekem gyermekeim vannak és egész helyesen cselekedtem, hogy a megkérdésed nélkül — iderendeltem azt a ruhát.

Ray.

Az „EGYETÉRTÉS“

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. alatt van.

A szerkesztőség telefonja 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor.

Pető-Ház (Bajza-utca 21.). Nyitva 10—2-ig. Belépődij egy korona. — Japán kiállítás a Teréz-kört 7. szám alatt lévő földszinti termekben. Megtekinthető egész nap díjtalanul — Haziipari Szövetség kiállítása. (Kigyó-tér 1.) Nyitva egész nap. Belépődij nincsen.

Nyitvalévő muzeumok: Nemzeti Múzeum 9—2-ig. — Aquincumi Múzeum 9—4-ig. — Erzsébet Múzeum 9—4-ig. — Iparművészeti Múzeum 9—1-ig. — Mezőgazdasági Múzeum 10—7-ig. — Ráth Múzeum 10—4-ig. — Széchenyi Múzeum 10—12-ig. — Tanszer Múzeum 3—7-ig.

Nyitvalévő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3—7-ig. — Egyetemi Könyvtár 9—6-ig. — Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9—12-ig és 6—8-ig. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9—12-ig. — Pedagógiai Könyvtár 3—7-ig. — Statisztikai Könyvtár 10—1-ig.

Nyitvalévő képtárak: Angol művésznők kiállítása a Nemzeti Szalonban. Nyitva 9—4-ig. Belépődij egy korona. — Kóber Leó gyűjteményes kiállítása a Könyves Kálmán művészeti szalonjában. (Nagymező-utca 37—39.) Nyitva 9—7-ig. Belépődij hatvan fillér. — A Szépművészeti Múzeum grafikai osztálya 10—2-ig. — Lakásberendezési és iparművészeti kiállítás a Technológiai Iparmúzeumban. Nyitva 9—1-ig és 3—7-ig. Belépődij harmincz fillér.

— Ferenc Szalvátor főherceg visszavonulása.

A bécsi Deutsches Volksblatt ma foglalkozik Ferenc Szalvátor főherceg lemondási szándékával és azt írja, hogy a főherceg hadtestparancsnoki szeretne lenni, még pedig Bécsben. Csakhogy Wersbach, a jelenlegi bécsi hadtestparancsnok csak akkor távoznék állásából, ha az arciér-testőrség parancsnoka lehetne, ami egyelőre szintén nehézségekbe ütközik, mert ez az állás is be van töltve. A főherceg tehát egyelőre hosszabb szabadságra megy, míg a neki megfelelő állást elfoglalhatja.

— Udvari tanácsosság. A király Láng Sándornak, a Láng és Lovass gép- és olajgyáros cég társulajdonosának, a magyar királyi udvari tanácsesi címet adományozta.

— Emlékplakett a hercegprimásnak. Vaszáry Kolos bíboros hercegprimásnak husz éves primási jubileuma alkalmából a Szent László-Társulat elhatározta, hogy a ritka ávforduló alkalmából emléklakettet ajánl fel az egyházfejedelemnek. A Társulat megbízásából Mátray Lajos szobrász, az Iparművészeti Iskola tanára most mintázta a plakettet, amelyen meg lesz örökítve a bíboros főpap arczképe, ezenkívül rajta lesz az évszám, továbbá a hercegprimás és a Szent László-Társulat címere. Az emlékművet, mely tömör ezüstből készül, a jövő februárban, a hercegprimás nyolczvanadik születése napján ünnepiesen adják át az ünnepelt főpapnak.

— A londoni orvosi kongresszus. A Magyar Tudományos Akadémia a jövő évben tartandó londoni nemzetközi orvosi kongresszus magyar bizottságába Lenhossék Mihály és Onody Adolf egyetemi tanár, akadémiai tagokat küldötte ki.

— Kavarodás a váradi urak kongregációjában. Nagyvárad püspöki székhelyi katolikus társadalmának nevezetes szenzációja támadt. Dr. Hoványi Gyula jogakadémiai tanár kilépett az urak kongregációjából, amelynek magisztere volt. A kilépés híre annál élénkebb feltűnést keltett, mert visszavonulásának az okául azt rebesgették, hogy a professzor nem akceptálja a kongregációk legújabb reformját, mely a mindennapi gyónást parancsolóan írja elő. Dr. Hoványi Gyula személyesen megerősítette egy újságtudósító előtt, hogy távoztott a kongregáció kötelékéből. „Különböző — mondotta — ez az ügy nem tartozik a nyilvánosságra. A közönségnek nem adták tudtára, mikor beléptem a kongregációba, nem érdekelheti tehát a kilépésem... Újabb hír szerint Hoványi Gyula után többen ki fognak lépni a nagyváradi kongregációból, mely ekképen teljesen feloszlik.

— Orvos-sztrájk. A Munkásbiztosító Pénztárral a nagyváradi orvosoknak is differenciájuk támadt. A differenciák eloszlását a Munkásbiztosító Pénztár és Orvosszövetségtől várta, amely azonban kijelentette, hogy a tárgyalásokat közvetlenül a nagyváradi orvosokkal kell folytatnia a pénztárnak. A nagyváradi orvosok ismétellen közölték a pénztárral feltételeiket, több humánuságot és a táppénzek, valamint az orvosi díjak rendes kiutalását jelölve meg a béke árául. Miután azonban a garanciákra nézve nem sikerült megállapodásra jutni, egyelőre tovább folyik a sztrájk. Az orvosok pénztári betegzet csak privát kezelésre fogadnak el, a szegényeket teljesen díjtalanul.

— **Izgalom a főherceg szalonkocsija miatt.** A Károly Ferencz József főherceg és neje vasuti kalandját, amelyről megemlékeztünk, az államvasutak igazgatósága részéről a következőkben helyreigazítják:

— A fenséges ur, aki Szerajevóból Bécsbe szándékozott utazni, úgy intézkedett, hogy a 14. számú termes kocsiját Pólából vigyék át Boszna-Bródba a Déli vasut vonalán, hogy onnan kezdve azon folytathassa útját. A megbízást közvetítő Déli vasut aztán úgy értette a dolgot, hogy a saját 14. számú termeskocsijáról van szó s ebben a hiedelemben telefonon értesítette a Máv igazgatóságát, hogy ezt a kocsiját, amelynek sulya mindössze 9,9 tonna, Boszna-Bródba irányította. Az államvasut igazgatósága erre felelőssége tudatában, miután a főhercegi pár testi épségét fenyegetve látta, tegnap délelőtt tíz órakor azt felelte, hogy a *tulkönnü és csak kézi fékkel ellátott szalonkocsit, amely amellet csak köttengelyű, nem iktathatja be kilenczven kilométer sebességgel futó gyorsvonatába, mert a többi rendes sulyu kocsit, meg a nagy sebesség kibebiztosítást a sínkőből és a legnagyobb szerencsétlenség következhetnék be.* Erre az értesítésre a főhercegi pár megszakította az útját és a tengeren át akart Pólába visszatérni. Időközben azonban kiderült, hogy a déli vasut tévedett, mert nem a saját kocsijáról, hanem a Statsbahn 14. számú termeskocsijáról van szó, amely 32 tonna sulyu és így természetesen a nagy sebességű vonatokhoz is aggodalom nélkül kapcsolható. Ezzel a fordulattal a helyzet már tegnap délután négy órára tisztázódott s miután a helyes kocsit a Máv intézkedésére soron kívül átszállították Pólából Boszna-Bródba, a főhercegi pár utazásának nincs többé akadálya és az utat most már Magyarországon át fogják megtenni az eredeti terv szerint. A Máv igazgatósága ma hivatalos nyilatkozatot is adott ki a félreértésről. Ez a nyilatkozat a fent közölt részleteken kívül azt is elmondja, hogy a magyar államvasutak igazgatóságának megbízásából egy főtitkarsági Bródba utazott, hogy a főhercegi párt útján kísérje. A főhercegi pár vasárnap, a hó 26-án indul el Szerajevóból és Boszna-Bródban eléri az 5805. számú magyar államvasuti vonathoz a csatlakozást s ezzel a vonattal Zágrábon és Gyékényesen át folytatják útjukat Bécsbe.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága ma délután Schnack udvari tanácsostól, a boszniai vasutak igazgatójától a következő táviratot kapta:

— Egy itteni lapban ezikk jelent meg, amely szerint Károly főherceg ő fensége utiprogramjának megváltoztatása arra vezetendő vissza, hogy a Máv, egy osztrák szalonkocsinak rendelkezésre bocsátása körül nem viselkedett előzetesen. Ez az adat teljesen légből kapott. A lapot rögtön írásbelileg értesíttem, hogy a Máv, ebben az ügyben is a legnagyobb előzetesítést tanúsította.

Károly Ferencz József főherceg és neje holnap délután érkeznek Szerajevóba Raguzából és holnap délután folytatják útjukat Száva-Bródon át.

— **A francia vasuti katasztrófa.** A franciaországi Montreuil-Bellay közelében történt vasuti hidszakadásról és borzalmas vasuti katasztrófáról még a következőket jelentik Párisból: Ma délig husz holttestet húztak ki a folyóból. Azt hiszik, hogy a lezuhant kocsiokban még negyven holttest van. A katasztrófát csakis a hídor hanyagsága okozta. A híd állítólag már az éjjel leszakadt, de az ór egy csöppet sem törődött vele és nem tett róla jelentést. Azt is mondják, hogy a mérnökök már többször figyelmeztették az államvasutak igazgatóságát a híd rossz állapotára, de az igazgatóság semmi intézkedést sem tett, hogy a bajon segítsen. — Egy másik táviratunk szerint a műszaki csapatoknak sikerült a szerencsétlenül járt vonat utasait, akik az egyik kocsi tetejébe kapaszkodtak, megmenteni. Az államvasut igazgatósága jelenti, hogy a Thevet-hídon történt szerencsétlenség oka az, hogy az aradás következtében az egyik hídpillér meglazult. Az áldozatok száma mintegy huszonkettő. Hét vasuti alkalmazott eltűnt.

— **A hírlapírók nyugdíjintézetének.** A Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézete fennállása harminczéves jubileuma alkalmából a mai napon a következő adományokat kapta: Klein Berthold nagykereskedő, udvari tanácsos 1000 korona; Waidmann Imre, a Fővárosi Orfeum igazgatója, 500 korona. Ezenkívül rendes adományként befolyt a Magyar Bank és a Kereskedelmi Részvénytársaság útján Révész Adolf hagyatékából 200 korona. A nyugdíjintézet igazgatósága ezen az uton is hálás köszönetet mond az adományokért.

— **Nagy katonai szerencsétlenség.** Máltából táviratozzák: A Devonshire ezred 14 utászkatónája és két tisztje megsbeszült ma, midőn híd-építési gyakorlat közben egy függőhíd összemomlott.

— **Nagy zivatar Fiumében.** Ma délből 12 és 1 óra között Fiumében nagy vihar volt. A tengeren oly nagy volt a sirokkó, hogy a hajóforgalmat egy ideig be kellett szüntetni. Egy Krajinából érkezett utazó elmondta, hogy Krajinában a nagy vihar és felhőszakadás következtében valóságos árvíz van.

— **Hajószerecsétségek az Adrián.** A ravennai gőzhajózási társaság Romagna nevű hajója ma reggel három óra tájban Rovigno közelében elsüllyedt. A hajó Ravennából ment Trieszt felé. Az eddigi jelentések szerint a hajón lévőek közül tíz személyt sikerült megmenteni. A többiek sorsáról nem érkezett híradás. A hajó a Ravenna nevű hajózási társaság tulajdona s Trieszt és Ravenna között közlekedett. A társaság tavaly alakult a hajó is mindössze ez év eleje óta teljesít szolgálatot. Fel szerelése modern, gépeit Diesel-motorok hajtják. A szerencsétlenség a nyílt tengeren történt, Rovigno magasságában, valószínűleg azért, mert a vihar zátonyra csapta a hajót. A szerencsétlenség perzeiben véletlenül a Romagna közelében haladt a Tirol Lloyd gőzös, amelynek sikerült a hajó utasai közül tízet megmenteni, a legénység és Samara kapitány hősies fáradozása révén. Hatvan ember azonban, legnagyobb részben a legénység tagjai, a vízbe fulltak.

Ujabb hír szerint a hajókatasztrófa, mely reggel három és fél órakor történt, nem annyira a dagály és a sirokkó miatt keletkezett, hanem inkább azon okból, mert a rizzszállítvány a hajó egyik oldalára gurult át, ami a hajót fölborította. Az elsüllyedt hajó a ravennai Sansoni Forli cégé. A trieszti tengerészeti hatóság a Pelagoza gőzös, mely Dalmáciából utban van Trieszt felé, táviratilag a szerencsétlenség színhelyére rendelte. A trieszti kikötői kapitányság intervenciójára a pénzügyigazgatóság a Bilinski nevű pénzügyi hatósági gőzöst küldte ki a katasztrófa színhelyére. A Romagna gőzösn 21 főnyi legénység és 49 utas volt. A tíz megmentett utas a hajó süllyedése után egy mentőcsónakra szállhatott és reggel 7 óra 40 perckor Orsera körül a Tirol Lloyd-gőzös meglátta, fölvetta.

A legénységnek 8 emberét és 2 utast, apát és fiút azután a Tirol, amely utban volt Trieszt felé, Triesztbe vitte.

Egy későbbi távirat jelenti Triesztből: A Romagna gőzös 70 főnyi személyzetéből ötvenhelen veszték oda. Most már megállapították, hogy a katasztrófának a hajó rizzszakománynak hibás elraktározása volt az oka, a zsákok ugyanis nagyrejt a hajó egyik oldalán voltak. A nagy vihar következtében a víz beszívargott a hajó alsó részére s bár a matrózok emberfeletti erőlködést fejtettek ki, hogy az egyensúlyt helyreállítsák, a víz egyre jobban előrasztotta a hajó fenekét s a megduzzadt rizzszakok féldöntötték a hajót. A víz behatolt a kazánokba, elöntötte a gépeket és a leírhatatlan pánik teljes sötétségben jétszódott le. Mikor már látható volt, hogy a hajó menthetetlen, két steward mentőövevel a vízbe ugrott. Mindketten eltűntek a habokban. Az a néhány utas, akinek sikerült elmenekülnie, az erős vihar miatt állandóan abban a veszedelemben forgott, hogy a mentőcsónakot is elborítja a víz. Emberfeletti erőlködéssel sikerült a ravennai kikötő közelébe jutnia, ahol azután a Tirol gőzös szabadította meg őket borzasztó hejzvetüklől.

Az a nagy vihar, amely a Romagna gőzös katasztrófáját okozta, egyéb szerencsétlenségnek is okozója lett. A Kassa nevű Adria gőzös gépe Póla fölött felmondta a szolgálatot, úgy hogy a hajó egészen a habok játékszere lett. Csak nagynehezen sikerült levontatni a pólai kikötőbe. Velence közelében pedig az Isonzo olasz gőzös járt szerencsétlenül. A vihar miatt nem tudott egy zátonyt kikerülni s a Lido közelében megfeneklett. Elsüllyedés veszedelme a hajót egyelőre nem fenyegeti.

— **Mulatság Nagyszöllősen.** A mármaroszi-göti joghallgató ifjuság 1. s. december hó 2-án Beeskay Emil főispán és Rabar Ilona vednöksége alatt cabaret-előadással egybekötött jótékony célú táncestélyt rendez Nagyszöllősen a Hungaria-szálló nagytermében. A cabaret-előadás keretében Hészor Katika, Szentpály Annuska, Ujhelyi-Vilkay Márta urlányok, Bónis Gábor, Bükky Zoltán, Fojér Ödön, Kárpáthy Sándor joghallgatók és dr. Lányi János jogtanár léptek fel.

— **Harez a Csávossy-millióért.** Emlékezetes még id. Csávossy Gyula báró kálváriája, akinek utolsó napjait gyermekei veszedelése s az ellene indított hajza megkeserítették. Báró Csávossy Gyula, aki atyját szanatóriumba hurcoltatta, nem tud belenyugodni abban, hogy kisebb az öröksége, mint a testvére és feljelentést tett a nővére, báró Rajasich Györgyné Csávossy Ilona ellen. Azzal vádolván őt, hogy örökségéből 200.000 koronát jogtalanul eltulajdonított. A báróné Fényen, a birtokán tartózkodott, majd Temesvárra utazott és a Tauffer-féle szanatóriumba vonult. A nagybecskereki vizsgálóbíró utasította a temesvári rendőrséget, hogy a kihallgatást a szanatóriumban eszközölje. Ez azonban meghiúsult. Az orvosok megtagadták az erre vonatkozó engedélyt, kijelentették, hogy a báróné egészségi állapota nem engedi meg a kihallgatást, mert a legesekélyebb izgalom az életét veszélyeztetheti. A vizsgálóbíró erre utasította a rendőrséget, hogy a házkutatást ejtse meg a szanatóriumban. Ma délelőtt ez meg is történt. Mikes Gábor rendőrkapitány két detektív segítségével végezte ezt a munkát és ez alkalommal jelen volt dr. Ráth Endre is. Kilenczven ezer korona készpénzt és egy ötvenezer koronáról szóló takarékkönyvet találtak a szanatóriumban betegen fekvő bárónénál. A pénzt és az értékpapirokat a rendőrség lefoglalta. A bárónénál talált érték az ő jogos tulajdona. A báróné Reichenauba kísérte nagybeteg, azóta elhalt apját. Itt egy táskában volt a pénz. A báró halála előtt való három napról keltezte találtak egy papírlapot, amelyen ez állott: A lakásban található összegből 6000 korona az enyém. A többi a leányomé. Báró Csávossy. A báróné tehát bizonyítani tudja, hogy a 90.000 korona őt illeti meg. A személymotosztást a vizsgálóbíró azért rendelte el, mert a feljelentést megelőzőleg tizenegy nagy ládát, két zsákokat és négy kisebb készitáskát találtak elrejtve Rajasich báróné különböző ismerőseinél, amelyek arannyal, ezüsttel, ruhaneműekkel és készpénzzel voltak tele. A szoba kályhájának széttörése után a kályha hátában találták meg azt az egy darab negyvenhétezer koronáról szóló takarékkönyvet és kilenczven ezer korona készpénzt, amit különben már átküldtek a nagybecskereki törvérszékhez. Őt nappal a följelentés beadása előtt több mint kétszáz ezer korona készpénzt találtak a bárónénál, akinek előszobájában rendőrök vannak s az előszobába a vizsgálóbíró engedélye nélkül senkit sem engednek be. Ifj. báró Csávossy Gyula keresetet nyújtott be a bilédi járásbírósnál édesatyja és annak felesége, Spiegelfeld Jozefin ellen, amiatt, mert báró Csávossy ingatlanainak egy részét ajándék ezimén átruházta feleségére, ifj. báró Csávossy mostohaanyjára. A fiatal báró kérte a per feljegyzését is. A bilédi járásbíró, mint telekkönyvi hatóság helyt adott ennek a kérelemnek. A szegedi kir. tábla azonban megváltoztatta az elsőfoku bíróság végzését és a fiatal bárót keresetével elutasította. A kir. Kuria ötödik polgári tanácsa ma Illés Jenő bíró előadásában tárgyalta az ebben az ügyben benyújtott felebbezést és a tábla ítéletét kérvényezési jogosultság hiánya miatt helyben hagyta.

— **Toselliék válása.** A „Matin“ firenzei tudósítója érdekes részleteket közöl Toselliék válóperéről. Észertint számos kíváncsi gyűlt össze kedden a firenzei igazságügyi palota előtt, abban a reményben, hogy látni fogja a két főszereplőjét annak a pörnek, amelynek első felvonása, Rebecchi firenzei törvénszéki elnök előtt kellett hogy lejátszódjék. Három órakor csakugyan meg is jelent Lujza hercegnő. Ügyvédje, Hugo Nobili tört neki utat a kíváncsiak tömegén keresztül. Benn a folyosón már várakozott Toselli a jogi képviselőjével, Paoli-val. Mikor a váló házaselek találkoztak, úgy tettek, mintha soha nem is ismerték volna egymást. A bíróság a tárgyaláson úgy döntött, hogy a Lujza és Toselliné Bubi nevű kis fia a pör eldőltségéig az apánál marad. Lujza e döntés után rendkívül izgatottan távozott. A válóperben körülbelül januárban lesz végleges döntés.

— **Uj naftaforrás.** Csernovitz mellett, a prodina-zeletini vasutvonal építésénél a radautzi kerületben egy paraszt kertjében naftaforrásra bukkantak. Tegnap próbafúrásokat tartottak, amelyek valószínűvé teszik, hogy a nafta alatt petroleum van.

— **A dési főpénztárost letartóztatták.** Dési távirat szerint Czudi Károlyt, a Dési Magyar Általános Takarékpénztár főpénztárosát a rendőrség letartóztatta. Czudi azelőtt bérkereskedő volt Szamosújváron s több mint százezer korona erejéig becsapta hitelezőit. A feljelentést a Budapesti Hitelezői Védegyelet megbízásából dr. Vándor Mihály tette meg ellene. Czudi közben Dáson telepedett meg s itt főpénztárnoka lett egy banknak. A letartóztatás a városban nagy feltűnést keltett.

— **Családi dráma.** Bécsben, az V. kerületben ma borzasztó családi dráma történt: egy anya megölte két gyermekét és önmagát. Az esetnek a Nikolsdorfergasse 29 számú ház a színhelye, amelynek a kis lakását évek óta bérlő Bidlinsky szücsességé nével és két gyermekével. A házaspár boldog családi életet élt, amelyet az utóbbi időben csak az homályosított el, hogy az asszonyon kedélybetegség jelei voltak észrevehetőek. Életunságról és idegességről panaszkodott, olyannyira, hogy a férj hasztalanul igyekezett a komor sejtelmeket elűzni az asszonytól, rávette, hogy menjen idegorvoshoz. Az orvos leleplezte az asszony előtt a valóságot, megmondta neki, hogy idegei súlyosan meg vannak támadva s csak úgy segíthet baján, ha beveszi az előírandó csillapító szereket és követi az orvos által előírt életrendet.

Ma reggel az asszony nyugodtabbnak látszott és a férj gyanútlanul távozott a műhelybe, ahol alkalmazva van. Az egész délelőttöt munkánál töltötte, a lakásban pedig ezalatt mély esend honolt. Délben hazajött a férj és mit sem sejtve, kopogott az ajtón. Odabent nem mozdult semmi. Bidlinsky hasztalanul zörgött és kopogott az ajtón, a szerencsétlen ember végül rosszat sejtve, lakost hívott és felszakitotta a bezárt ajtót. A szobában borzalmas látványt várt reá, a padlón nagy vértócsában holtan fekvő az asszony, mellette az ágyban két gyermeke, az öt éves János és a három éves Hedvig, szintén átvágtott nyakkal. A gyermekek rém mozdultak az apa kétségbeesett szolítására s az előhívott mentők már csak a három halálesetet állapították meg.

A gyilkos szerszám, amelyvel az asszony borzalmas tettét végrehajtotta, mellette fekvő a padlón. A férj borotvája volt, melyet az asszony titokban kiesent a fiókból. Megállapították, hogy Bidlinsky nő álmukban ölte meg gyermekeit, mind egyiknek körülbelül 8 centiméternyi vágást ejtve a torkán. Saát magát egy három centiméteres mély vágással ölte meg a szerencsétlen asszony, átmetszvé a nyaka jobb oldalán a véreret. Bidlinsky nő fejét a gyermekszármoly két lába közé szorítva találták, valószínű, hogy a boldogtalan teremtés halálkínjában furta fejét a deszkák közé.

A férj, akit kihallgattak, utalt arra, hogy felesége az utóbbi időben idegbajos volt és ebből az orvosok valószínűnek tartják, hogy rémes tettét hirtelen örültségi rohamában követte el.

— **Elkönyvetélt ékszerek.** A vizsgálóbíró elfogatóparancsa alapján a rendőrség ma letartóztatta Stiga Dezső harmincegy éves ékszerészt, a kinek Újpesten a Csokonay-utca 2. szám alatt volt ékszerüzlete. Stiga hitelbe vásárolt ékszereket. Az üzletét mielőtt hitelezőinek kifizette volna, eladta és mikor a fizetési terminus elkövetkezett, fizetési képtelenséget jelentett be. Később kiderült a család, mire a hitelezők feljelentették, a rendőrség pedig letartóztatta.

— **Amerikába csempészett hadkötelesek.** Gálzészról jelentik: Bence államrendőrségi határőrségi detektívekkel elfogatta és előállította Janák János, Szudina Mihály, Janóczy János, Kuplya Vojtek, Markovics Gábor, Haacs Jánosné, Halmozski Mátyás és Penezák Bonifác kivándorlási zútküldőket, kik Grosz Jakab jántki (Galicia) lakos a Pohl hajóstársaság megbízottjával állottak összekötésében és szállították az utlevél nélküli magyar hadköteleseket Amerikába. A határrendőrség megállapította, hogy a kivándorlás Lubláván át tilos utakon történt. A hatóság megindította az egész társaság ellen az eljárást.

— **Katholikus Bál.** Az ötödik Katholikus Bál előkészítő bizottsága már megkezdte működését és a rendezési belépési felhívásokat most küldi szét. A bált a farsang negyedik szombatjára, febr. 3-ára a Royal-szállóban tervezi. A rendezőség irodája az Országos Katholikus Szövetség helyiségében (IV., Ferenciek-tere 7. III. lépcső I. 8.) van, ahol naponként 6—7 óra között tartanak hivatalos órákat.

— **Egy bosnyák város égése.** Szerajevói jelentés szerint *Vivokó* város reggel három óra óta lángban van. *Délig ötszáz ház égett le.* Oriási vihar van, amely a tüzet a legmesszibb utcákba is elviszi. Egy asszony bennégett.

Ujabb távirati jelentés szerint Visokoban a tüzvész négyszáznál több házat, nagyjából a muzulmánok lakóházait pusztította el. Elégett továbbá egy mecset és egy muzulmán iskola is. Egy mohamedán nő a lángokban lelte halálát. Sokan égési sebeket szenvedtek. A tüzoltóság és katonaság fáradozásainak sikerült a heves széllel élesztett tüzet még délelőtt elfojtani. A kár mintegy egy millió korona. A tüz oka vigyázatlanság. *Pittner* lovag osztályfőnök és báró *Ferstel* kerületi főljáró megjelentek a helyszínen és segélykeziót indítottak.

— **Urfiak tolvajbandája.** Aradon Davidovics Lipót kereskedő följelentést tett a rendőrségen tizenhat éves fia ellen, hogy távollétében társaival az üzlethől sok árut ellopott. A rendőrség megállapította, hogy Davidovics aradi urifükből tolvajbandát alakított és a banda üzletkeztet és árut szállító kocsiakat hónapok óta fosztogat. A banda tagjai közt egy egy városi tisztviselőnek három fia, egy színésznőnek a fia, valamint több középiskolai tanuló van.

— **Nemzetközi leánykereskedők.** Két veszedelmes nemzetközi leánykereskedő után folyik a rendőri hajszá. Az egyik jómádár iránt a pozsonyi határrendőrség érdeklődik. Ez a nemzetközi szélhámos és leánykereskedő még augusztus végén operált Pozsonyban. Képpant elegánsan öltözködött s a nevét úgy váltogatta, mint a gallériait. Hol *Müller* doktornak, hol *Alexander* doktornak, hol pedig gróf *Narovszkynak* adta ki magát s a legjobb körökben megfordult. Balkarján egy sebe volt, kezén pedig állandóan kezyüt viselt, állítása szerint azért, mert szifilitikus kiütések esuftották. Hamis írással tudta igazolni, hogy ő gróf *Narovszky* Szereplése először gyanus volt a rendőrségnek, de mert alibijét igazolta, nem esett bántódása. Mikor aztán *több megtévesztett urileányt elszállított,* ő is odébb állt külföldre. Közben feljelentések érkeztek a rendőrséghez egy ismeretlen leánykereskedő ellen, s a nyomozás rövidesen kidőrtette, hogy erről a gyanus gavallérról van szó. Aki a rendőrség betörő-albumában régóta szerepel s a kinek a fejére *ötezer korona volt kitűzve* Németországban elkövetett rablások miatt. Egyébként a határrendőrség erélyes nyomozó-munkájának rövidesen meg lett a sikere: az álgrofot *valószínűleg még ma letartóztatják Drezdában,* ahová az eddigi nyomok szerint szökött. A másik szélhámos és leánykereskedőnek egy bécsi származású szép leány lett az állózata. Egész regényesen indult ez a végzetes kaland. — Ugyanis nagy szerencse érte *Petersz Vera* lonka, egy szép kaposvári nevelőnőt. Megismerkedett *Hafez ben Abdurahman* gazdag kairói arab főúrral, a kinek megtetszett a leány és *megkérte a kezét.* Vera lonka nagy boldogságában *ögtön irt Poroszországban lakó apjának,* hogy a házassághoz szükséges okmányokat küldje el Bécsbe, ott fognak megesküdni. Az apának gyanus volt a vőlegény, az okmányok helyett tehát elküldte leányra levélét a dési rendőrségnek. Itt megállapították, hogy *Hafez ben Abdurahman veszedelmes leánykereskedő.* Karmai közé kerülő áldozataival tényleg házasságot köt, kiviszi őket Kairóba, ahol *eladja a menyecskéket.* Így tett az arab főúr egy budapesti nevelőnővel, *Rieger* lonnával is. Most nagy apparátussal keresi a bécsi rendőrség az arabot *Vera lonkával együtt.*

— **Vörheny és difteritisz.** Hódmezővásárhelyen a városban fellépett vörheny- és difteritiszjárvány miatt a főzimmánusot bezárták, miután az intézet növendékei közül huszan vörhenyben megbetegedtek. A városban mintegy 100—150 iskolás gyermek betegedett meg.

— **Szerelém és kéneggyufa.** Ma reggel Ágoston Aranka, a Trocadero-Orfeum tagja, kéneg gyufát vett, vízben feloldotta és mind kiitta. De azért semmi baja sem lett, a mentők otthon hagyták Visegrádi-utca 8. számú lakásán. Ágoston Aranka a barátja miatt ivott méregpoharat. A fiu nagyon feltékegy természetű. Tegnap összeveszett a leánnyal és a szőke leány ezért ivott gyufát.

— **Sikkasztó cseh pártvezér.** Prágában nemrég nagy feltűnést keltett dr. *Stumpf* ügyvéd és cseh politikai pártvezér szökése. *Stumpf* nagy adóságokat halmozott fel és mikor hitelezői a végsőkig szorongatták, ismeretlen helyre utazott. A rendőrség ma Kiewből azt az értesítést kapta, hogy *Stumpf* ott meghalt. Azt hiszik öngyilkosságot követett el. Az ügyvéd gazdasszonya, *Nováč Klára* asszony tegnap lakása második emeleti ablakából az utcára vetette magát és szörnyethalt. *Stumpf* ellen körülbelül 150.000 K váltótartozás miatt feljelentések vannak az ügyészségen.

— **Megtört primadonna.** *Wangel Hedvig,* aki néhány évvel ezelőtt a berliniek dődelgetett primadonnája volt s aki azután hirtelen elhagyta a színpadot, hogy vallásos áhitatnak adja magát, az Údy Hadseregének szolgálatába állott. A nemrégben körülrajongott primadonna most Berlin nyugati részének utcáin cédulákat osztogat, melyek az Údy Hadseregének összejövevényeire hívják meg a közönséget.

— **Az angyalföldi apacs.** Az éjszaka Klein Bálint és Baesik József villamos kalauz hazafelé igyekeztek a Lohel-utczán. Egyszerre három suhanca állotta utjukat, megtámadták a két hazafelé igyekező embert és bicskával ösztörszurkálták s azután elmenekültek. A rendőrség még az éjszaka kinyomozta a bicskázót, aki *Tóth János* huszonöt éves szerelő, Angyalföld réme; aki társaival napról napra végigduhajkodik a külváros utcáit. *Tóth János* tagadja, hogy ő támadta volna meg Kleint és Baesikot, de a zsebében egy véres kést találtak. A rendőrség letartóztatta, két társát pedig nyomozták.

— **A kolera.** A belügyminisztérium közegészségügyi osztályától vett értesítés szerint a torontalmegyei Bocsárról és Alsóelemérről egy-egy kolera-gyanus megbetegedést jelentettek.

— **Felrobbant gyár.** Liverpoolban egy olajpogácsagyárban robbanás történt, melynél 13 ember meghalt. A robbanásor borzalmas jelenetek játszódtak le. Az áldozatok testrészeit az explózió minden irányban szétszórta. A robbanás pillanatában a malom lángbaborult. A lángok a tetőig csapkodtak fel, melyet a robbanás elröpített. A levegőben röpködő emberi tagok közé kódarabok és tetőcserepek vegyültek. Orvosok és ápolónők siettek a helyszínre. A romok alatt már megtaláltak néhány holttestet. Nagyvárosuk teljesen felismerhetetlen. A legutóbbi megállapítás szerint a sebesültek száma legalább száz.

— **Nagy betörés Pancsován.** A pancsovai rendőrségtől ideérkezett távirati jelentés szerint ma reggelre *Fischer* Miksa ékszerkereskedő üzletébe az elmúlt éjjel betörték és 100.000 korona értékű ékszert loptak el. Az a gyanu forog fenn, hogy a tolvajok *Zimony* felé vették utjukat, hogy innen átözökessenek Szerbiába. A rendőrség széleskörű intézkedéseket tett a tettesek kézrekerítésére, valamint arra, hogy a határon át ne szökessenek.

— **Leégett szövőgyár.** Brünnből táviratozzák, hogy a *Beran* és társa gyapjúipari részvénytársaság gyára ma este teljesen leégett. A 200 méter hosszú négyemeletes épület beonlott. A szomszédos helyőrségi kórházból a betegeket el kellett szállítani. A kár meghaladja a három millió koronát, azonban biztosítás révén megtérül. A tüz oltására több tüzoltóságon kívül az egész helyőrség kivonult. Nyolcz tüzoltó megsebesült.

— **„Yes“ porcellán-pouler a legjobb 3 és 5 korona.**

— **Károsultak jelentkezzenek.** A napokban a rendőrség letartóztatta *Baditz Sándor* harmincz éves, rovtottmultu, foglalkozás nélküli egyént, a kinek megmozásakor revolvert, fessítővasakat és hat álkulesot találtak. A rendőrség kinyomozta, hogy *Baditznak* Dunakeszin van lakása és ott házkutatást tartottak. A házkutatás megerősítette a rendőrségnek ama gyanúját, hogy egy veszedelmes betörőt tartóztattak le. Egy nagy kocsi-ra való mindenféle lopott holmit találtak s azt bohózták a főkapitányságra. Megtudták, hogy *Baditz* hosszabb ideig Budán lakott és hogy abban az időben igen sok betörés történt a budai villákban. A rendőrség körülbelül negyven cetről tud, amely betörések elővetésével most *Baditzot* gyanúsítják. A rendőrség felkéri a károsultakat, hogy jelentkezzenek a főkapitányság második emeleti 101. számú szobájában a tárgyak megtekintése végett.

— A részeg munkás rémítette. Farkas Gyula ódi vasgyári munkás részegen érkezett a napok-lai munkahelyére, az ódi acélglyár martin-kemenczének pódiumára. Boros János munkavezető kötelességszerűen jelentést tett az esetről s természetesen Farkas Gyula parancsot kapott, hogy azonnal bagyja el a munkát, mert részegen a veszedelemes helyen nem dolgozhat. Ez annyira dühbe hozta Farkast, hogy a kemenczénél lehajolva foglalatokodó Borosra egy hatalmas vasruddal kétszer ráütött. Az ütések súlya alatt Boros, arccal a forró salakba bukott, a vér elborította s arca teljesen összegegett. A dühöngő ember ezzel sem elégedett meg, hanem újabb ütéseket akart mérni áldozatára. Az odafutott munkások alig bírták ettől visszatartani. Boros a szenvedett sérülések következtében meghalt. A bírósági boncolás koponyaropadást és súlyos égési sebeket állapított meg, mint a halál okát. Borost, hat gyermek atyját, ma temették el nagy részvét mellett. A gyilkost a miskolci ügyészség fogházába szállították. Farkas nagyfokú alkoholista, aki keresetét állandóan elitta.

— A felgyújtott papírbolt. Ma éjjel után három órakor a Szondy-utca 44. számú házban kigyuladt Ranschburg Samu papírkereskedőnek az üzlete és nagyrészen leégett. A VI. kerületi és központi tűzoltók oltották el a tüzet. A tűz keletkezésének okát határozottan nem tudják megállapítani, de azt hiszik, hogy gyújtogatás történt. A rendőrség megindította a nyomozást.

— Automobil-elgázolás. Ma délután a Thököly-ut 12. sz. ház előtt a Benz-gyár 667. számú automobila elgázolta Lőrincz Mihály tizennégy éves iskolásfiút, aki egy kocsi elől menekült éppen az ut másik oldalára. Súlyos sérülésekkel vitték a Rókus-kórházba. Horváth Ferencz sófiót kihallgatása után a rendőrség elbocsátotta.

— Halálozás. Kléger József 1848/49-iki jász-kun Leheluszár-ezredbeli kapitány, az 1859-iki jász-kun-gárda választott vezérőrnagy kapitánya, a Ferencz József-rend lovagkeresztese, az országos honvéd-egyesület másodelnöke, Jásznagykunszolgok vármegye törvényhatósági bizottsági, Jászberény és Szolnok városok képviselőtestületének volt tagja, Jászfelsőszentgyörgy, Jászárokszállás és Jászfákóhalma községek volt főjegyzője, életének 79. évében Budafokon hosszas szenvedés után meghalt.

Hj. Hunyady Márton, a Nagyszói Népbank vezérigazgatója 32 éves korában meghalt Nagyszódon.

Varga Pálné, az első szegedi református pap özvegye 56 éves korában Visegrádon meghalt. Holttestét Szegedre szállították és ott helyezték örök nyugalomra.

Ráskó Vilmos Máv. nyug. főmérnök 71 éves korában Nagyenyeden meghalt.

Dobránszky Gyula cserjési jogakadémiai hallgató hosszas szenvedés után 21 éves korában Eperjesen meghalt. Benne Divald Kornél műtörténész sógorát gyászolja az elhunytban.

A németek egyik legjelesebb regényírója, Jensen Vilmos, ma reggel, mint Münchenből jelentik, hosszas szenvedés után meghalt. Regényei közül többet idegen nyelvekre is lefordították. Jensen 1837-ben született a holsteini Heiligenhafenben.

Münchenből jelentik nekünk, hogy Tschudi titkos tanácsos, a müncheni udvari képtárak főigazgatója, tegnap este egy Stuttgart közelében levő szanatóriumban, 72 éves korában meghalt. Tschudi 31 év óta volt a müncheni Pinakothekák igazgatója és mint műtörténész, leve világszerte ismeretes volt. Budapesten is több ízben járt, hogy a Szépművészeti Múzeumot tanulmányozza.

Schleifer Lajos, szállodás életének 54-ik évében váratlanul elhunyt Esztergomban.

Erdélyi Imréné Novák Malvina életének 60-ik évében elhunyt Szatmár-Nemetin.

— A Párisi Nagy Áruházban e héten nagy teatofest-vásár.

— Nászajándékok a Párisi Nagy Áruházban.

x Keleti J. orvosi műszer- és sérvkötő-gyára (Budapest, IV., Koronaherezeg-utca 17.) a legjobb hírnévről örvendő cég hazánkban, amelynek szabadalmazott sérvkötői teljes bizalmat érdemelnek.

x Bob hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.

x Czim- és reklámtáblákat, nemesi czimereket készít Harsányi László, Budapest, VII., Hungária-körút 155. Telefon 170-12.

x Royal-Orfeum, Budapest, Erzsébet-körút 31. sz. Színházi és variété műsor. Kezdeté 8 órakor.

x Fodor-féle vívóterem a Koronaherezeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordították a gyermektorna- és vívásra.

x Bérautók. Alig néhány napja, hogy a Világjárás r.-t. Dorottya-utcai menetjegytárolója üzembe helyezte gyönyörű bérautót, már is oly erős forgalma van, hogy további kocsik beszerzése vált szükségessé. A bérautókat rövidebb és hosszabb időre, város megmentésére, üzleti utakra, turákra, pályaudvarra és színházba való menetekre bérlik ki és a mérsékelt díjtelek hozzájárultak ahhoz, hogy az autók általános közlekedési eszközzé váltak. 152-52-es telefonon való megrendelés esetén az autók pontosan megjelennek.

Párisi éjszakák.

— Czigánymuzika mellett. — Az Olympiában. — A királyi vendég. — Montmartre.

Páris, november 21.

A múlt héten magyar vendégem volt. Megévezte Páris. A nappali Páris. Persze még kíváncsibb volt az éjjeli Párisra. Kalauzának szögödtem s bemutatam neki egy tipikusan párisi éjszakát.

Már este hét órakor kezdünk a Rue de Rivoli egyik nemzetközi szállójának pazar világítású éttermében. A tulfűtött helyiség, apró asztalai, a világ minden részéből összecsuódlott élveznivágyó „mecsieurs et mesdames tout le monde“ üli körül. Francia szót csak elvétve hallani, s mégis egy ilyen soknyelvű „milieu“ csakis Párisban képzelhető el.

Fanatikus tekintetű oroszok; simára borotvált amerikaiak terjedelmes feleségükkel és öt-hat gyermekükkel; duzzadt ajku s gyöngyfüzérékkel teleaggatott brazíliai nők; német nászutazók, akik csak egymást látják, egymást nézik... nos és — fölösleges külön mondanom — magyarok. Múltos magyarok, akiket Párisban is a czigánymuzika vonzza legjobban.

Mert, akármit beszélnek és irnak, most so képzelhető el Párisban elegáns étterem, előkelő uriestély, cifra uniformisba bujtatott czigánybanda nélkül.

A füstösképű fiúk éppen a „L'amour qui rit“... dallamával ringatják édes illúziókba a vigkedélyű társaságot s nem is lehetne Párisra jellemzőbb nótát választaniok. A „kacagó szerelom“ vonzza gömbölyded bársony sima karján öreget-fiatalt a Páris éjjeli mulató helyiségeibe.

Mi — a sok közül — az Olympiába tértünk be. A nagy Boulevardon e mulató káprázatosan kivilágított homlokzata ugy vonzza a publikusot, mint a gyertyaláng az éjjeli pilléket. Az óriási terem az utolsó helyig megtelt és Rip Revuejének bohóságai mellett mindenki elfelejti gondjait-bánatát.

Az aktuális tréfák között még most is a legnépszerűbb az, mely a Louvre öreit figurázza ki. A hórühorgas Morton játszsa ezt a kómiak alakot. S az egész épület reng a közönség nevetésétől amikor ez a derék férfi, takarítás közben, sóprője nyelével leveri a kinosét érő szobrokat s az össze-tört eserepeket isteni flegmával, szó nélkül sópri ki. A muzeum látogatóinak potom áron adja el a falon függő remekműveket s amikor megtudja, hogy „Giocondát“ ellopták, a legnagyobb lelki nyugodalommal akaszt tíz más „bájosan mosolygó“ női portraitt az üres helyre.

A nevetők között leginkább egy szimpatikus öreg ur keltette föl a figyelmünket. A habitúik nagy tisztelettel tekintettek feléje s egyik szomszédom megsugta, hogy az nem kisebb ur, mint György, Görögország királya, aki — amikor az uralkodás gondjai engedik — el-crucezan az ő kedves Párisába, s alig hogy megérkezett, leveti az uniformisát és polgári frakkba bujva, elmegy mulatni.

A párisi éjszakából nem viRADhatnánk meg másut, mint a Montmartre-en. Aki az itteni viszonyokat ismeri és szereti, ma már nem is azt mondja: Párisba, hanem: Montmartre-ra megyek. Lehetőleg ott is száll meg.

Legujabban már annyira felszaporodtak a Montmartre tánc- és mulatóhelyei, hogy jóformán minden egyéb üzletet s vállalatot kiszorítanak onnan. A hivatásos éjjeli szépségek hajdon fővel és köpeny nélkül vándorolnak egyik etablissement-ből a másikba, hogy itt egy korty pezsgőt szürcsöljenek s amott tüzes spanyol táncot járjanak.

Éjfélután két óráig aránylag még elég szolid mulatság folyik a termekben. A vendégek a veres frakkos muzikusok zenéjét hallgatva, fogyasztják a pezsgőt. Más italt pezsgőnél nem adnak. Egy palack ára tizennyolc frank. A tolongás óriási, a zsvaj kábitó. Beszélgetni nem lehet: a saját szavát sem érti az ember.

De látni — látni! — annál jobban, annál többet lehet!

Ott a sarokban, két hölgyikével egy asztalnál, három buskomor arcu ur ül. Ki hinné, hogy ezek a szomorú alakok nevetették meg öleteikkel napoként egész Páris! Az a világos szemű, tompa orru, kövér bácsi, az a Rip, akinek Revuejét az imént láttuk az Olympiában; a másik, a vézna kis emberke, Sem, a párisi éleclapok legszelleme-sőbb karikaturistája; a legbájosabb arcu pedig Paul Ardot, az Apolló színház fiatal komikus. Csak a nagy száját kell kinyitnia, vagy egy groteszk ugrást tennie, hogy hahotába törjön a publikum.

A hőség egyre tikasztóbb lesz. Kinyílnak az ablakok s hajnali derengés kél viaskodásra az elektromos körték fényével. A vörös frakkosok még mindig játszanak, a lányok még mindig táncolnak. A pezsgő a fejükbe szállt s vad orgiába csap át a mérsékelt szilajság.

Egy szép szőke leány tánc közben ajultan rogy össze. Senki se törődik vele.

— Ez minden éjjel megtörténik vele — magyarázzák a beufentesek — megint sok volt a morfiumból.

Egyszerre botrány lármája zugja tul a mulatós zajt. Egy kapatos ur dadogja:

— Mo... mon... si... sieur! E... légté... telt ké... ké... rek, ... itt... a... név... je... je... gyem!

A jó fiu szürét kiteszik és tovább folyik a muri.

Amikor mi fölkerekedtünk, már nyitva voltak a boltok. A péklegények vitték a reggeli süteményt, a tejeskocsi végigdöcögtek a kövezeten, de a táncstermekből még mindig hangzott a muzsika, a dal, a kurjongatás.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Kernstock Károly retrospektív kiállítása.

Budapest, november 24.

A „Nyolczak“ csoportjának a Nemzeti Szalónban rendezett diadalmas tavaszi tárlata után, melynek teljes fényében és pompájában virágozott ki Kernstock Károly művészi evolúciójának ezeltudatos eredménye, husz évi munkásságának produktumaival beszámoló beszédet tart most ez a férfikora felén legtükéletesebb értelemben az arrivék elitjéhez tartozó művész a Művészklubban holnap megnyíló retrospektív kiállításán. Ez a kiállítás elénk tárja Kernstock művészi pályájának, egyéniségének egész hosszú és változatos kibontakozó utját. Az izgalmas utat, amely nagyjában egyvonalosan halad a modern képzőművészet kialakulásával, hosszabb-rövidebb stációk szakítják félbe: a művész individuális fejlődésének egyes etapjai. A kiállításon régi ismerősökkel találkozunk, elfelejtett tárlatok elvonednek fel lekünkben egy-egy vásznon láttára, melyek annak idején és mindenütt becsület váltottak ki és olyan nyugodt, komoly lelki szenzációk maradtak amelyeket az ember mindig megtart emlékezetében.

Kernstock képei egyszerűen, a hatáshajlászhat minden czélja nélkül, a magábonultság esendes zugában készültek s nincs meg bennük a legtöbb magyar festmény jellegzetes tulajdonsága, a závarosság. Leleki élmények leszűrődött megvalósulásai, világos, értelmes mondanivalói egy intellektuális életét élő diktornak.

Ha képein fejlődési fokok szerint végigpillantunk, megérezzük nagy talentumának festőiségben nyilvánuló szenvedélyét, mely a legkülönbözőbb irányokban igyekszik magának megnyilatkozási formákat szerezni. Eleinte az emberi arccal kerül szembe, jevarészt portrékat fest és kissé patetikus tárgyú vásznakat a Benczur mesteriskolájában töltött két év hatása alatt, amely akkoriban a vele együtt Benczurnál dolgozó Fényes Adolfot, Dudits Andort, Márk Lajost is befolyasolta. Ezeknél az időkből való az édeskés, de kompozíciójával megkapó „Szerelom“, a mérszebb kiállítású „Idill“, a Szépművészeti Múzeum tulajdonában lévő „Agitátor“ és a Balatoni halászkor“, az utóbbi kettőn azonban már erősen érezhető Bastien Lepage előnyös hatása. Még nem választott határozott irányt, arbozik, hogy merre haladjon, a kép

tárgyat tolja-e előtérbe, vagy pedig a megfestési problémájába élyedjen el.

Akad képei között litteráris vonatkozásu is. Marx szociális tanításainak leszűrődése az „Este” című képe, a folyóparton, ködös őszi estén hazatérő görnyedthátú munkásával, az alvó gyermekét karján czipelő proletár asszonyával, de amikor festői okosságok kezdenek felette uralkodni, nem érdekel többé a szociális témakörből vett tárgy, hanem a kép kialakulása maga, különösen pedig az emberi test, annak formái, konstrukciója, amint súlyával, izmaival elhelyezkedik a térben. Lassanként kezdi boncolgatni a tárgyakat, miközben kialakul pikturájában az ember, teljes formájának egységes masszívával való ábrázolásában. Eleinte csak valőkülönbségek erős hangsúlyozásával igyekszik céljaihoz elérni, később kezdi a természetet jobban megfigyelni és megérteni és így támadnak plain-air képei, impresszionisztikus folthatások megrögzítései, melyeknek legkitűnőbb eredménye a „Szilvaszedők” című képéről ragyog le.

Kernstokban mindenre megvolt a művészi hajlandóság, fejlődésének azonban Páris adta a legerősebb lökéseket, amikor fiatalabb festők rajongó lelkesedése a Cézanne után támadt nagy tradíciónak kultuszát hozta onnan magával hozzánk. Az új hatás alatt kísérletezni kezd megint és ezeknek a kísérleteknek produktumai a Renoirra emlékeztető „Séta” és a Daumier modorában festett pompás parasztságos képe. Az eredmények azonban nem elégitik ki, a természet közvetlen hatásának végső okait igyekszik kifürkészni, tovább kísérletezik és újabb plain-air portréin is a tér kompozíciójának problémáit akarja megfejteni. A „kertben” című anyát és gyermekét ábrázoló arckép-tanulmányában különös gondot fordít a tér megkomponálására és hogy ennek kiváló nyomtatékot adjon, complementair piros foltokkal tartja a zöld háttereket.

Visszatért tehát az arcképhez, de az emberi archoz való új közeledése új gondolatakat ébresztett benne. Felfedezi, hogy az ember is csak dekoráció és ahhoz, hogy hipotézisét dogmává tegye, a maga számára felboncolja anatómiailag az emberi testet és újból összerakja. Szerinte nincs helye a test harmadik dimenziója megfestésének, a konstrukció a fontos, ha stilizáltan is, azt kell hangsúlyoznia képén, akár emberi testet, akár tájat fest, hogy az ő természetmeglátása jusson kifejezésre. A természet ritmusát keresi és találja meg a lankás, folyóparti vidékek, a csupa csont és izomból összetett emberi testek megfestésében. Művészetének utolsó és legleszűrődöttebb stápeje ez, melynek határlóvét finaktjai és nagy lovasképei és a meglátott vidék strukturáját ábrázoló nagystílusú tájképei jelzik. Merész, egyszerű, nemes megnyilvánulásai ezek Kernstok modern természetfelfogásának. Lehet, hogy ezek a képek is csak próbálkozások, mint a régebbiek, amelyeknek során hozzájuk eljutunk és amelyek után két évtizedes fáradhatatlan munka és próbálkozás után a művész eljutott, de elszánt erő és mérhetetlen nagy tudás nyilvánul meg bennük, amelyekkel meggyőzően hirdeti a maga igazát. És nagyon valószínű, hogy neki van igaza, nem pedig a gunynak és gáncsnak, mely egy tulsó sarokból a tökéletes meggyőződés hiányával dobja rá a köveket. Hogy neki van igaza, arra vall leginkább az a körülmény, hogy Kernstok akkor jutott el művészi evolúciójának erre a legutolsó stációjára, amikor a többi művészetek, az egész modern élet elérkezett arra a fokra, hogy szolidaritást vállalhasson vele.

Külön fejezetet érdemelnek a kiállított rajzok, az üvegfestményekhez készült színes, lefokozott egyszerűségeikkel megkapó kartonok, melyek gazdag sokaságukkal elválaszthatatlanul illeszkednek belé a kiállítás keretébe.

Izgalmasan érdekes, átlételekben gazdag Kernstok Károly retrospektív kiállítása, melynek lehatárolásával művészi missziót teljesített a Művészház. Főképpen pedig mélyreható tanulság azok számára, akik felületes gondolkodással csak a kezdetre enlőkeznek és szeszélyes pálforgulást látnak Kernstok jelenlegi hitvallásában. Minthogy a természetben sincsenek ugrások, a

művészi fejlődés is megköveteli a maga evolúcióját, lassu fokozódását, a tapogatózó kísérletektől a befejezett tökéletességig, amelynek alapfeltétele pedig az a tudás és készség, amely Kernstok minden alkotásáról hozzánk szól.

Szenzációja a kiállításnak a művészi luxussal kiállított katalógus is, amelyet számos sikerült reprodukción kívül irodalmi alkotások is különös értékre emelnek. Kernstok, Diner-Dénes József, Gerő Ödön és Rózsa Miklós érdekes írásait találjuk benne, melyek jelentősen hozzájárulnak a látottakon kívül Kernstok művészetének megértéséhez.

A kiállítást, amely kétségkívül kimagasló eseménye lesz az ideai művészeti szezonnak, szombaton délelőtt tizenegy órakor nyitja meg ünnepélyesen a kultuszminiszter képviselőjében Molnár Viktor államtitkár. (—na.)

A kulisszák világából.

— Színházi csevegés. —

(Blaháné a Vigszínházban.)

Móricz Zsigmond, mint tudjuk, megsemmisítette az „Aranyos öregek” című háromfelvonásos darabját, melyben Blahánéknak pompás szerepet írt s amelyet a Nemzeti Színház már el is fogadott.

Ő tudja, miért tette. Annyi bizonyos, hogy általános, nagy volt a fölháborodás. Végre valahára újra hozzáméltó feladathoz juthatott volna az a nagy művész és — tessék!

A tulságosan skrupulózus szerző utóbb megdöngölte a dolgot és megmentette a balta nyelét. Az „Aranyos öregek” három felvonását egy felvonásra sűrítette és ezt az apróságot a „Nyugat” vasárnapi matinéjén fogják bemutatni. Természete sen Blahánéval a női főszerepben.

A matiné műsorát Cs. Alszegehy Irma, a Nemzeti Színház újból fölfedezett kitűnősége, nyitja meg. Felolvassa Móricz Zsiga „Judith és Eszter” című novelláját, Ady Endre a saját költeményeivel szerepel és Móricz Zsigmond zárja be a műsort.

Kíváncsi voltam, hogy Blaháné nem drukkol-e, a premiére-je előtt. Hiszen örökösen lámpaláz, bármilyen nagy diadalra van kilátása. Kétszer jártam hiában. Harmadszor végre bejuthattam. A szokott szívélyességgel fogadott, de egyszeresmind meg is mosta a fejemet.

— Micsoda új divatot kezd, hogy azért fordult vissza, mert vendégeim voltak? Hát maga nem vendég? . . . Aztán meg: Nem tudja, hogy ebéd után szunyókálni szoktam? Jaj lett volna maguknak, ha felköltöztek volna! . . . Jegyezze meg már egyszer, hogy délelőtt tizenegyől és délután négyől mindig idehaza vagyok, kivéve . . .

— Amikor nincs idehaza . . .

— Kivéve, amikor szép az idő, mert oljankor sétálni megyek.

Amikor így jóízűen kipörölte magát, rátértünk az „Aranyos öregek”-re:

— Az egy igazán kedves apróság. Uriház kertjében játszik. Uriemberek a szereplők. Három öreg ur van együtt: Hegedüs, Vendrei és Szerémy. Mindegyiknek van valami baja: az egyiket a podagra bántja, a másik asztmás, a harmadiknak . . . a harmadiknak . . . gondolom a foga fáj. Ekkor én látogatok el hozzájuk — én is uriaszony vagyok — és felujulnak a régi emlékek, a régi vágyak. Mind a hárman udvaroltak valaha nekem és most újra kezdik. Sorban meg is kérik a kezemet . . .

— Ének is van a darabban?

— Hogyne! Eszünkbe jutnak a régi, szép nóták: a „Vékony deszka kerítés”, meg a többi . . . Dudolgatunk s szép esendesen tánczba is fogunk . . . és mialatt mi — öregesen — a csárdást járjuk, a háttérben a fiatal pár — Lenkefy Ilona és Kemenes Lajos — bosztonoznak a magyar nótára . . . mert hát igazán így csinálják ezek a modernek!

— És kikoszorazza a három kőrőjét?

— Ki bizony! Azt mondom nekik: Ugyan, ugyan . . . magunkkal se tudunk mit kezdeni . . . mire mennénk egymással?

Jelentették, hogy a kocsí eljállott.

— Próbára kell mennem. Eddig még csak egy volt, holnap lesz az utolsó. Három próba után sem álltam még ki a szinpadra . . . és még azt kérdezi, hogy drukkolok-e?

(A táblás házak rekorája.)

Felvirradt végre a főváros színházainak. Mindegyik megtalálta — a sok bukás után — a maga slágerjét. Erről beszélgettek egy kávéházi asztal mellett, ahol minden színház képviselve volt:

— A „Szerelem gyermeké”-re minden jegy elkelt, — dicsekedett a nemzetibeli.

— A „Leányvásár” minden estét zsúfolt házt csinál; tromfolja le a Király-színház embere.

— Ugyanezt mondhatom az „Apja fia”-ról; hangsúlyozta a magyarszínházi.

Komor Gyula türelmesen végighallgatta a kollégákat s amikor már mindnyájan nyilatkoztak, ő szólalt meg:

— Ez semmi! A Vigszínháznak egy napon van három táblás háza!

— Egy napon? . . . Három? — hangzott a kételkedés kórusa.

— Vasárnap lesz ez a ritka nap: Délelőtt a Nyugat matinéjára, délután a „Taifun”-ra és este „Sumurun”-ra kiakasztják a táblát. Már most is elfogytak a három előadás összes jegyei.

(Egy kis tévedés.)

Szerémy Zoltán is ott ült. Őt most a rendezésnél is nagyobb tisztelettel veszik körül. A „Sumurun” rendezésével „fölmulta önmagát”, mint ahogy valaha mondották.

— Akaratlanul megtréfáltam egy urí asz szonyt! mondta ezinte bánatos hangon.

— Hejh, te kujón! incelkedtek vele.

— Semmi gyanúsítás. Az a hölgy telefonon jegyet kért tőlem a „Sumurun” holnapi bemutatójára: „A maga protekciójához fordulok — könyörgött élesen — hiszen maga most nagy hatalom, maga nélkül elő sem adhatnák a darabot . . .

— Erre te . . . ?

— Erre én, nagy sajnálkozással könytelen voltam kijelenteni, hogy minden jegy elkelt, csak éppen a harmadik sorban volna egy . . . Hiszen sz pompás — ujjongott a hölgy — tudtam én azt, hogy maga egy aranyos ember . . .

— Aztán, sztán? . . .

— Aztán bönyörögtem, hogy félreértés van a dologban: Nem a földszintről, hanem a karzatról bezzéltem. Erre ő . . .

— Erre ő?

— Minden szó nélkül lecsapta a kagylót!

(Pálmay Ilka boldog.)

Az egész sajtó, kivétel nélkül, olyan melegen ismertette a Pálmay Ilka emlékiratait és a közönség olyan mohó érdeklődéssel kap a gyönyörű könyv után, hogy az aranyos Ilusnak jó szíve szinte tuláradt a boldogságtól s haláltól és ha volt is benne némi keserűség némely rosszakarója iránt, ezt is szeretetté olvasztotta föl az általános, impozáns elismerés.

Ez a fényes elégtétel nem maradt üdvös következmények nélkül: Rávilágított az ő kivételes, finom, nagy művészetére. Egyszerre meglátták, egyszerre kapossá lett.

Legelsőnek a Magyar Urinók Egyesülete sietett felhasználni a sajtóbeli ünnepeket, s december 9-én nagy „Pálmay-est”-et rendez a megyeház disztermében. Pálmay Ilka fogja a műsor összes számát érdekessé tenni. Szederkényi Anikó, a széptollu, szellemes írónő vette át a konferenciára szerepét s azonkívül „Pálmay Ilka otthon” című csevegésben fogja az est hőjét bemutatni. Közreműködik gróf Forgács Béla és Kurucz János is, nagyon természetes, hogy Pálmay Ilka vállalta a feladatok orozlárésztét: énekel magyarul, angolul, francziául, németül.

Janovics Jenő, a kolozsvári Nemzeti Színház örökös disztagját vendégszereplésre hívta meg, a jövő hó közepére. Pálmay Ilka örömmel mondott igent s egyelőre abban állapodtak meg, hogy három szerepben lép fel a kincses városban.

Eljátszsa a „Szép Helénát”, mely szerepéről világszerte elismerték, hogy a párisi Schneider Hor

tense és a bécsi *Geisteinger Marie* kivételével, senki se játszotta olyan tökéletes művészettel, mint ő.

Ezenkívül két egészen új kreációt is mutat be Kolozsvárott: a „Lady Frédéric” — egy Londonban zajos sikert aratott angol darab — czímszerepét és a „Napraforgó” című népszínmű női főszerepét. Ez az utóbbi darab a debreczeni Csokonai-pályázat első díját nyerte el. Szerzője *Klement Alajos* és a nótáit *Kurucz János* komponálta.

Az egészben pedig az az legérdekesebb, hogy a kolozsvári vendégszereplésnek folytatása lesz — Budapesten. *Beöthy László* elrúcczan a bemutatóra és lehet, hogy már januárban viszontlátjuk *Pálmay Ilkát*, mint „Lady Frédéric”-et a Magyar Színházban és mint „Szép Helénát” a Királyban.

(*Lehár bon mot-ja.*)

A bécsi Theater an der Wien-nek ma forró estje van. Az a kivételes helyzet állt elő, hogy mi is őszinte szeretettel drukkolunk a ma bemutatott „Éva” szerzőjének. Hiszen az nem más, mint a mi *Lehárunk*. Aki mindenütt fennen hirdeti a magyarságát és aki csak azért kénytelen világhírű lenni, mert idehaza mostohán bántunk vele.

A legújabb Lehár-operett, — minden jel arra mutat — fölülmulja a „Drótos tót”, a „Luxemburgi gróf”, a „Vig özegegy” sikerét is s annál inkább érdekkel, minthogy előbb-utóbb, de biztosan, Budapesten is tapsolhatunk neki.

A szerencsés szerzőt, persze, most mindenféleképpen zaklatják: az újságírók interjúk, a színgazgatók szerződéses, a librettisták szövegeknyvek, a szép bécsi nők autogrammok ügyében. Természetesen a fotografusok se maradtak el, levették, képes lapok számára.

Amint ott ült a masina előtt, a fényképész, hol a fején, hol a karján, hol a tartásán igazított egyet.

— Milyen furcsa, — jegyezte meg valaki, — a színházban *Lehár* dirigál, itt pedig őt dirigálják!

Mire ő majdnem bus hangon, így felelt:

— Hm! Nem is tudja, milyen sokszor dirigálják — *Lehárt!*

(*Ursus.*)

Minapában — mea culpa! — elhibáztam egy revet. Azt írtam, hogy az új *Népopera* megnyitó darabjában, a „Quo vadis” operában, ifjabb *Odry* Lehel fogja játszani az óriás *Ursus* szerepét. Mentőgémre szolgáljon, hogy Operánk egykori nagynevű baritonistájának több fia van. Mindegyik örökölt valamit az atyja művészetéből és *Odry* papa mindegyiknek ősmagyar nevet adott: *Zóárd*-nak a Magyar Színházban voltak sűrűn sikerei, *Árpád* a Nemzetnek kitűnő tagja, *Attila* Krecsányi társulatánál próbálgatta szárnyait és ifj. *Lehel* a Hazai Első Takarékpénztár főtisztviselője — hangversenyeken kizárólag a jótékonyság jegyében hallatja érezes, szép baritonját.

Azt hittem, hogy ő lesz *Ursus*. A *Népopera* igazgatósága figyelmeztetett a tévedésemre: Nem *Lehel*, hanem *Attila*.

De ifj. *Odry* Lehel is fölkeresett. Mindenekelőtt figyelmeztetett a divatosan angolosra nyírott bajuszára, aztán hansulyozta, hogy bár örömmel tartaná esténként karjain a szép *Legiát*, — de nem teheti:

— Már én ezentúl is csak a művészet iránt való rajongásból fogok énekelni a hangversenyteremben s a templom kórusán. De ha istent ismer, igazítsa helyre a rólam írott hírt, mert azóta a zsúrhölgyek nem azt mondják: „*Odry*, énekeljen valamit!” Hanem ezt: „*Odry*, emeljen föl, kérem!”

Egy látésőves ur.

(*) *Opera*. Ma kellett volna megismételnem *Delmár Albert Carmela* című dalművének előadását, mely azonban Szamosi Elza asszony közbjött betegségére folytán elmaradt. Helyette a „Navarrai leány” került színre, melynek *Krammer Teréz* asszony művészi éneke és drámai alakítása adott különös érdekességet. Utána *Wolf Ferrari* vidám intermezzóját, a *Susanna titkát* és a *Tavaszi* című táncszereplést adták.

(*) *Dalest*. A Royal zsufolt terme jelezte ma este, hogy olyan művész produkciójának lesz ezuttal színhelye, aki régóta kegyeltje a közönségnek. Mióta *Arnoldson Sigríd* nem keres fel bennünket, a budapesti publikum *Svaerdström Valborg* asszonyt ruházta fel a „svéd csalogány” becéző epitetójával. Ha a hangjával nem is, de behízsgő éneklésével és előadásának közvetlen bájával mindenestre rászolgált a művésznő erre a kitüntető jelzőre. *Svaerdström* asszony közel másfél év óta teremtetőknek hangulatos *Tavaszi dala*, *Södermann* dalai színhelyén és ma este a viszontlátás felett érzett öröm szimpatikus melegeivel üdvözölték. Művészetének régen méltányolt előnyeit ezuttal is teljes mértékben konstatáljuk, bár műsorát nem választotta meg szerencsésen: régi és újabb svéd zeneszerzők, továbbá *Grieg* dalait énekelte és csak az utolsó számban szólalt meg német nyelven *Thudichum*, *Hildach* és *Brahms* dalainál. Az újdonságszámba menő svéd kompozíciók között legjobban hatottak *Lindbladnak*, a svéd szólódal megteremtőjének hangulatos *Tavaszi dala*, *Södermann* *János Ágostnak*, a ballada legnagyobb svéd mesterének „*Kung Heimer ach Aslög*” című szerzeménye és *Jaernefelt* *Armasnak*, a stockholmi operaház jelenlegi igazgatójának finom *Titania* című dala, melyet meg is kellett ismételnie. Megújráta a közönség *Grieg* *Kecske-táncát* és nagy sikere volt a norvég *Alnaes Eyvind* hajósdalának is. A szünni nem akaró tapsokra a művésznő két, a legutolsó budapesti szereplésekor általa kitűzött pályázaton díjat nyert, magyar szerző kompozícióját, *Csiky János* „*Kosár*” és *Tarnay Alajos* „*Estelédik*” című dalait énekelte el kifogástalan magyarsággal. A szongorakiséretet szokott művészi módon *Tarnay Alajos* látta el.

(*) *Az Operaházban* holnap, szombaton a zsidónő, *Halévy* nagy operája kerül színre. Vezényel *Szikla Adolf* karmester, rendező *Kiss Dezső*. (Évi bérlet 254. sz. Kezdeté 7 órakor.) Vasárnap *Strauss Richard* a rózsalovag című zenésjátékát adják. (Évi bérlet 155. sz. Kezdeté 7 órakor.) Hétfőn ifjúsági előadásul *Toldi* szerelme van műsoron. Ezt az előadást esti 6 órakor kezdik. (Bérletszünet 63. sz., olesó helyárak.)

(*) *Lehár új darabja*. Bécsben, a Theater an der Wien ma este mutatta be *Lehár Ferencz* „*Éva*” című új operettjét, melynek szövegét *Willner* és *Bodanszky* írták. *Lehár* új zenéje a legszebb azok közt, amelyeket a világhírű zeneszerző eddig alkotott és nagyszerűen simul ahhoz a komoly és finom szöveghez, melylyel a librettisták kitüntették magukat. Az a hajlandóság, amelyet az utóbbi években *Lehár* a drámai műfaj és az operák iránt mutatott, az új darabban tökéletesen kristályosul ki.

A Theater an der Wien pompásan állította ki az új operettet, amelynek meséje szociális háttérrel kezdődik. Az első felvonás egy Brüsszel közelében levő üvegyárban játszódik le s hősnője egy fiatal leány, akinek se vezetékneve, se családja. Éva egy nyughatatlan véru lengyel nő gyermeke s a gyár egyik felügyelője nevelte fel. A munkások a maguk keresztleányukként dédelgetik Évát, mindaddig, míg a gyár egy *Octave Flaubert* nevű fiatal párisi világi személyében új gazdát nem kap. *Flaubert* rábeszélésére Éva beleegyezik, hogy egy előkelő táncmulatságon, mint párisi nagyvilági hölgy jelenjék meg és jól is érzi magát a fényes társaságban.

Egyszerre azonban megjelenik a munkavezető és erőlyesen követeli, hogy adják vissza a nevelt leányt. A drámai izgalmas jelenet alatt a határól a munkások fenyegető füttyentései és kiáltásai hallatszanak, melyek csak akkor szűnnek meg, mikor a fiatal gyártulajdonos kijelenti, hogy Éva joggal van a mulatságon, mert menyasszonya. Ez azonban hazugság és mikor *Flaubert* bevallja a leánynak, hogy csak azért szerepeltette őt menyasszonya gyanánt, hogy a kellemetlen helyzetből megszabaduljon, Éva halálosan megbántva visszazökik novelőszüleihez. A harmadik felvonásban az egykori munkásleány már egy öreg herceg kedve, aki platonikus szereti. Éva a Bois de Boulogne egy elegáns villájában lakik, itt játszódik le a harmadik felvonás, amely azzal végződik,

hogy *Flaubert*, aki közösen komolyan megszerette Évát, feleségül veszi volt munkásnőjét.

A színház személyzete a maga lelkiismeretes munkájával nagyban emelte a sikert. A czímszerepben *Günther Mic* szaporította eddigi diadalai számát. *Treumann* igen elegáns világi volt, míg a komoly szerepekben *Trautenheim* és *Guttmann Pál* tüntek ki. Konstatálni kell, hogy az új operette kétségtelen nagy sikert aratott, minden zeneszámot megismételtettek. Az első felvonás után dörögve hangzott fel a taps és a közönség *Lehárt* kívánta látni. A következő felvonásban is minden jelenetet nyílt színen honorált a taps. A librettistákat és színészeket is megtapsolták, függöny elé hívták és a színpadot угyszólván elárasztotta a sok virág és babérkoszorú. Az új operett jövő heti előadásaira már minden jegy elkelt.

(*) *Kamarajáték*. A Kamarajáték Társulat vasárnap este 6 órakor a Várszínházban megismétli a nagyszerű *Strinberg-Wedekind* estét. A *Samum* és *Haláltánc* vezérszerepekben *Feld Irén*, *Harmos Ilona* és *Gellért Lajos* lép fel. — „A király unatkozik” *Sorboth* és *Cahuet* pompás kis vígjátéka, mely a multkor egyik szereplő betegsége miatt lekerült a műsorról, vasárnap színre kerül. Ezuttal a szereposztás a következő: *Florette cocotte*: *Feld Irén*; a király *Gabányi László*, a kamarás *Vadnay Andor* és az anarchista *Darvas Ernő*. *Jegyek* válthatók a *Bárd-féle* jegyirodákban, *Lohr Irma* virágüzletében (Fő-utca 1.) és a Várszínház jegypénztáránál.

(*) *A Népopera baritonistája* — *Kolozsváron*. *Kriener Miksa*, a budapesti Népopera baritonistája, fővárosi szereplését megelőzőleg, szerdán este mutatkozott be, mint vendég, a kolozsvári Nemzeti Színházban, a „*Carmen*” című opera *Escamillo* szerepében és — az ottani lapok szerint — rendkívüli sikert aratott hatalmas, szép baritonhangjával és ritka játékbeli készségével. Belépődalát a közönség zajos tapsaira meg is kellett ismételnie. Második fellépése pénteken lesz a „*Rigoletto*” czímszerepében és ez iránt még fokozottabb érdeklődés mutatkozik.

(*) *Liszt-ünnep Szabadkán*. Szabadkáról jelentik: *Liszt-ünnepet* rendezett a szabadkai filharmoniai társaság csütörtökön a városi színházban, mely fényesen folyt le. A zenekar nagy tetszés mellett előadta *Liszt* „*Festklange*” című szimfonikus nyitányát. *Bartók Béla* eljátszotta *Liszt XIII.* rapszódiaját, zajos tapsot aratva, majd *Beethoven* es-dúr zongoraversenyét interpretálta *Bartók* zongorai kísérettel. *Haydn* d-dúr szimfóniája és *Bach* suiteje egészítette ki a műsort, melynek minden számát *Lányi Ernő* karnagy vezényelte művészi hozzáértéssel.

(*) *A színészek nyugdíjintézete*. Az Országos Színészegyesület Nyugdíjintézete ma már biztos alapokon áll, de a nyugdíj, melyet tagjainak adhat, bizony nagyon csekély összegű. A Színészegyesület tanács elhatározta, hogy megkeresi azokat az intézeteket és részvénytársaságokat, amelyek évi közgyűlések alkalmával jótékony célra nagyobb összeget szoktak adományozni, hogy legközelebb gondoljanak a színészek nyugdíjintézetére is és támogassák adományukkal a kiöregedett színészeket.

(*) *A Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa*. *Wlassics Gyula* v. b. t. t. elnökle mellett tegnap este tartott ülésén a népkönyvtárak kezelői részére évenként adni szokott jutalmak kiosztásával foglalkozott. Ez évben négyezer korona került kiosztásra, amiből ötvenöt könyvtárkezelő részére állapított meg ötven-kétszáz koronáig menő jutalomdíj. E jutalmakat december hóban küldi szét a tanács. A jövő évben a tanács állami javadalmasításának emelkedése folytán már ötezer koronát fog szétosztani e czímen. Mihaliki *József* kir. tanácsos előadó javaslatára a tanács elhatározta, hogy az 1912. évtől kezdődőleg ebből az ötezer koronából egy ötszáz koronás nagyobb jutalomdíjat alapít s azt évről-évre annak a könyvtárkezelőnek fogja juttatni, aki a vezetésére bízott könyvtár kezelésében a legnagyobb buzgalmat tanúsítja, a könyvtár használatában a legnagyobb forgalmat tudja kimutatni s a könyvek olvasását a közönséggel minél nagyobb mértékben megkedvelteti.

(*) *A Mücsarnok jubiláris tárlata*. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat, amely március hónapjában ülte meg fennállásának félszázadik évfordulóját, erősen készülődik a jubiláris tárlatára. A tárlatot december 12-én, kedden délután nyitja meg ünneplésesen a Társulat védnöke, *József főherceg* és a vernissage ünnepélye hasonlóan pompás lesz ahoz a vernissagehoz, amelynek kertében a Társulat negyedszázados évfordulójának alkalmából a király, a magyar képzőművészetek legelső pártfogója maga nyitotta meg a régi *Andrássy-uti Mücsarnok*ban rendezett kiállítását. *József főherceg* családijával és egész udvari kíséretével jelenik meg, s a hivatalos fogadtatás után *Andrássy Gyula* gróf titkos tanácsos, a Társulat elnöke intéz hozzá beszédet

és ezután a főherceg megnyitja a jubiléris tárlatot.

(*) **Kienzl új operája.** Bécsből jelentik, hogy a Volksoperben tegnap volt a bemutatója Kienzl Vilmos, a „Bibliás ember” komponistája „Der Kuhreigen” című háromfelvonásos új operájának, amelynek szövegét Batka Rikhard írta. Az operának óriási sikere volt. A banális és népszerű elem, amelyvel Kienzl legnagyobb és legtartósabb sikerét aratta, új művéből sem hiányzik, bizonysgául annak, hogy Kienzl a színpadi hatásokat igen jól ismeri és mesterien alkalmazza. Az előadás kitűnő; különösen tetszetek Jeritza Mária és Ritter, akik a főszerepeket énekeltek. A komponistát, aki jelen volt a premiéren, sokszor szölitották lámpák elé.

(*) **A Nyugat** Möriz Zsigmond matinéja iránt óriási az érdeklődés. A matinét megelőzőleg négy nappal már az összes jegyek elfogytak. Ezen matiné egyfel szaporítja a Vigszínház táblás házaikat. A vasárnapi matiné elé nagy érdeklődéssel néz a főváros közönsége, melynek azon része, amely jegyhez tudott jutni, hosszú idő után ismét színpadon fogja látni kedvencét, Blaha Lujzát, ki e darabban legszebb dalait énekl. Az előadás iránti nagy érdeklődésre való tekintettel a Nyugat szerkesztője már most elhatározta, hogy az előadást december hó egyik vasárnapján megismétli. Az előadás keretében színpad fog kerülni az „Aranyos öregek” és a múlt évi Nyugat nagy sikerrel előadott „A özvegy Karnyóné s két szeleburdiak”, Csokonay Mihály vígjátéka.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

* **Dr. Schmidt Jenő Henrik előadásai.** A Berlinben élő kiváló magyar filozófus, aki tavaly télen nagysikerű előadásokat tartott idehaza is Tolsztoj, Nietzsche és Ibsen világnézetéről, december hó 9-én, 11-én és 13-án ismét előadásokat fog Budapesten tartani, a régi országház gyűléstermében. Ezúttal előadásának tárgyai a modern ember legnagyobb lelki problémái lesznek: a művészet, az etikai élet és a szerelem. A rendező-bizottság, hogy a tavalyi tolongásnak elejét vegye, számozott jegyeket is fog kibocsátani. Jegyek minden nagyobb könyv- és zeneműkereskedésben kaphatók lesznek. Előadásait Schmidt magyarul tartja.

FŐVÁROS

(*) **A Népopera villamosvasútja.** A Városi Villamos Vasúttársaság a Népszínház-utcából kiágazóan az Aggteleki-utcán, Bezerédj-utcán és a Tisza Kálmán-terén át a keleti pályaudvarig új vonalat tervez. Ennek a vonalnak az építómunkái most vannak folyamatban, de a társaság a Népoperának közel lévő megnyitása előtt a színházlátogató közönség érdekében azt akarja, hogy a vonalnak legalább a Tisza Kálmán-terig terjedő részét már december 1-én átadhassa a forgalomnak. Ezért a műtanrendőri bejárást megelőzően szükségessé vált a menetrend megállapítása. A tanács ma tartott ülésén foglalkozott ezzel a kérdéssel és az új vonalrésznek menetrendjét úgy állapította meg, hogy mindkét végponttól az első kocsi reggel hat órakor, az utolsó pedig este tizenegy órakor indul.

(*) **A köztisztasági övezet kibővítése.** A postakárékpénztári tisztviselők németvölgyi család-házépítő szövetkezete azzal a kérelemmel fordult a tanácshoz, hogy az I., Németvölgyi-ut, Muzony-utca és Csörsz-utca által határolt területet a köztisztasági övezetbe vonja be. A vásárlégytelőség viszont azt kérte, hogy az I., Fehérvári-ut és Lenke-ut sarkán létesített élelmiszerpiacot vonják be a köztisztasági övezetbe. A tanács most mind a két kérelmet teljesítette.

(*) **A villamos.** Holnapról kezdve a közúti vasútnak a 65. számú viszonylatban közlekedő vonatait, amelyek eddig az Erzsébet királyné-utról a Thököly- és Rakóczi-uton át a Károly-körutig közlekedtek, a Lipótvárosi vonalon és a Margithidon át egész a Császárfürdőig fogják járni. Ezzel az újítással úgy a lipótvárosi, mint a budai forgalom lényegesen megjavul, annál is inkább, mert minden második kocsi pótkocsit fog vinni.

(*) **Iparművészeti pályadíjak.** A folyó évre rendelkezésre álló négy, egyenként 600 koronás Ferenc József koronázási jubileumi iparművészeti díjat a bíráló-bizottság Lábodj Belának, Neményi Lajosnak, Szabó Károlynak és Szentirmay Rezsőnek ítélte. A tanács tegnap a bíráló-bizottság határozatát tudomásul vette és azt tudomásvétel céljából a legközelebbi közgyűlés elé terjesztte.

(*) **Villamos kábelvezetés.** A Közúti Vaspálya Társaság azzal a kérelemmel fordult a fővároshoz, hogy a budai rakodóparti vonalán a Ferenc József-

hid és a Pálffy-utcai áramfejlesztő-telep között tervezett kábelt az eredeti és kivitelt elfogadott tervtől eltérőleg a Döbrentei-ter és Gellért-ter között a rakodóparti járdába fektethesse be. A tanács az engedélyt megadta.

TANÜGY.

= **A pozsonyi egyetem ügye.** Pozsony város egyetemi bizottságának tagjai Brolly Tivadar polgármester vezetésével holnap délelőtt a képviselőházban küldötséggel tisztelognak gróf Khuen-Hédervary Károly miniszterelnöknel és gróf Zichy János kultuszminiszternel. A küldötségben részt vesznek a szomszédos vármegyék és városok is, valamint kerületeik országgyűlési képviselői. A küldötség holnap reggel külön vonattal utazik Budapestre, hová délelőtt tizenegy órakor érkezik meg. A pályaudvarról egyenesen a képviselőházba mennek s fél tizenkettőkor tisztelognak a miniszterekkel. A küldötség még a délután folyamán visszautazik Pozsonyba.

— **Mit kívánnak a magyar tanítók?** A Bihar-megyei általános tanítótestület legutóbb tartott közgyűlésén egyhangú határozatba foglalta a magyar tanítóság kívánságait. A határozat szerint megyénként és országosan tartott gyűlésekben ezek az általános kívánságok jegezedtek ki:

1. Magyarország összes tanítói, tekintet nélkül az iskola jellegére, ossza be a törvényhozás a XI., X. és IX. fizetési osztályokba.

2. A kántori javadalmakat ne számítsák be a tanítói javadalom közé.

3. Minden tanító a polgári és középiskolai tanárokhoz hasonlóan a fizetési osztályok megfelelő törzsfizetése mellett 1000 koronában megállapított hat izben esedékessé váló ötdéves korpótlékban részesítendő.

Kifejti azután a határozat többek között, hogy a tanítóság kívánságai nem tulhajtottak. Az igazság, méltányosság, sőt a jog is mellettük van. Az 1907. t. czikkkel megtették a tanítót állami, illetve köztisztviselőnek: adják meg tehát neki azt a javadalmazást, ami mint ilyen képzettsége alapján megilleti. Tegyük egységessé a tanítói fizetéseket, töröljék el az állami és nem állami szolgálat között fennálló érthetetlen különbségeket. És végül hagyják meg a korpótlékokat. A polgári iskolánál és a középiskoláknál általában megadják, miért vonják el a terhesebb munkát teljesítő, kisebb javadalmazású elemi iskolai tanítóktól. Ezen kívánságok teljesítéséért indítandó mozgalomban a biharmegyei tanítóegyesület azt kívánja, hogy mozduljon meg a tanítóság, anélkül, hogy fenyegetődjene, mulassa meg szívében és intelligenciájában gyökerező hatalmas erejét. Keresse meg minden általános tanítóegyesület a megyéje területén levő kultúregyesületeket, amely egyesületek annyiszor fordultak a tanítósághoz, hogy társadalmi uton a maguk hatáskörében törekedjenek arra, hogy a tanítóság jogos igényei kielégítést találjanak. Ezek a kultúregyesületek, amelyek oly melegen támogatják a kulturának és humanizmusnak ügyét, nem vonhatják meg segítő kezüket tőlünk, mert a tanítóság ügye egyúttal a humanizmusnak és magyar kulturának is érdeke. Keresse meg továbbá a megye területén levő összes törvényhatóságokat s ezek közigazgatási bizottságait s ezeknek vezető egyéneit küldötség útján is kérje fel, hogy tegyék magukévá a tanítóság fizetésrendezésének ügyét, mert ez ma már országos érdek s törvényadta jogokkal és tekintéllyük súlyával támogassák a magára hagyott tanítókat. Végül május 21-én, mint Budavár visszafoglalásának évfordulóján legyen Magyarországon minden esztendőben és minden vármegyében tanítógyűlés s e gyűlésen a tanítóság kizárólag csak a fizetés ügyével foglalkozzék mindaddig, amíg az teljes és végleges megoldást nem nyer. Hadd szüneteljen e napon a tanítás az egész országban s hadd olvassa másnap az egész országban minden ember, hogy a tanítónak a magyar nemzet még mindig nem fizette meg az adósságát.

EGYESÜLETEK.

(—) **Az V. ker. Általános Közjótékonsági Egyesület** ma délután választmányi ülést tartott az V. ker. előjáróság termében Herich Károlyné és Hanay Sándor elnöklésével. A közgyűlésen megjelentek Falk Zsigmond udvari tanácsos, Márkus Dezső kuriai bír. dr. Adler Zsigmond kir. tanácsos, Sándor Pálné, boglári Simon Jakabné, Virostek Győző főorvos, dr. Deutsch Ernő főorvos, stb. Elsőnek az egyes szakosztályok terjesztették elő jelentéseiket az eddig kifejtett már ködésről. A felruházó bizottság részéről Ternyev Ferenc terjesztette elő a jelentést, amely szerint

a múlt évben 540 gyermeket ruháztak fel 6429 korona értékű ruhával. Az idén jelentkezett 527 gyermek, akiknek 5019 korona értékű ruhát osztanak ki.

KÖZIGAZGATÁS.

A nagyváradi sikkasztás fejleményei. Nagyvárad város pénzügyi bizottságának kinos szenzációja volt tegnap. A költségvetést kellett volna tárgyalnia a pénzügyi bizottságnak, de Moskovics József dr. napirend előtt felszólalt és azt hangoztatta, hogy amíg a város panamáját nem tisztázzák, a költségvetést nem tárgyalhatják. Rögtön utána Adorján Emil dr. meginterpellálta a polgármestert, hogy igaz-e az, hogy Jelinek Géza főszámvevő-helyettesnek tudomása volt arról, hogy Detrik Tibor, mielőtt a városházára került volna, sikkasztást követett el. Erre a vádra óriási vihar tört ki, mire Rimler Károly polgármester kijelentette, hogy Jelinek ellen már elrendelte a fegyelmi vizsgálatot. Jelinek sápadtan ült a helyén és meg-törve mondotta:

— Kérem, én ezt nem tudtam!

A bizottsági tagok erre izgatottan felugráltak a padokra és viharos jelenetek játszódtak le.

— Kifelé! Itt nincs helye! — kiáltották.

Jelinek erre elhagyta a termet, de a hangulat annyira izgatott volt, hogy a polgármester kénytelen volt berekeszteni az ülést.

A kinos ügyvel kapcsolatban érdekes dolgot pattantottak ki a tisztviselők. Arról van szó, hogy a város két főhivatalnokja ellen nem kevesebb, mint 13 év óta folyik a fegyelmi vizsgálatot megelőző eljárás. Még 1896-ban történt, hogy Bordé Ferenc főjegyző, akkor adóügyi tanácsnak olyan intézkedést tett, amire nem volt joga. Ezt a jogtalan intézkedést Jablonszky Emil adópenztáros végrehajtotta, hűtött ezzel nem tartozott. Ezt a formahibát Faust Elek akkor volt pénzügyigazgató kifogásolta és fegyelmi vizsgálatot kért a szenátor és a penztáros ellen. A fegyelmi eljárás meg is indult annak rendje és módja szerint. Sine fine folyt a per s az ügy iratai a belügyminisztériumba kerültek. És ott rekodtek. Maglan sem intézték el a fegyelmi aktákat. Nem sürgette soha senki és talán örökre elfelejtették volna, ha ma fel nem elevenítik a helyettes főszámvevő hártaíai:

— Micsoda, Jelinekkel nem akarnak tárgyalni? Hiszen még csak két órája indult meg el-lene a fegyelmi és Bordét főjegyzőnek választották, polgármester-helyettesnek tették meg, bankelnöknek ültették be, pedig tizenhárom éve áll fegyelmi alatt? Most aztán, hogy a feledésbe merült ügyét kikaparták, a polgármester kitzüle a fegyelmi operett reprizét. Legközelebb megsürgeti az elintéztést a minisztériumban.

Olesó husnak hig a leve. Munkácsi jelentés szerint az a nagy sóprés, melyet Gulácsy alispán a munkácsi városháza ügykezelésében erélyes kézzel megkezdett, ugyanolyan erélyvel folytatódik. Már jelezte az alispán, hogy az egyes állások nagyon csekély dotációval járnak, s így aztán nem lehet kellő szakértelemmel rendelkező embereket kapni. Például a városi számvévő a maga óriási hatáskörű és felelősségű munkájáért mindössze kétezernégyszáz koronát kapott évente. Első dolguk lesz most az illetékes tényezőknél, hogy tisztességes fizetéseket állapítsanak meg. Minden hiba kizárólag a kellő szakértelem hiányán történt. Nem volt pénz, nem volt szakértelem. Mihelyt lesz pénz, mihielyt lesznek megfelelő dotációk, lesz szakértelem is elég, s nem lesznek baklövés az ügykezelés körül.

Városból — nagyközség. Abrudbánya város képviselőtestülete legutóbb tartott rendkívüli közgyűlésén pártolólág terjesztették fel a vármegyéhez az adózók többsége által Abrudbánya városának nagyközséggé leendő átalakulása iránt beadott kérvényét.

Étvágytalanságnál

Dr. Hommel-féle Haematogen biztos eredményű: 20 éves siker! Övös! A Dr. Hommel nevet bangleslyozni kell.

TÖRVÉNYSZÉK

§ A zugbankárok. A mai tárgyalást délelőtt kilencz órakor nyitotta meg Balogh György elnök. A bíróság Kleinmann Ernő dr. gyakorló orvos gondelsheimi lakos sértettet hallgatta ki, aki elmondta az elnök kérdésére, hogy mielőtt a Neumann-czeggel megismerkedett volna, Weisz és fia budapesti bankczzeggel állott összeköttetésben.

— Hogyan jutott ezután a Neumann-céghez?
— 1907-ben ősz táján levelet kaptam a Weisz és Fia czégtől, hogy ők felszámolnak, adjam át tehát az angazsmánomat egy más czégnek. Ugyanazonnap jelentkezett nálam Herzfelder, aki mint a Neumann-czég főtisztviselője mutatkozott be és ajánlotta, hogy vegyek államvasuti részvényeket. Én ebbe nem mentem bele, hanem azt feleltem, hogy ha szolid a czégük, akkor a Weisz-czégnél fennálló angazsmánomat átutalom hozzájuk. Később aztán Herzfelder ajánlata folytán mégis vásároltam brassói részvényeket.

— Mennyit adott fedezetül a Neumann-czégnek?

— Összesen 24.000 márkát.

Baráth bíró: Mikor a Neumann-czeggel összeköttetésbe jutott, tudta-e ön már akkor, mi az in sich játék?

— Nem, csak az átutaláskor.

Az elnök (Neumannhoz): Hogyan van az, hogy amint a sértett a Weisz és Fia czég levelet megkapta, ugyanazonnap már ott volt nála Herzfelder?

— Ez csak a véletlen műve.

— Mivel indokolta ön a részvények állandó esését?

— A kedvezőtlen politikai viszonyokkal, a rossz terméklátásokkal és a kedvezőtlen kereskedelmi konjunkturával.

Az elnök felolvastatta a Neumann-czég által a sértetthez intézett leveleket. Ezután a szakértők meghallgatására került a sor. A szakértők dr. Kleinmann orvosnak az összes veszteségét 27,709 koronára tették.

A bíróság rátért Hoffmann Frigyes Tivadar Henrik derzdni gyáros panaszána tárgyalására.

Hoffmann eredetileg a Neumann Lipót és Társa czéggel állott üzleti összeköttetésben. Midőn ez a czég 1905. tavaszán kettévált a Lóránt megalapította a Neumann Miksa és Társa czéget, ez vette át az előbbi czégtől a sértettnék minden kötését aktívával és passzívával együtt oly módon, hogy az új czég a Neumann Lipót és Társa czégnek a sértett saldójának kiegyenlítéséért 205.880 koronát kifizetett, illetve elszámolt.

Elnök a panaszhoz: Milyen értékpapirokat vett a Neumann Miksa és társa czégtől?

1905. május 17-én államvasuti részvényeket vettem, de azonkívül vettem német bankrészvényeket, Magyar jelzálogbankrészvényt, Rimát, Alpínét, Osztrák hitelt, összesen 1100 darbot.

— Mennyit fedezetül adott a czégnek?

— A Neumann Lipót czégnek adott fedezetem kívül, amelyet elvesztettem, még 15,735 koronát küldtem be a Neumann Miksa és Társa czégnek. A három 35.000 márká.

Elnök: Kaptá ön is a Finanzieller Wegweiser című lapot?

— Fájdalom, igen.

Ezután a panaszos gyáros elmondta, hogy Baschon kívül, akit Neumann küldött ki hozzá Drezdába, a vádlottak közül még Grosz Gonda Jakab is kint járt nála és Fuchs aus Marchegg néven mutatkozott be neki, és ötven százalékos egyezségkötésre akarta rávenni.

Gonda Jakab vádlott: Ez nem igaz.

Hoffmann: Ez szemtelenség, hogy a szemembe meri mondani, hogy nem igaz! — kiáltotta ingerülten a vádlott felé.

Gonda Jakab vádlott: Én kinn jártam Drezdában, de én Hoffmannnak sem nem adtam, sem tőle nem vettem semmit és vele üzletet nem kötöttem. Így tehát semmi okom sem volt arra, hogy Fuchs aus Marchegg néven mutakozzam be előtte. A dolog úgy történt, hogy én, aki akkor nem is dolgoztam a Neumann-czégnek, hanem a Hoffmannhaus Marchet czégnek voltam az alkalmazottja, Drezdában telkerestem a panaszost és kapacitálni akartam arra, hogy fogadjon el Neumannkal szemben 45-50 százalékos egyezséget. Ezt az előjárásomat én megbízás nélkül tettem. Így volt ez, Hoffmann ur?

Hoffmann: Ez igaz.

Gonda Jakab vádlott: Azt hiszem, hogy nem követtem el ezáltal tisztességtelen dolgot.

Dr. Thimkó kir. ügyész: Tudta ön azt, hogy a Finanzieller Wegweiser lap a Neumann-czég tulajdonát képezi?

— Ezt csak később tudtam meg.

Az elnök most Neumannt szólította elő. Neumann részletesen elmondta a panaszos gyárossal való üzleti összeköttetésének történetét.

Az elnök kérdéseire a panaszos elmondotta még, hogy ő csak akkor tudta meg, hogy Neumannék őt megcsalták, mikor megkapta Staudner Ádámnak denunziáló levelét.

Dr. Weber Salamon védő: Kérném megkérdezni a panaszostól, hogy ő, aki körülbelül 1100 darab értékpapirt vásároltatott, effektíve átvette volna-e ezeket az értékpapirokat?

— Egyrészt átvettem volna, de a másik részével a differenciálkra akartam játszani.

Az elnök a szakértőket szólította elő, akik a bemutatott számlák és könyvkivonatok alapján a panaszos gyáros összes veszteségét 15.735 korona 50 fillérben állapították meg.

Dr. Kisfalvi Rezső védő: A panaszos a posztgyári részvényeket fedezetül adta oda Neumannnak. Míg ezek a részvények fedezetet képeztek, addig 4200 korona értékű darabonként 1000 koronát, tehát 100 százalékot vesztek. Kérdelem, tett-e a panaszos feljelentést csalás miatt a német czég ellen, amelytől ezeket a papirokat beszerezte.

Az elnök: Az nem tartozik ide.

Dr. Kisfalvi védő: De ez rendkívül fontos körülmény, amelyre a panaszostól választ szeretnék kapni.

A panaszos kijelenti, hogy neki eszé ágában sem volt, büntető feljelentést tenni.

Az elnök ezután a tárgyalás folytatását délután fél öt órára halasztotta el.

A tárgyalást délután félöt órakor nyitotta meg Balogh György elnök. A személyesen megjelent sértetteket már mind kihallgatták és így ma délután a meg nem jelent sértetteknek lakóhelyükön tett vallomásaik felolvasására került a sor.

Elsőnek Sauer Alfonz 25 éves hadnagy vallomását ismertették. Sauer a Finanzieller Wegweiser utján került a Neumann-czeggel összeköttetésbe. Ebben a lapban dícsérő szavakat olvasott a salgótarjáni részvényekről és ennek hatása alatt vásárolt is 25 darbot.

Az elnök Groszhoz: Miért használt ön olyan névjegyeket, amelyeken ön a Neumann-czég főtisztviselőjeként szerepel?

— Én nem csináltattam ilyen névjegyeket, Neumann adta, hogy használjam.

Neumann: Igen, én csináltattam a névjegyeket. Általános szokás az, hogy az ügynökök főtisztviselőnek mondják. Ha azt irattam volna a névjegyre: ügynök, be sem engedték volna Groszot.

Az ügyész indítványára ezután ismertette a bíróság a czégnek a Sauer-ügyre vonatkozó levelezését.

Következett Hilse Károly utazó, görli tzi lakos vallomásának felolvasása. Hilse szintén a Finanzieller Wegweiser utján jutott a Neumann-czeggel összeköttetésbe. Az elnök kérdésére a szakértők megállapítják, hogy 500 márká kórt szenvedett Hilse.

Henck Gerhardt kereskedő, trittau lakos sértett vallomását ismertették ezután. Henck 25 darab vasuti részvényt vásárolt a Neumann-czégtől. Másnap azonban már levelet kapott a czégtől, hogy a részvények újra emelkednek, egyben 2000 márká fedezetet kértek tőle. Ő azonban ebbe már nem ment bele.

Az elnök Neumannhoz: Igaz, hogy Henck ingyen kapta a lapot?

— Nem, csak 12 mutatványszámot.

Az elnök ezután szünetet rendelt el, amely után Krassoff Kurt grosslichterfeldi lakos, korvettkapitány panaszána a tárgyalására tért át. Krassoff 1907. év őszétől kezdve mintegy háromnegyed éven át ingyen kapta a czég szaklapját, a Finanzieller Wegweiser-t és ennek, különösen pedig a Sonderblattnak ajánlása alapján december 16-án táviratilag adott a Neumann-czégnek megbízást ötven darab vasutforgalmi részvény vételére.

A czég még februárban folytonosan kitarást ajánlott, de a korvettkapitány megtagadta a feljelentést a czég ellen, amely aztán ennek folytán a kötetést szeptember 9-én feloldotta, a sértett veszteségét, 2625 koronát készpénzben kifizette és erre fedezeti értékeit megkapta.

A bíróság ezután dr. Thimkó kir. ügyész kérdésére felolvasta a Neumann-czégnek a sértetthez

intézett leveleit, majd pedig a szakértőket hallgatta ki.

A tárgyalást holnap délelőtt 9 órakor folytatják.

§ Lina Cavaliéri válópöre. Párisban a polgári törvényszék előtt tegnap volt az első tárgyalás Lina Cavaliéri válóporeben. A világhírű művésznő faképnél hagyta zsugori férjét, a többszörös amerikai millomos Chandelset s százezrekre menő kártérítést követel tőle. A tárgyalásra ugy tódult a közönség, akár csak valami szenzációs színházi premierre. A művésznő is megjelent jogtanácsosával, Clemenceau Alberttel, a volt miniszterelnök fivérével, de a bepörölt férj nem jött el. Ilyen körülmények között a bírő elhalasztotta a tárgyalást.

§ Érdekes esküdtbírósi tárgyalás. Zomborban egy hetvenéves felüli öreg ismert zombori polgár, Litomerczky Mátyás ült ma a vádlottak padján szándékos emberölés kísérletének vádjá miatt, amelyet hitvestársa ellen követett el. Saját beismerés szerint ez év augusztus 9-én azért lőtt feleségére, akitől évek óta különvált, mert az, miután vágyonából kiforgatta, elhagyta őt, néhány nap előtt pedig paprikát szórt a szemébe. Ezen a napon köztük szóváltás keletkezett, amelynek folyamán az asszony olyan mozdulatot tett, mintha a férj fiókjához akarna nyulni, amelyben revolverét tartotta. Az esküdtbírósi, amely a novemberi ciklusban egyetlen felmentő ítéletet sem hozott, a vádlottat a közönség teljes helyeslésével felmentette. Az esküdtök magára a cselekményre mondták ki a nem bűnös, a vádlott beismerése dacára, míg a védő dr. Pataj Sándor a jogos önvédelemnek felindulásból való túllépésének megállapítását kérte. Amire a törvényszék elnöke és a védő is megmagyarázták az esküdtöknek, hogy a feltett kérdés szerint, a beismeréssel szemben azt nem lehetett volna kimondani, hogy nem ő követte el a tettet, hanem hogy elkövette, de felmentendő a jogos önvédelem címén — ha ez a meggyőződésük. Az esküdtök elnöke erre a magyarázatra a következő érdekes feleletet adta:

— A mi lelkiismeretünk azt diktálta, hogy ez az ember felmentessék. Lehet, hogy ezt a paragrafusok szerint másképpen lehetett volna kifejezni, de a mi magyar nyelvérzékünk azt mondta, hogy arra a kérdésre: „bűnös-e a vádlott e cselekményben?” Mi jogosan azt feleltük, hogy nem bűnös, mert a jelen esetben ezt nem tekintettük bűnnek. Ha ti, tisztelt jogász urak jó magyarsággal azt kérdezték volna: „tettes-e”, akkor kénytelenek lettünk volna igennel felelni és paragrafust alkalmazni, hogy a felmentést elérjük. De így igazságosan és magyarul feleltünk.

§ Elítelt hamiskártyások. A temesvári törvényszék ma ítélték Román Miron és Groszmann Endre ismert hamiskártyások felett, akik július 18-án egy belvárosi kávéházban, majd egy józsefvárosi szállóban megjelzett kártyákkal játszottak és kifosztottak két kereskedelmi utazót. 1500 koronát szedtek el tőlük, de az egyik utazó észrevette, hogy a játék czinkelt kártyákkal történik és a hamiskártyásokra zárva az ajtót, rendőroket hozatott. A törvényszék négy-négy havi fogházra és husz-husz korona pénzbüntetésre ítélte a vádlottakat. A büntetést a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vette a bíróság. Az ítélet jogerős.

§ Dr. Takács Zoltán komponistája. A bankóhamisítás terén elért sikereit az egykori ifjusági vezérnek, dr. Takács Zoltánnak, a budapesti büntető törvényszék hét évi börtönbüntetéssel honorálta. Dr. Takács Zoltán a büntetés kitöltése után megvetette hazáját és elhatározta, hogy a magyar állam kötelékéből kilép. Az volt a terve, hogy külföldön telepszik le, ott folytatja majd a pénzhamisítás jövedelmező, de veszélyes mesterségét. Be is adta kérvényét az állampolgári kötelékből való elbocsátás iránt illetőségi helyén, Kaposvárott. Ennek a kérvénynek véletlenül régi barátja és gyermekkori játszótársa, Noszlopy Tivadar vármegyei aljegyző volt a referense. Mikor ezt megtudta dr. Takács Zoltán, felkereste Noszlopy Tivadart és régi barátságukra való hivatkozással beavatta őt jövendő terveibe. Elmondotta neki, hogy 100 koronás bankjegyek készítésével fog foglalkozni s megkérte, hogy legyen segítőtársa az elkészítendő bankjegyek forgalomba hozásánál és legyen közvetítője az ismerőseivel folytatott levelezése és a részére küldendő pénz továbbításában.

Reggelizés előtt fél pohár
Schmidthauer-féle
Használatát valódi áldás gyomorhajosok-
nak és székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér
Nagy üveg 60 fillér

Noszlopy Tivadar közölte dr. Takács Zoltán bizalmas tereit dr. Varga Lajos akkori kaposvári jelenleg marosvásárhelyi rendőrkapitánnyal és ennek biztatására szívesen vállalkozott arra, hogy Takács Zoltán kérését teljesíteni fogja. A rendőrkapitánnyal abban állapodtak meg, hogy mihelyt Takács Zoltán a munkájával elkészül és kész bankjegyeket mutat fel, valami ürügy alatt majd a monarchia területére csalják és elfogadják.

Dr. Takács Zoltán először Svájcban telepedett meg, majd Párisban lakott és innen 1909. évi június havában Angolországba utazott.

Időközben több ízben megfordult titokban Magyarországon is és társakat keresett, akik vállalkozását pénzzel segítsék.

Ezek közül azonban csakis Rókássy István turkevei származású és lakos marhakereskedő és kisbirtokosra tudta a nyomozás és a vizsgálat teljes határozottsággal rábizonyítani, hogy dr. Takács Zoltánnak a pénzhamisítási vállalkozásához 1004 koronát bocsátott a rendelkezésére.

Dr. Takács Zoltán a zürichi bíróság vonta felelősségre pénzhamisítás büntetnének kísérlete miatt. A tárgyaláson, amely az év augusztus 23-án volt, dr. Takács Zoltán a terhére rótt cselekményt be is ismerte és csak azzal védekezett, hogy ténykedése ezúttal sem lépte át az előkészület határát.

A bíróság nem vette figyelembe dr. Takács védekezését és öt pénzhamisítás büntetnének kísérlete miatt egy és fél évi fogságra ítélte. Ezt a büntetést most tölti.

A budapesti büntető törvényszék pedig ma vonta felelősségre az 1911. márczius 25-én letartóztatott Rókássy Istvánt pénzhamisítás büntetnének kísérletében való bűnrészesség miatt. A tárgyaláson Szepessy táblabíró elnökölt. A vádat dr. Mayer Guidó kir. ügyész képviselte, a vádlottat dr. Fábián Zsigmond védte.

A vádlott tagadta bűnösségét.

Ezután a bíróság Noszlopy Tivadar, somogy-megyei aljegyzőt hallgatta ki, aki részletesen elmondotta, hogyan avatta őt bele Takács jövődó pénzhamisítási tervébe.

A perbeszédet után a bíróság bűnösnek mondotta ki a vádlottat a pénzhamisításra irányuló szövetkezés vétségében és ezért három hónapi fogságra ítélte el. Ezt a büntetést is kitöltöttnek vette a bíróság a nyolc hónapig tartó vizsgálati fogsággal és a vádlottat nyomban szabadlábra helyezte. Az ítélet kiszabásánál a bíróság nyomatékos enyhítő körülményül vette, hogy a vádlott időközben anyagilag teljesen tönkrement, mert vagyonát a vizsgálati fogsága tartama alatt a hitelezői elárverezteték. Az ítélet jogerős.

§ A Curiené becsületes. Ismeretes, hogy Curiené asszony becsületesértési pert indított Langevin tanár felesége ellen azért, mert Langevinné hírlapi nyilatkozatokban megvádolta őt azzal, hogy férjét el akarta tőle csábítani. Most, mint Párisból jelentik, egy újság közli ennek a pernek iratait. Az iratokban Langevin asszony súlyos vádakot emel Curiené asszony ellen. Azt állítja, hogy az ő férje és Curiené viszonyt folytattak egymással és Párisban találkahelyük volt. Egy csomó levélet közöl, amelyet Curiené intézett Langevinhez és amelyben biztatja a férfit, hogy hagyja ott feleségét és éljen vele. Utasításokat ad neki, hogy rendezzen házi jeleneteket és ezek ürügye alatt hagyja ott a feleségét. Majd utbaigazitásokat ad neki arra nézve is, hogyan válhatna el leggyorsabban feleségétől. A becsületesértési per tárgyalása december 18-án lesz.

§ Megfenyegített műépítész. Dr. Mohr Béla budapesti ügyvéd Lossonezi-utca 19. sz. házának átalakítási tereit Mocsányi Károly fővárosi műépítész készítette és ugyancsak ő ügyelt fel az építkezésnél. Magát a munkát Mocsányi Károly közbenjárására Kovács József közműves és építészvállalkozó nyerte el, aki ezért 750 koronát fizetett Mocsányinak. Az építkezés befejezésével a műépítész kifogásolta a Kovács József vállalkozó által felszámított egyes tételeket. Ezért azután Kovács József abban a hiszemben, hogy ő a 750 koronát a tervért és a felügyeletért fizette az építésznek, nem pedig a vállalat megszerzéséért, levelet írt a mult év november 23-án az építésznek és ebben jelezte, hogy tudomására jutott, hogy a tervért és felügyeletért dr. Mohr Béla is honorálta és így az általa fizetett 750 korona őt meg nem illette. Felszólította az építész, hogy a 750 koronát 3 nap alatt fizessék vissza neki, mert ellenesethet a mérnök és építészegyletnél és az építőmunkások szövetségénél fel fogja jelenteni. Ennek a levélnek fenyegető tartalma miatt Mocsányi Károly műépítész feljelentést tett Kovács József építővállalkozó ellen zsarolás vétségéért a kísérletért. Ma tárgyalta ezt a zsarolási bűnpert a büntetőtörvényszék dr. Füzesséry bíró elnöklété alatt. A tárgyaláson a vádlott tagadta bűnösségét,

de azt beismerte, hogy a levelet ő írta és küldte el az építésznek. Azzal védekezett, hogy ő a 750 koronát nem a vállalkozás megszerzéséért, hanem azért fizette Mocsányinak, hogy a felügyeletnél ne gúnesolódjék, hanem a kezére járjon. Mocsányi Károly kihallgatása alkalmával beismerte, hogy a tervet elkészítéséért és a felügyeletért az építész ügyvéd 1500 koronával honorálta. A bíróság dr. Pogonyi kir. ügyész vádbeszéde és dr. Brasch Arnold védő meghallgatása után a vádlottat az enyhítő körülmények figyelembe vételével zsarolás kísérletének vétségéért 20 korona pénzbüntetéssel sújtotta. Az ítélet jogerős.

§ A vitás Tizián-kép. Havass Károly királyi bíró képgyűjteményében tavaly egy régi festményt fődztek fel, amelyről a legkiválóbb szakértők azt állítják, hogy Tizián egyik mesterműve. A kép eszládi összeköttetés útján a budai Hauszmann-családtól jutott Havass birtokába. Amikor új tulajdonosa értékesíteni akarta a képet, jelentkeztek a Hauszmann-örökösök és bírói uton igényt formáltak a festményhez, amelyet a bíróság zár alá helyezett. Havass, aki igazolta kizárólagos tulajdonjogát a képhez, a bíróságtól kérte annak a zár alól való feloldását. A budapesti királyi törvényszék Jambor Jenő törvényszéki bíró előadása mellett tegnap foglalkozott a kép ügyével. A törvényszék egyelőre nem ment bele a dolog érdemébe, hanem elrendelte a kölesönös tanuk kihallgatását.

§ Még egy bizonyítványgyártó tanár. Amikor két évvel ezelőtt a bizonyítványgyártó tanárok manipulációit kipattantak, a nyomozat Száva Józsefről, a Fehérsas-téri polgári iskola tanáráról is megállapította a bűnösséget. Kiderült ugyanis, hogy Száva József 1907. december havában egy Kis Kálmán nevű vasuti fékezőt vizsgáztatót le, akitől 360 koronát kapott a vizsgára való előkészítésért s azonkívül napi 2 korona díjat a tanításért. Kis mindössze öt napig tartózkodott Budapestben, de Száva budapesti illetőségének minősítve őt, ilyen bizonyítványt szerzett neki. Kis Kálmán, aki a nevé is alig tudta leírni, a preparálás után bizonyítványt kapott a polgári iskola harmadik és negyedik osztályáról. Egy évvel később két másik vizsgázótól eszl ki Száva József nagyobb összegeket. Az egyikük 1000 koronát, a másik pedig 300 koronát fizetett a bizonyítványért. Száva József a vizsgálat folyamán állásáról lemondott és Amerikába ment, az eljárás azonban tovább folyt ellene. A csalásra vonatkozólag a vádtanács megszüntette ellene az eljárást és csak közokirathamisítás vétsége miatt fogták perbe. Száva a mult év elején visszatért Budapestre és jelentkezett a bíróságnál, amely a lefolytatott tárgyalás után közokirathamisítás vétsége miatt egyhásonapi fogságra ítélte az ünnagóval megfélekedezett tanárt. Száva József nem várta be, amíg az ítélet jogerössé vált, hanem ismét visszatért Amerikába. Ma tárgyalta ezt a bűnpert a budapesti kir. ítélőtábla Horváth Béla elnöklésével és a távollevő vádlottat kiszabott elsőfoku ítéletet helybenhagyta.

§ A párisi festmény-hamisítások. Párisi jelentés szerint a Quittner német festő özvegye és Bucas francia festő között felmerült ügyben békés fordulat állt be. Quittnerné a bíró előtt beismerte, hogy a huszonhencz vitás képet férje műtermében találta. A képeken nem volt jelzés és ő feljogosítva érezte magát arra, hogy a képeket utólag ellássa férjének a jelzésével és azokat mint férje műveit állítsa ki. A bíró e kijelentés alapján kiegyeztetle a feleket és Quittnernét kötelezte arra, hogy a huszonhencz festményt adja át Bucasnak.

§ Régi bűn. 1906 december 7-én vérbefagyva találták a pozsonyi Zergehegyen Geissler András hegyőrt és a tettesnek nyoma veszett. Annýt sikerült mindössze megállapítani, hogy egy tettenért tolvaj ütötte agyon puskatussal a szerencsétlen hegyőrt. Öt év után, ez év nyarán kihallgatáson jelentkezett a rendőrségnek Maza János térképtárosnak kis fia és elmondta, hogy ő ismeri a tettest, Lajos a keresztneve és a gyilkosság idején náluk szolgáló Kálics Teréz eszlőleányának volt a szeretője. Elmondta még a fiu, hogy ő, bár csak nyolc éves volt, szintén kénytelen volt résztvenni a rablásban, azonban nem merre elárulni, mert a gyilkos megölésével fenyegette meg. A rendőrség ezen a nyomon elindulva, Győrött letartóztatta Kálics Teréz eszlődet, majd ennek vallomása alapján Debreczenben Sohonyai Lajos mészároslegényt, aki a hegyőrt gyilkosa volt. Ma ítékezett felette a pozsonyi esküdtbíró és három napi tárgyalás után előre megfontolt emberölésben és rablásban, kedvesét pedig orgazdaságban és lopásban mondotta ki bűnösnek és az előbbi 12 évi, az utóbbit pedig egy évi fegyházra ítélte.

KÖZGAZDASÁG.

A Walla-gyár tökeemlése. A Walla József Czeméntárnyár Rt. legutóbb tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy eddigi 2 millió koronás alaptőkéjét egy millió koronával felemeli. A közgyűlés konstatálta, hogy ezen összeget az új részvényjegyzők már teljesen be is fizették. Az igazgatóságba új tagokul beválasztották: dr. Reich Richárdot és báró Macknewin Ferenczet.

Adatok a budapesti kereskedelmi kikötő kérdéséhez. E czímmel a kereskedelemügyi minisztériumnak Hozspolky Alajos min. tanácsos vezetése alatt álló ügyosztálya közzétette azokat az újabb munkálatokat, amelyeket a régebbi Gondar-féle terv revíziója kapcsán végzett. A régi terv ugyanis egy minden tekintetben modern kereskedelmi kikötő összes tartozékainak költségeit 94 millió koronában állapították meg. Ezzel szemben a feltöltés által nyert és ipari s egyéb célokra értékesíthető területek eladásából tekintélyes bevételre lehetne számítani ugyan, mindazonáltal még mindig tetemes anyagi áldozattal járna ezen kikötőterv megvalósítása. Eppen ezért czélszerűnek mutatkozott egy olyan megoldást keresni, amely mellett, hogy a legsürgősebb igényeket egyelőre teljesen kielégíti, csak oly pénzösszegbe kerül, melynek engedélyezése mégis valószínűnek látszik. Ezeknek szem előtt tartásával érlelődött meg egy vázlatos terv. Ugyanis a földművelésügyi m. kir. minisztérium által az 1904. évi XIV. törvénycikk értelmében 1909—1913-ig terjedő 5 évi idő alatt 5 millió korona költés felhasználása mellett ugyyszólón állandó vízszintű medencezév alakították át a soroksári Dunágnak a felső torkolatától az Angyal-szigetig terjedő szakasza oly módon, hogy a soroksári Dunágnak felső torkolata betöretik és egy hajózó-kamaraszilip épül helyette; az Angyal-szigetnél pedig egy zárógát és szintén egy kamaraszilip létesülne. E medencezserű folyószakasznak elővízzel való táplálása külön tápasoraival eszlőzöltek. A felső kamarasziliptől a mai gubacsi gátig terjedő, mintegy 3 km. hosszú medencezserű 50 méter szélesre és 0 víz alatt 2 méter mélyre eszlő kikötőre. Ez a medencezserű szinte predestinálva van egy, egyelőre igen egyszerű, de a későbbi szükséghez képest czélszerűen bővíthető kereskedelmi kikötővé átalakításra alkalmas anyaggal is inkább, mivel ezen átalakítás jelentékeny pénzáldozatokat nem követelne. Ezen budapesti kereskedelmi kikötő első kiépítésének és felszerelésének, valamint a későbbi maximális bővítéshez szükséges területek egyidejű kiszajátításának költsége 12 millió koronával van előirányozva. E tervre még visszatérünk.

Drágasági pótlék mindenfelé. Az az elviselhetetlen drágaság, mely különösen a fővárosban uralkodik, arra kényszeríti a humánus gondolkodó és szociális érzékű munkaadókat, hogy rendkívüli drágasági pótlék alakjában siessenek alkalmazottaik támogatására. Így tegnap a Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcson Részvénytársaság igazgatósága határozta el, hogy tekintettel az uralkodó drágaságra, az intézet tisztviselőit és szolgáit 10 százalékos, illetve 7 és fél százalékos rendkívüli drágasági pótlékban részesíti, mely f. é. december hó 1-én egyszerre kerül folyósításra. A követésre méltó határozat a tisztikar körében nagy örömet keltett.

A Kereskedelmi Csarnok ülése. A Magyar Kereskedelmi Csarnok igazgatósága ma Kunz Ferencz elnök vezetése alatt ülést tartott. Az igazgatóság öröndetes tudomásul vette, hogy a droguista-, műszaki-, papírkereskedői-, kézműaru- és szénzakna szakosztályok az általuk képviselt szakmák szempontjából az utolsó időben is igen élénk tevékenységet fejtenek ki. A mi különösen a szénzakna szakosztályt illeti, megnyugvással vette az igazgatóság tudomásul főtitkárnak abbéli jelentését, hogy a m. kir. államvasutak igazgatósága a szakosztálynak ehbeli előterjesztése folytán a szénküldevényeknek szekérhidmérleglen való kötelező mérlegelése tárgyában újabb szakértekezletet hívott egybe. Ezen szakértekezleten Weisz Ármán szakosztályi elnök vezetése mellett a szakosztály több tagja vett részt és az értekezlet eredményeképen megállapítható, hogy a szénküldevények hivatalos mérlegelésének kérdése, amelynek kezdeményezése az egyesület szénzakna szakosztályából indult ki, kedvező stádiumba jutott. Ezután dr. Schreyer Jenő titkár ismertette a választó-jog reform tárgyában a belügyminiszterhez intézendő véleményes jelentés tervezetét, amelylyel az egyesület válaszmánya legközelebb külön ülésen fog foglalkozni.

Dunagőzhajózási Társaság új igazgatója. A Dunagőzhajózási Társaság igazgató-tanácsa báró Chlumensky Lipótot e hó 23-án tartott ülésében az igazgató-tanácsba koepálta.

Gróf Esterházy Károly múmalma. A Szecezi Múmalom és Árpatisztító Szövetkezet összes részvényeit gróf Esterházy Károly megvásárolta s a malom üzemét uradalmi kezelésbe fogja venni.

Uj szénasav- és éleenygyár Budapestén. A IX. kerület Pápay István-utcai telkén új szénasav- és éleenykészítő gyártelep létesítését tervezi a dr. Wagner Jenő és Wagner Emil vegyészeti gyári cég. A hatósági telepengedélyezési tárgyalást már megtartották. Az éleenykészítés a Linder-féle eljárás szerint fog történni s a telepet a legszélesebb alapon, a legmodernebb berendezéssel, füstmentes üzemre és villamos világításra fogják berendezni.

A kertészet fejlesztése. A földmivélségi kormány a kertészeti termelés gazdasági előnyeire, valamint az olcsóbb és jobb táplálkozás fontosságára való tekintettel erős mozgalmat indított a kertészeti ügyek fejlesztése érdekében. A szükséges intézkedések megbeszélése végett szervezte a központi kertészeti véleményező bizottságot, mely Tervey Imre miniszteri tanácsos elnöklésével ülésezett. Az ülésen kimondották a külső adminisztrációk szervezésének szükségét azzal, hogy míg a kerületi faiskolák kérdése megoldást nem nyer, az állami kertészeti alkalmazottakkal kellene ezt a munkát végeztetni. Foglalkoztak a termelési központok fejlesztésével és annak a véleményeknek adtak kifejezést, hogy e téren nagyobb eredményeket csak akkor lehetne elérni, ha a beruházás érdekében alkalmasabb területeket bocsátanak a városok a kertészet rendelkezésére. A külföldről még mindig nagy mértékben beözönlő és nem egy esetben értéktelen maginvázió ellen a központi bizottság a magkereskedők bevonásával a kincstár alkalmas birtokain magtermelési kísérleteket kívánna végeztetni. Együttal azt a kívánalmat is hangoztatták, hogy a legközelebbi vámtárgyalások alkalmával magtermelésünk kellő védelmét biztosítsák. A bolgár rendszerű zöldségtermelő telepek további fejlesztését város élmezősi szempontból tartják szükségesnek oly módon, hogy a már meglévő telepeken kiképzett kertészelősek nagyobb városok mellett új telepek létesítésére képesítsenek.

A pénzügyi revízió. Dr. Eber Antal, a Magyar Telepítő- és Parcellázó-Bank Részvénytársaság vezérigazgatója ma este „A pénzügyi revízió” címmel a Magyar Közgazdasági Társaság helyiségében előadást tartott. Az előadás iránt rendkívüli érdeklődés mutatkozott. A hallgatóság sorában ott volt a magyar közgazdasági élet igen sok kitünősége. Megjelentek: báró Láng Lajos, Matlekokics Sándor és Lukács György valóságos belső titkos tanácsosok, Nagy Ferencz, Hegedűs Lőránt, Barta Ödön és Hantos Elemér országgyűlési képviselők, stb.

Dr. Eber Antal előadó mindenekelőtt arra mutat rá, hogy a pénzügyi reform kérdése alatt ma már csak másodsorban értendő a már létező intézetek felülvizsgálata, míg elsősorban és legsürgősebb kérdésnek az tekintendő, mely uton lehetséges vidéki pénzügyintézetek elszaporodásának útját állani. A legutóbbi hat évben részvénytársulati alapon működő vidéki pénzügyintézeteink száma hatszázal szaporodott.

Igy áll elő az a monstruózus eredmény, hogy Magyarországon ez év végével körülbelül 1350 vidéki részvénytársulati pénzügyintézet fog működni, magában a fővárosban 121 részvénytársulati alapon működő pénzügyintézet létezik, holott egész Ausztria hitelforgalmát, Wient beleértve, 67 részvénytársulati bank képes kielégíteni. Ennek az egészségtelen fejlődésnek első hátrányos következménye az egyes vidéki helyeken elszaporodott pénzügyintézetek túlzott és egészségtelen versenye, amely ezeket az intézeteket olyan egészségtelen üzletre kényszeríti, hogy előbb-utóbb ebből egész közgazdasági életünket megrázkódtató bajoknak kell következnie. Éppen ezért ezen a téren teljesen lehetetlen az eddigi félremagyarázott liberáliszmus változatlanul tovább fentartani. Az orvosozt ez ellen a túlszaporodás ellen csakis a pénzügyi törvényhozás és a nagy visszszámítoló intézetek kooperációja nyújthatja. Az előadást a Magyar Közgazdasági Társaság választmányi ülése előzte meg, amelyen báró Láng Lajos elnököl és Mandello Gyula igazgató folyó ügyekről referált. Megállapították az idej munkaprogramot s egyben december 15-ére tüzték ki a társaság közgyűlését.

Az eszéki lóvasút ügye. Ismeretes, hogy az eszéki lóvasút megváltása, elektrifikálása és egy központi telep létesítése ügyében a Pestli Magyar Kereskedelmi Bank kiküldötti tárgyalásokat folytattak. A város hajlandó 55 éves koncessziót adni a barmkört megváltás jogának fentartásával, azonban a beruházások összegét kívánja előzetesen fixirozni. A lóvasút megváltása fejében — a régi

engedélyokiratban stipulált 800.000 kor. helyett — 700.000, esetleg 650.000 korona összeget kértek a bank képviselői.

A Magyar-Cseh Iparbank üzleti éve. Az idén, áprilisban alakult Magyar-Cseh Iparbank alapszabályai úgy rendelkeznek, hogy üzleti éve február végével zárul. Az igazgatóság azonban azt óhajtja, hogy üzleti esztendeje összeessék a naptári évvel, ezért december 2-ára rendkívüli közgyűlést hív össze, amelytől felhatalmazást kér, hogy első mérlegét már december 31-ével zárhassa.

Vasuti és közlekedési hírek. A Rosenthal-cég a nyitramegyei Szomorlovász vasutállomásból kiágazólag mintegy 300.000 korona költségen iparvasutat létesített az Ohrenstein és Koppel-cég által, melynek műtanrendőri bejárása már meg volt. — A Hódmezővásárhely-nagyszentmiklósi h. é. v. elhatározta, hogy a Kákás-apátfalvai vonalat kiépíti, mely vonalnak a használatáért az A. Cs. E. V. eddig évi 20.000 koronát fizetett — Szegeged város tanácsa a város és környék közötti autóbussz-forgalmat akar létesíteni s evégből Balogh Kálmán pénzügyi tanácsnokot és Tóth Mihály városi főmérnököt Aradra rendkívüli közgyűlést hív össze, amelytől felhatalmazást kér, hogy első mérlegét már december 31-ével zárhassa. — A Lugos-Resiczai vasut. építéséhez Krassószörény-megyé 400.000 korona, Lugos város 400.000 korona; Nagyzorlencz község pedig 100.000 korona hozzájárulást szavazott meg. A még szükséges 300.000 korona hozzájárulást az érdekeltségtől várják s nyomban hozzáfognak a vasut építéséhez. — A Szegegy-tanyai vasut ügyében a nagybizottság e hó 24-én ülésezett. — Luczenbacher Pál a párkányánai vasutállomásból kiágazólag Párkányána község Dunapartig rendes nyomtávu iparvasutat fog létesíteni. — A Kisvárdánybaktai h. é. v. közigazgatási pótbéjárását a f. hó 28-án tartják meg Korányi Kálmán műszaki tanácsos vezetése mellett. — Berger Jenő budapesti lakos és érdektársai kedvezményeket kértek Kecskemét városától egy 1 millió korona tőkével létesítendő automobilforgalmi vállalat, illetve Kecskemét—Czegléd közötti reláció céljaira. — Megtörtént a Pécs—dolnji-miholjáczi és a Siklós—darányi vasut közigazgatási pótbéjárása. — A Selmech—németi-i h. é. vasut traszporozási munkáit Kosztolányi Ödön mérnök-vállalkozó már megkezdte.

A Törökkanizsai Kerületi Takarékpénztár tőkeemlése. A Törökkanizsai Kerületi Takarékpénztár r. f. legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy az intézet jelenlegi 1000 drb. 200 korona n. é. részvényekből álló 200.000 koronás részvénytőkéjét 100.000 koronát kitevő rendes tartalékalapnak a részvénytőkébe való beolvastásával 1000 drb. 300 koronás névértékű részvényekre cseréli ki és egyelőre 500 drb. 300 koronás névértékű részvény kibocsátásával a részvénytőkét 450.000 koronára felemeli és hogy a 150.000 koronán felül befolyandó legalább 25.000 koronát a jelenleg 83.000 koronát kitevő tartalékalaphoz csatolja.

Az ásványvíz megadóztatása Kolozsvárott. Kolozsvárról jelentik: Kolozsvár város törvényhatósági bizottsága elfogadta az ásványvíz megadóztatására vonatkozó javaslatot. A javaslat szerint félliterenként 2, literenként 4 fillérrel fogják megadóztatni az ásvány- és szódavizet.

Az Arad—Nagykikindai Vasut tökelezállítása. Az 1908-ban alakult Arad-nagykikindai vasut ismeretes építési botránya miatt már a múlt években is sokat beszéltek magáról. Azokkal a régi ügyekkel áll összefüggésben az, hogy a társaság 12.010.800 korona névértékű alaptőkéjét 3.552.600 koronára bélyegezték le, amivel természetesen a részvényeseket érte csak nagy veszteség. A vasut egyébként 1910-ben 440.891 koronát vett be s ez évi mérlege 393.850 korona veszteséget tüntet fel.

„Az Anker”-biztosító forgalma. „Az Anker” élet- és járadék-biztosító-társaság (magyarországi igazgatóság, Budapest, VI., Anker-palota.) 1911. október havában benyújtott a társaságnál 875 ajánlat 6.934.624 K biztosított összegre és kiállított 838 kötvény 6.500.874 K összegre. Díjak fejében bevett a társaság 1.902.554 K-át, elérés és elhalálozás folytán kifizetett 717.908 K-át. A január-október havi időszak alatt benyújtott 9878 ajánlat 77.704.517 K-ra és kiállított 8644 kötvény 67.777.098 K-ra. Ugyanezen időszakban díjakért 18.168.182 K-át vetelezett be a társaság, elérés és halálesetek folytán pedig 16.777.080 K-át fizetett ki. A társaság vagyona 1910. december 31-én 195 millió K. biztosítási állomány 598 millió K. Halálozások és esedékessé vált elérés biztosítások folytán a társaság fennállása óta 405 millió K fizetett ki.

A román gabonapiacz válsága. A török-olasz háboru különösen sokat ártott a román gabona kivitelnek, amely a tenger felé jóformán teljesen elakadt. Emiatt bekövetkezett több milliós csőd

nagy nehézségeket okozott a romániai gabonakereskedelemben. A gabonapiacz helyzete kétségbeejtő és az árak rohamosan hanyatlanak. Legközelebb több nagy csőd várható.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, november 24.

A készáru-piaczon ma igen csendes volt az irányzat. Mérsékelt kínálattal ezekben a malmok tartozkodók voltak, alig akartak valamit vásárolni, de azért mégis elfogadható árakat ígértek. A forgalom nehézkesen indult, később sem élénkült és így mindössze alig 7000 q buza kelt el változatlan tegnapi áron. — A legdrágább eladási ár: 12.27½ korona volt 81.5 kilós tiszavidéki buzáért, a legalacsonyabb pedig 11.15 korona 75 kilós raktáráru, üszöghegyi buzáért. Egyéb gabonacemüek közül a rozs csendes, a zab, a tengeri és árpa változatlan. Forgalomba került: 1000 q rozs 9.90—9.95 koronás áron és 200 q ó-tengeri 9.80—9.95 koronás áron.

A határidőpiaczon a mai üzlet kedvtelen hangulattal és a tegnapi zárlatnál csekélységgel alacsonyabb jegyzésekkel indult meg, a forgalom folyamán csendes volt az irányzat, mi mellett csak néhány fillér keretén belül ingadoztak az árfolyamok. Külön felemlítésre méltó dolog az egész üzlet folyamán nem forult elő, amint hogy egyik cikk iránt sem mutatkozott különösebb érdeklődés. Az áprilisi buza 2 fillérrel a tegnapi zárlaton alább, 11.79 koronán indult, nagynehezen 11.83-ig jagult, aztán ismét 11.78-ig gyöngült és zárlatkor 11.80 koronán maradt. Az áprilisi rozs 10.31 koronán kezdő árfolyama 10.34-ig javult, aztán 10.29-ig gyöngült, majd ismét 10.35-ig emelkedett és 10.22 koronán zárult. Az áprilisi zab 9.78 koronán indulva, 9.79 és 9.77 között ingadozott és zárlatkor 9.78 koronán maradt. A májusi tengeri 8.46 koronán indult, 8.49-ig javult és 8.47 koronán zárult. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza és a májusi buza 1—1 fillérrel gyöngült, az áprilisi rozs 1 fillérrel javult, az áprilisi zab és a májusi tengeri árfolyama teljesen változatlan maradt.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a követ. kező volt:

Buza	Kilós	Ára 100 kg.	Kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki, uj	75	—	79	23.60—23.90
"	76	—	80	23.80—24.10
"	77	—	81	24—24.20
"	78	—	82	—
Fejérmegyei, uj	75	—	79	23.35—23.65
"	76	—	80	23.60—23.90
"	77	—	81	23.75—24—
"	78	—	82	—
Pestvidéki, uj	75	—	79	23.50—23.80
"	76	—	80	23.70—24—
"	77	—	81	23.90—24.20
"	78	—	82	—
Bánsági, uj	75	—	79	23.50—23.80
"	76	—	80	23.80—24—
"	77	—	81	23.90—24.10
"	78	—	82	—
Bácskai, uj	75	—	79	23.60—23.90
"	76	—	80	23.80—24.10
"	77	—	81	24.10—24.30
"	78	—	82	—
Rozs I. rendű uj	—	—	—	20.05—20.25
középmínőségű uj	—	—	—	19.80—20—
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	18.90—19.30
II.	—	—	—	18.50—18.80
Zab I. rendű	—	—	—	19.60—19.90
II.	—	—	—	19.40—19.60
Tengeri belföldi uj	—	—	—	19.45—19.60

Kötöttet:

Buza. Tiszavidéki: 200 q 82 k 24.50 K, 200 q 82 k 24.50 K, 100 q 81.5 k 24.55 K, 200 q 81.5 k 24.40 K, 200 q 80 k 24.25 K, 300 q 80 k 24.25 K, 1200 q 80 k 24.20 K, 500 q 79.5 k 24.15 K.

Pestvidéki: 200 q 81 k 24.30 K, 200 q 80 K 24.20 K.

Kalocsai: 1230 q 79 k 23.95 K, 120 q 78 k 23.05 K üszkös.

Raktár: 830 q 75.5 k 22.30 K üszkővégi, 430 q 75.5 k 22.30 K üszkővégi, 400 q 74.5 k 22.30 K üszkővégi, 432 q 75 k 22.30 K üszkővégi, 444 q 75 k 22.80 K üszkővégi.

Rozs: 700 q 19.80 K kpf pp, 100 q 19.15 K kpf pp, 200 q 19.80 K kpf pp.

O-tengeri: 100 q 19.90 K kpf, 100 q 19.60 K kpf.

A határidőpiacra kötetett:

Délleti:

Előfordult kötések (50 kg-kint) 1911-re:

Table with 2 columns: Item (Buza, Rozs, Zab, Tengeri) and Price (1912, 1911).

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Table with 2 columns: Item (Buza, Rozs, Zab, Tengeri) and Price (1912, 1911).

Budapesti gabonaforgalom.

1911. november 22-től 1911. november 23-ig.

Erkezett Elszállított

m ó t e r m á z s a

Table with 3 columns: Item (Buza, Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Liszt, Korpa) and Quantity (Erkezett, Elszállított).

Eriektőzsde.

A mai elötőzsde is lanyha lefolyásu volt, bár erre az ultimó közelségén kívül semmi okot nem lehetnek föli. A vezető, ugyszintén a helyi értékek ára lemorzsolódott, a zárlat azonban itteni és bécsi fődőzés és visszavásárlás nyomán tetemesen javult.

Az elötőzsdén kötöttek: Osztrák hitelrészvény 648.50-649. Magyar hitelrészvény 846-847.50. Jelzálog bankrészvény 491.75-496.50. Leszámitoló bankrészvény 579.50-580.25. Rimamurányi részvény 676-676.50. Közúti vasutérészvény 827-830. Városi vasutérészvény 421-421.25. Hazai bankrészvény 312.25-312. Magyar bankrészvény 711.50-712. Hazai sorsjegy 120-120.50. Kereskedelmi bankrészvény 4335-4345. Beocsi részvény 950. Salgótarjáni részvény 681. Horvát cukorrészvény 1040-1049. Násiczi tanninrészvény 710-731. Atlantika részvény 310-311.

Bécsi gabonatőzsde.

Bécs, november 24. (Saját tudósítónktól.) Minden öszlönzés hiányában az üzlet ugyszólván a stagnálásig ellanyhult, csupán tengeribep történtek kötések. Az irányzat tartózkodó volt, az árak a tegnapiakhoz képest nem változtak.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, november 24. A német-angol feszültség miatt az elötőzsdén a spekuláció tartózkodó volt s ennek következtében a forgalom a lehegy legzűkebb határok közt mozgott.

visszavásárlásokra 3 koronával emelkedett. A déli tőzsde irányzata nyugodt, az árfolyamok tartottak, Laenderbank élénkült, A forgalom későbbi során a piac esőndes.

1 óra 30 perczkor Osztrák hitel 649. Magyar hitel 846. Anglobank 324.75, Bankverein 543. Osztrák földhitel 1312. Laenderbank 548.25, Unionbank 624. Magyar jelzálogbank 496, Államvasut 732, Délivasut 110.75, Dunagőzhajózás 1149, Alpesi 839.75, Prágai yasmii 2635, Rimamurányi 676, Török sorsjegy 243.50, Skoda 678.50, 3 százalékos délviasuti elsőbbség 264.

Bécs, november 24. (Magyar értékek zárlata), 4 százalékos arany-járadék 110.90 Tiszai és szegedi kölesön sorsjegy —, Magyar hitelbank részvény 846.—, Magyar leszámitoló és váltó részvény 579.—, Rima murányi 675.—, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság 540.—, Magyar koronajáradék 90.65, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény 80.60 Magy. nyere m.-köles. sorsjegy 441.25, Kassa-Oderbergi Vasutérzv. —, Magyar jelzálogbank 494.—, Magy. kereskedelmi bank 43.30

Bécs, november 24. (Osztrák értékek zárlata), 4.2 százalékos papír-járadék 91.90, 4 százalékos osztrák arany járadék 116.05, 1860-as sorsjegy —, Osztrák hitel sorsjegy —, Angol-osztrák bankrészvény 324.75, Beocsi Bankverein 541.50 Osztrák-magyar bank 1991.—, Déli vasut 110.90, Dunagőzhajózási r.-t. 1143.—, Dohány részv. 315.25, Cs. k. arany (vert) 11.37, Német bankv. 117.51, Osztr. Lloyd 565.50 4.2 száz. ezüst jár. 91.80 94.85, Osztr. koronajáradék 91.80, 1864-es sorsj. —, Osztrák hitelintézeti részvény 647.75, Union-Band 632.50 Osztrák Landerbank 547.—, Osztrák-magyar államvasu 531.25, Elbevölgyi vasut —, Alpesi részvény 828.40 20 frankos 19.08, Londoni váltóár 240.50, Lipótkohó 623.—, Török sorsjegy 242.55.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, november 24. (Tőzsdejelentés.) A mai tőzsde megnyitásokor az általános politikai hely zetre való tekintettel a forgalom szűk korlátok között mozgott, mindazonáltal szilárd irányzat volt tapasztalható. Ez a newyorki jelentésekben, melyek javult árfolyamokat jelentettek, továbbá az Iron Monger és a német aczélművek szövetségének kedvező jelentésében, valamint a helyi pénzpiac állandó javulásában gyökerezett, mind e körülmények hozzájárultak, hogy az irányzat kellemesebbé alakuljon. Nagyobb érdeklődés mutatkozott némely bányáérték iránt, élükön a kőszénértékek és az amerikai vasutak, továbbá hajózási részvények, amelyek a tranzatlanti személyszállítás tekintetében folyó alkudozások befejezésére emelkedtek, valamint 1902. évi oroszok. Másrészt a legtöbb bankérték és a Warschau-Wiener vasut részvényei gyöngülés felé hajlottak, utóbbiak a realizációk hatása alatt. Későbbben villamosági részvények is gyöngültek. A tőzsdeidő második órájában arra a jelentésre, hogy az olasz flotta a Dardanellákon blokádot tervez, általános gyengülés kapott lábra, amit leginkább bankok éreztek intenzívebben. A tőzsdeidő harmadik órájában az irányzat némi javulás mellett ingadozó volt. A készpénzpiac ipari értékei csekély forgalom mellett realizációk hatása alatt gyöngültek. Napi pénz 3—2 és fél százalék, ultimo pénz 5 egynyelczad százaléktól 5 százalékig, magánkamatláb 4 és fél százalék.

Berlin, november 24. Zárlat. (Saját tudósítónktól) Zárlathor jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjáradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.56 osztrák hitelrészvény 202.60 Déli vasut 19.70 orosz bankjegyek 216.75, 4 százalékos új orosz kölesön —, Discontó Commandit 190.20, Dinamittruszt 187.—, Harponi 186.50 Unifikált török járadék 91.—, 4.2 százalékos ezüst jár 91.80, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.10, Magya koronajáradék 90.50, Osztrák-magyar államvasut —, Bécsi váltóár 85.—, Olasz járadék 101.—, Alt. villamosági Edison 262.30, Geisenkircheni 188.50, Laurakohó 171.—.

Frankfurt, november 24. Zárlat. 4.2% papírjáradék —, 4 száz-os osztr. ar.-jár. 93.55 Magy. ar.-jár. 93.20 Osztr. hitelint. részv. 203.75 Osztrák-magyar Államvasut 156.50 Északnyugati vasut —, Bustleh radi vasut —, Londoni váltóár 204.37, Bécsi Bank verefn —, Villamos részvény —, 3 százaléko magyar aranykölesön 75.90, 4.2 százalékos ezüstjáradék 95.10, Osztrák koronajáradék 91.85, Magyar korona-járadék 90.60 Osztrák-magyar bank 142.50 Déli vasut részvény 197.18 Elbevölgyi vasut —, Bécsi váltóár 850.33, Párisi váltóár 811.10, Union bankrészv. —.

Hamburg, november 24. (Zárlat) 4.2 százalékos ezüst járadék 94.50, 1860. sorsjegy 182.—, Déli vasut 19.70 4 százalékos aranyjáradék 98.30, Osztrák hitelrészvény 203.35 Osztrák-magyar államvasut —, Olasz jára dék 190.55, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 93.15

London, november 24. Angol consol 78.1/2 Páris, november 24. (Zárlat), 3 százalékos francia járadék 95.50, Osztr. aranyjáradék 99.50 Magyar arany járadék 96.70, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 514.50 3/4 százalékos Olasz járadék 101.50, Déli vasuti elsőbbségi kötv. 280.—, 5 százalékos marokkói járadék 533.— 4 százalékos 1890. román köles —, 4

százalékos amort. románjár. 1905.532.—, 5 százalékos orosz járadék 104.15 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék —, 4 százalékos spanyol jár. 95.07 4 százalékos unifikált török jár. 90.52 Török sorsjegy 202.75 Török Dohányrészvény —, Osztrák földhitelintézet 13.90 Osztrák Landerbank 590.—, Magyarjelzálogbank —, Banque de Paris 17.83, Banque Ottomane 684.—, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut 116.—, Meridionalvasut 613.—, Hartman gépgyár 710.—, Rio Tinto 17.63, Sucrerie d'Egypte 73.—, Tula 622.—, Urikányi köszén 173.—, Chartered 40.55, De Beers 487.50 East Rand 82.50, Jagersfontein 196.—, Trans. Land Comp. 45.—, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.81, Váltó német piacokra (rövid) 123.18, Váltó Bécsre (rövid) 104.87, Váltó Belgiumra (rövid) 71.16 Olasz arany-váltó rövid 75, Váltó Svájcra (rövid) 3/4 Csekk Londonra 252.23, Magánkamatláb 3-25.

Üzleti tudósítások.

Budapesti szeszjegyzés.

Table with 3 columns: Milyen időre?, Nyert, Finomító. Rows include Azonnali és decemberig terjedő szállításra, Január-májusra, Irányzat: Igen szilárd, Bécsi nyersszeszjegyzés, Prágai, Lembergi.

Buzakorpa.

Table with 2 columns: Item (Finom korpa, Durva korpa) and Price (azonnali szállításra, 1911. okt.-decz-ro).

Zsiradékok.

Table with 2 columns: Item (Dicsznózsír budapesti, Szalonna, Városi 4 drbos, 3) and Price (158.—159.—, 135.—136.—, 136.—137.—).

Vásárcsarnok.

(Hivatalos tudósítás)

Tojás. Friss tojás, teatojás (100 darab) 9.60-11 korona, főzö tojás 8.20-9.20 korona, alföldi tojás (1440 darab) 104-110 korona, erdélyi tojás 104-110 korona, apró tojás (1680 darab) 80-90 korona, mézes tojás (1440 darab) 90-94 korona, apadt tojás 90-98 korona, hűtőházi tojás 88-94 korona. Vad és vadhus. Szarvas, egészben (1 kilogramm) 0.70-0.80 kor. Öz. egészben (1 kilogramm) 1.50-1.30 kor. Vaddisznó, egészben (1 kilogramm) 0.80-1.10 kor. Dánvad, egészben 0.80-0.90 kor. Nyul, nagy (1 darab) 1.40-1.60 kor. Fácán (1 darab) 2.80-3 kor. Fogoly (1 darab) 1-1.30 kor. Fenyvesmadár (1 darab), 0.30-0.40 korona.

Kőbányai sertés piac.

November 24-én. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 149-150 fillér. Fialat közep (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 156-158 fillér. Magyar szedett: Középk (240-280 kg.), 162-168 fillérig. Sertéslétszám: 1911. évi nov. hó 22. napján volt készlet 24027 darab, 1911. nov. 23-án felhajtott 150 drb, 1911. nov. 23-án elszállított 213 drb, 1911. nov. 24. napjára maradt készletben 23904 drb.

Sertéskonzumvárosi jelentés.

(A székesszékfővárosi állatvásár és közgazdai igazgatóságától 1911. nov. 24-én.) Előző napi eladatlan maradvány 887 drb sertés, Pótfelhajtás 202 drb sertés, 452 drb süldő. Mai felhajtás 1529 drb sertés, 167 drb süldő, összesen 2618 darab sertés, 619 drb süldő. Eladatott 1356 drb sertés, 314 drb süldő. Mai maradvány 1262 drb sertés, 305 drb süldő. Árjegyzés. Zsirtertés. Öreg I. rendű 350 kg. felül elősúlyban életsúlylevonással 148 fillér. Öreg II. rendű 280-350 kg. elősúlyban életsúlylevonással 148 fillér. Fialat nehéz 300 kg. felül elősúlyban életsúlylevonással 150-156 fillér. Fialat közep 220-300 kg-ig elősúlyban életsúlylevonással 152-161 fillér. Fialat könnyű 120 kg-ig elősúlyban életsúlylevonással 156-166 fillér. Husstertés nehéz 300 kg. felül elősúlyban életsúlylevonással 146-149 fillér. Husstertés könnyű 140-300 kg-ig elősúlyban 144 fillér, életsúlylevonással 150-164 fillér. Süldő belföldi elősúlyban 86-108 fillér, életsúlylevonással 142 fillér. A vásár irányzata vonatott.

Budapesti szurómerhavásár.

1911. november 24-én. (Saját tudósítónktól.) Felhajtott: 423 drb élő borjú (közte 12 rugott), 6 drb leölt borjú. Árjegyzések: Előrendű élő borjúkért 108-116 fillérig, kivételosen 118-124 fillér, közepminőségű élő borjúkért 96-106 fillérig, leölt borjúkért 108-128 fillér, silány és rugott borjúkért 52-62 fillérig kilogrammonként (levonás nélkül).

Felölös szerkesztő:

PURJESZ LAJOS,

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for location (m. áter), date (nov. 23. nov. 24), and various names and scores.

Kirendelés. Az igazságügyminiszter dr. Dal- madi Lajos nagykörösi gyakorló ügyvédet a kecskeméti ügyészség kerületébe ügyéségi megbízottá, Képes Gyula bányahyányi járásbírói jegyzőt pedig a bányahyányi, Scherki Gyula nyáradszeredai járásbíró- sági jegyzőt a nyáradszeredai és dr. Körtvélyesi Sándor panaszvonal járásbírói jegyzőt a panaszvonal járásbíró- ság mellett alkalmazott ügyészségi megbízottnak al- landó helyettesévé rendelte ki.

Névmagyarástások. A belügyminiszter Deutsch Samu Sándor budapesti lakos, valamint Livia nevű kiskoru gyermeke Némethre, Friedmann József demecseri lakos Révészre, kiskoru Boskovitz Margit budapesti lakos Salgóra, Makovinyi Ferenc nagyatádi lakos Mátraira, Sindler Jenő kismáki lakos Somlóira, kiskoru Blumenthal Gyula budapesti lakos Virágra, Skrusny Róbert budapesti lakos, valamint Róbert és Ottó nevű kiskoru gyermekei Szeszra, Verb. György kaposvári lakos Vefőre, Matuly László behárfalvi lakos Szabóra Maruzsy Péter királyegyházi lakos, va- lamint Maruzsy József, Verona és Péter nevű kiskoru gyermekei Marosira, kiskoru Schlesinger Sándor budapesti lakos Salgóra, kiskoru Stern Sándor nagyvárdi lakos Csíhagra, Moesil Ferenc sepsiszentgyörgyi lakos Jakabra, kiskoru Messer Miklós és Tibor budapesti lakos Harsányra, kiskoru Sonnenschein Benő nagy- károlyi lakos Zoltánra, kiskoru Lindenfeld Miklós és Béla bagméri lakosok Lászlóra, kiskoru Bleha József iglói lakos Pálintra, Schlesinger Sámuel balassagyar- mati lakos Szekelyre, kiskoru Schwarz Kálmán budapesti lakos Szabóra, kiskoru Grosz Benő tolevsai lakos Barnára, Ekmayer József londoni lakos Irányra, Ko- rány László nyiregyházi lakos Kovácsra, Bessel Bety weni lakos Brassóra, Gacsal András rákoscsabai lakos Szabóra, Gottlieb Malvina kolozsvári illetőségű ugyan- ottani lakos, valamint Gyulaira, Pollák Katalin ujvidéki illetőségű budapesti lakos Pásztorira, Annuska Szilveszter szentesi illetőségű, zilahi lakos Antalra, Folbert Károly kolozsvári illetőségű, ugyanottani lakos, valamint Károly és Irén nevű kiskoru gyermekei Erdősre, kiskoru Rujs Gyula szombathelyi illetőségű, ugyanottani lakos Potakira, Gabovics János báti ille- tőségű, ugyanottani lakos, valamint Ilona, Margit és József nevű kiskoru gyermekei Horvátra, Klein Er- nestin rákoscsentibáti illetőségű, ugyanottani lakos Károlyira, Falk Károly budapesti lakos Csetnekire, Grosz István kastélydombosi lakos saját, valamint Mar- git kiskoru gyermeke Nagyra, kiskoru Majtinsky György newyorki lakos Martonra, Kerner Flóra pápai lakos saját, valamint Erzsébet, Terézia és Flóra kiskoru gyermekei Magyásra, Füst Jenő budapesti lakos saját, valamint Margit kiskoru gyermeke Faragra, Gléán László tövisi lakos Gyulaira, dr. Grünfeld Adolfné szül. Goldstein Jolán budapesti lakos Garaira, kiskoru Goldheim Károly budapesti lakos Györgyre, Goldheim József budapesti lakos Györgyre kért átvál- toztatását megengedte.

Pályázatok. Nagybodófalván (Krassószörény- megye) postamesteri állásra december 8-ig; a föld- mivelésügyi minisztérium vízügyi segédhivatalában irodakezelési gyakornoki állásra decz. 31-ig lehet be- adni a pályázatokat.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése: Hazánkban tegnap az északi és északkeleti felföldön voltak kisebb esők, egyöbbször jobbra borult volt az idő. A hőmérséklet északon és dél- keleten kevéssel sülyedt; a maximum 21 C. volt Eszéken, a minimum pedig 2 C. Böttafalun.

Prognózis a következő huszonnégy órára: Hűvösebb idő várható, elvélve csapadékkal.

Table with columns for location (Állomás), wind direction (Légnyomás), wind speed (A hőmérséklet), and temperature (Hőmérő- állás).

Kivonat a hivatalos lapból.

Kinevezések. A miniszterelnök dr. Hazay Ló- ránd miniszteri segédtitkári ezimmet és jelleggel felru- házott miniszterelnökségi miniszteri fogalmazót és dr. Fetcshy László belügyminiszteri miniszteri fogalmazót a miniszterelnökség tisztai létszámában, miniszteri segédtitkárokká; a miniszterelnök a fumi és magyar- horvát tengerparti kormányzósághoz dr. Borostyánkői Egan Belát, a fumi m. kir. tengerészeti hatóságánál alkalmazott fizetés nélküli miniszteri segédfogalmazót miniszteri segédfogalmazóvá;

a belügyminiszter dr. Pastneier Jenő budapest- lipómezei állami elmeorvosi intézetét másodorvoshelyet- test ugyanazon intézet másodorvosává; az igazságügyminiszter Schubert Eleket az igaz- ságügyminisztériumban alkalmazott tekkönyvi átalá- kító díjnokot a budapesti törvényszékhez irnokká; a nagyvárdi ítéltábla elnöke a vezetése alatt álló ítéltábla kerületébe Bérczi Endre díjtalan joggyakor- nokot díjaz joggyakorlókká nevezte ki.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Raksányi Sándor derecskei és Kis Ernő nyiregyházi járásbíró- sági irnokot kölcsönösen áthelyezte.

„EGYETÉRTÉS“ politikai napilap. Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

Large financial table titled 'Budapesti értéktőzsde' with multiple columns for various securities, banks, and exchange rates.

KÜLÖNFÉLÉK.

Hangulatok.

I.

Fekete kétségektől elfödött
Végsőt vonaglik a megbomlott fény.
Arnyak rajzanak, nőnek körülöttem,
Elárvult álmok bús siráma két...

Körülről fagyasztó rémes sejtés;
Hogy a szívem előttem idegen! —
E gyöttrő kétség... a csüggedt felejtés:
Álarcot szőtt rá, orvul... nesztelen.

II.

Ebredj szívem! — csüggedve letlelek!!
Szikrákat gyűjts... éleszd a hit kováját! —
Egyém lesz újra ha jó a kikelet...
Feledni nem lehet lelkünk királyi álmát.

Gomolygva szálljon a tüzek forró árja,
A szív fényforrása, örök nagy esuda —
A napsugárnak miriád parányra válva;
Lehet-e?... szabad-e elpusztulnia?...

Schuch Ilona.

(Hány háború volt az utolsó negyven év alatt.)

A jelenkort tondszerint úgy szokták emlegetni, mint amely a békére törekszik. A most folyó olasz-török háború azonban, nemkülönben az elmúlt évek hadakozásai is ennek a törekvésnek éppen az ellenkezőjét bizonyítják s úgy látszik, hogy a világtérke korszakától még nagyon messze vagyunk. Az utolsó negyven év alatt különösen sok háború dult és 1878 óta nem kevesebbről, mint 16-ról, ezek között néhány gyarmatháborúról tudunk beszámolni. Európai népek a jelzett idő óta a következő háborúkban vettek részt: 1878-ban volt az orosz-török, 1881-ben a francia gyarmatháború Tunizában, 1885-ben a francziák expedíciója Tongingba, 1895-ben a francziák expedíciója Madagaszkár szigetére, ugyanabban az évben a japán-kinai, 1896-ban a görög-török, 1897-ben az olasz-abesszini, 1898-ban a spanyol-amerikai és 1899-ben az angol-bur háború folyt le. Ugyancsak 1899-ban volt az angolok szudáni expedíciója, 1900-ban a nyugati szövetségesek viseltek harcot a boxerek ellen, 1905-ben az orosz-japán háború dult, 1908-ban a francziák Marokkóban, 1909-ben a

spanyolok ugyancsak Marokkóban harcoltak s végül most folyik az olasz-török háború. Ha azt vizsgáljuk, hány háborúja volt az egyes nemzeteknek a jelzett idő alatt, azt találjuk, hogy Németország 2, Franciaország 5, Törökország 3, Olaszország a mostanival együtt 2, Anglia 3, Japánország 2, Spanyolország pedig 2 háborút viselt. A fölsorolt háborúk mindegyikében — az orosz-török közt kivéve — hiváló szerepe jutott a haditengerészetnek, melyre a mostani háborúban is nagy feladat vár.

(Francia-marokkói konfliktus 300 év előtt.)

Franciaországnak már három évszázad előtt volt egy összetűzése Marokkóval. A Notre Dame de la Garde marseillei hajó Mulai-Zidan szultán kincseit és könyvtárát Marokkóba vitte, de minthogy ott a szállítást kilátásba helyezte összeget nem akarták megfizetni, a hajó visszament a tengerre, ahol kevéssel rá Don Juan de Lara spanyol tengernagy, mint kalózhajót elfogta. A hajó rakományát mint hadizsákmány mai napig is az Escorialban van. A hajónak megengedték, hogy legénységével visszatérjen Marseillebe és a rakomány lefoglalása egyik oka lett a Spanyol és Franciaország között később kitört ellenségeskedésnek. A marokkói szultán, akit a francia kereskedők eljárása mélyen sértett, dühében az összes Marokkóban, különösen Agadirban letelepült francia alattvalókat elfogatta és börtönbe vetette. Tizenhét évig folyt a tárgyalások Franciaország és Marokkó között, míg végre Marokkó 1729-ben a Marokkó elé érkezett francia flottának a nyomása alatt kiadta a foglyokat. Ezzel összehasonlítva nem lehet azt mondani, hogy az 1911. évi Marokkó-tárgyalások sokáig tartottak.

(A világ legkisebb királysága.) Bardley szigete az Ir-tengerben a walesi part közelében. Ennek a királyságnak csak 64 lakosa van és valamikor a Newborough bárói családé volt. A család egyik tagjának azután egyszer az az ötlete támadt, hogy a szigetet királyság rangjára emeli azzal a megszorítással, hogy a trón minden alkalommal választás után töltenő be. Az ország legutóbbi királya ennérg lemondott és így a napokban új királyt választottak. Az új király Love Pritchard, egy hetvenéves halász lett, akinek megkoronázása a jövő hónapban fog végbemenni nagy helyi ün-

nepségek keretében. A bardleyi királyi korona egy szerény sárgarézkorong, amelyet üveggyöngyök díszítenek. Ez különben az egyetlen koronázási jelvény, mert jogart, birodalmi almát, királyi palástot és más hasonlót Bardleyban nem ismernek. A bardleyi királynak saját „hadserege” is van, amely azonban teljesen ártalmatlan, mert egyetlen festett fakatonából áll. E gyerekeségnek dacára azonban Bardley népe szinte tisztelettel viseltetik a király iránt, akinek inkább engedelmességek, mint az angolok az angol királynak, akinek védelmére testőrségre és különböző rendőri intézkedésekre van szüksége.

(A Ferrer-émlék meztelen géniusza.) Mint ismeretes, néhány nappal ezelőtt Brüsszelben leleplezték Francesco Ferrer emlékszobrát. Az emléken egy meztelen géniuszt szimbolizálja az emberiség és ez a géniuszt fátylát omel az égnek. Am a belga klerikálisok „erkölcsei” érzését sérti a géniuszt meztelen volta és ezért Brüsszel utcait elárasztották szatirikus plakátjaikkal: „Sajnálkozunk a szerencsétlen! A tél hideg. Ruházzatok fel a fagyoskodót! Gyűjtsünk a Ferrer-émlék javára! Néhány erkölcsös, jómódu ember: 1000 frank, egy főlháborodott családapa: 500 frank.” A tréfa idáig nem volt valami nagy hatása, mert az első adakozókön kívül újabbak nem jelentkeztek.

(Egy halott katona kitüntetés.) Oroszországban különös kitüntetés érte most 30 évvel a halála után Agafon Nikitin tüzér közkatona, akit 1881-ben a tekinczek (kaukázusi törzs) halálra kínoztak. A császár elrendelte, hogy Nikitin nevének örök időkre vegyék fel a 21. tüzérdandár 6. útegének a legénységi névsorába, a névsorolvasásnál pedig mindenkor elsőnek Nikitin neve olvasandó, mire egy altisztnek hangos szóval kell felelnie:

— Elest az orosz hadsereg dicsőségére a tekinczek elleni hadjáratban... A tekinczek Geog-Tepe ostrománál egy éjjeli kirobanásnál foglyul ejtették Nikitint. A várbán egy nemrég zsákmányolt ágyú elé állították és arra akarták kényszeríteni, hogy az oroszokra löjjen, mivel ők nem értették a kezeléséhez. De sem pénzigérettel, sem fenyegetésekkel nem tudták a katonát rávenni arra, hogy honfitársai közé löjjen. A tekinczek ekkor kizozni kezdték a katonát, levágták a fülét és orrát, nagy darab husokat hasítottak a hátából, tűz fölé tartották, de semmivel sem tudták hazájának tett hűségükjének megszegésére rábírní. Tántoríthatatlanságáért kinos halált halt és a császár most az említett módon állított örök emléket nevének.

REJTÉLYES ÜGY.

— ANGOL REGÉNY. —

Írta: BILLY MARSH.

100

— Miattunk éppen nem szükséges — szölt Rosemunde, ismét megfedekezve az óvatosságról. — Nem szükséges ismételnie, amit mondott, mert már tudjuk...

— Azaz, hogy — vágott közbe Leonard, mielőtt a fiatal asszony elszólhatta volna magát — tegyük fel, miszerint mindent tudunk, amit ön hugáról és az itt történekről el akar mondani.

— Köszönöm, hálásan köszönöm! — kiálott József bátya megkönnyebbülve. — Ezzel nagy zavartól mentenek meg. Így hát folytatam ott, ahol már nem vagyunk ebben a házban. Nagyon sajnáltam a szegény Saraht, nemcsak az ájulása miatt, hanem azért is, mert láttam az arcán a szomorúságot. De vigasztaltam magamat azzal, hogy Sarah most már ott marad nálam Truróban és hogy ezentul én gondoskodom jólétéről. Képzeld, most már, mennyire megijedtem, mikor azt hallottam tőle, hogy nem akar nálam maradni. Éppen oly nagy volt meglepetésem, mikor elhatározása okai felől kérdezősködtem. Aztért hogy itt, mondotta, mert fél, hogy önk rája akadnak.

Az öreg elhallgatott, mert észrevette, hogy Rosemunde arca elsötétül és fájdalmas kifejezéssel fordítja feléje fejét.

— Ugy-e, asszonyom, ön is sajnálja az én szegény hugomat? — kérdezte József bátya meghatott hangon.

— Teljes szívemből! — szölt melegen Rosemunde.

— Én pedig teljes szívemből köszönöm ezt a részvétet — szölt az öreg. — Nem is tudtam marasztalni. Miután husz évig egyetlen egyszer sem láttam, most megint el akart hagyni. A félelem üzte el, a félelem, hogy

önök ráakadnak és kikérdezik. Sirva, keserű fájdalommal váltunk el. Londonba ment, hogy elrejtőzzék abban az óriási városban, mely mindenkit elnyel és amely most elnyelte hugomat is.

— Leányom, irsz néha-néha bátyádnak? — kérdeztem tőle. — És ő így felelt:

— Gyakran írok.

— Azóta elmúlt három hét és itt fekszik négy levél, amit írt. Engedjék meg, hogy felolvassam őket és bizonyos vagyok benne, hogy segíteni fognak célom elérésében, mert látom, asszonyom, hogy részvételt vannak iránta.

Fölnyitotta a leveleket és egymás mellé rakta őket az asztalra. Egy pillantás az egyik levélre, meggyőzte Rosemundet arról, hogy az irás azonos volt a mirthus-szobában talált levél irásával.

— Nincs sok benne — szölt József bátya. — Ha elolvassa, asszonyom, akkor majd megmondom az okát is, hogy miért mutatom meg.

Az öregnek igaza volt. Igen kevés állt a levelekben s mennél későbbi keletű volt valamelyik, annál kevesebb volt benne. Mind a négyben azt kérte, hogy ne aggódjék érte József bátya, tudakozódott egészségi állapota felől és egyszerű szavakban kívánt neki minden jót.

Mind a négy levél két kérdést tartalmazott Rosemundet illetőleg. Először, hogy megérkezett-e mistress Franckland Porthgenna Towerbe? Másodszor, hogy ha megérkezett, halott-e felőle valamit József bátya?

Mind a négy levél a válaszok számára a következő utasítást adta:

„Írj e cím alatt S. J. poste-restante Smith Street London.”

Ehhez még a következőket fűzte a levél:

„Boesáss meg, hogy nem tudatom a valódi címemet, de félek, hogy valami szerencsétlen véletlen történik. Még itt Londonban is félek, hogy nyomomra jönnek. Minden

reggel megkérdezem a postahivatalban, hogy jött-e levél a címemre. Így bizonyos vagyok benne, hogy megkapom válaszatot.”

Mikor Rosemunde elolvasta a leveleket, az öreg újra megszölkalt:

— Már mondtam önnek, asszonyom, hogy aggódtam Sarahért, mikor elhagyott. Ön be fogja azt látni, hogyha ezt a négy levelet magam elé teszem és jól megnézem, aggodalmamat nem fojthatom vissza. Nézzé, mind rövidebbek lesznek ezek a levelek. Az első két oldalas, az utolsó csak nyolcz sort tartalmaz. De ez még nem minden. Az első levél írása, mint láthatja, nagyon szép, azaz nagyon szép az én számomra, aki szerettem Saraht és magamnak rossz írásom volt.

— A második levélben — folytatta tovább az öreg — már nem olyan jó az irás. Reszket kissé és az utolsó vonalak ingadozó. A harmadik levél még rosszabb, még remegőbb, még kuszáltabb. A negyedik, amely pedig a legrövidebb, csupa kusza vonás, girbe-görbe sor. Ezt látva, eszembe jutott, hogy Sarah gyöngé, fáradt és elbágyadt volt, mikor engem elhagyott. És felmerült bennem a gondolat, hogy Sarah beteg és hiába nem írja meg, mert kézírása elárvulja.

Rosemunde ismét megnézte a leveleket, sorról-sorra követte a kézírás rosszabbodását, amint az öreg figyelmeztette rá.

— Így gondolkodtam — folytatta József bátya — és arra az elhatározásra jutottam, hogy elmegyek Londonba és amíg nem késő, visszahozom onnan Saraht, hogy nálam, az én házámban ismét egészséges, nyugodt és boldog legyen. De a levélben egyre visszatér egy kérdés, mely mistress Francklandra vonatkozik. Ebből azt következtetem, hogy soha sem birhatom rá a visszatérésre hugomat mindaddig, míg mistress Francklandtól nem szerzem meg a megnyugtatót, hogy bátran visszatérhet, nem kell tartania attól, hogy kikérdezik. Részvétére és jószágára hivatkozom, asszonyom, hogy ne tagadja ezt meg tőlem. (Folyt. köv.)

SZINHÁZAK.

Szombat, 1911. november 25-én.

VIGSZINHÁZ

Sumuram.
Elsőször.
Zenés játék 8 képből. Irta: Trebsa Frigyes. Zenejét szer-zette: Hollaender Viktor.
Személyek:
Sumuram Varsányi I.
Az öreg seik Fenyvesi
Az ifjú seik Stella
Komorna Hegedűsné
Pupos Csontos
Táncosnő Mészáros G.
Nur at Dia Tanay
Vén asszony Ferenczy
Főháremér Vendrey
Hárembölgyek Makay M.
Lenkeffy I.
Csáki I.
Rabszolgák Sarkadi
Kárpáti
Rabszolga-kereskedő Balassa
Vasárfelügyelő Bárdi

Közvető 1/2 8 órakor

OMNIA
A főváros legnagyobb és legdíszesebb mozgóképpalotája. Sajátir: Jászof-körút 31. sz. Telefon 120-40
A jó lelkű mostoha, színmű Az indiánusnő áldozata, dráma. A legújabb tripo-liszi események.
Kezdeté délután 5 órakor, vasár-nap délután 4 órakor.

MAGYAR SZINHÁZ

Sárga liliom.
Vigjáték 8 felvonásban. Irta: Bíró Lajos.
Személyek:
Geldern Ádám Haraszi M.
Geldern Szerén T. Forrai R.
Fröhlich Otmár Kertész
Károly Egon hg. Z. Molnár
Stollfried Turnai
Nagy herczog Sebestyén
Randov Dóbi
Szobaleány Vör. J. E.
Inas Karády
Komornyik Gere
Masször Palotai

Kezdeté 1/2 8 órakor

APOLLO-PROJEKTÓGRAF
Sépartház-utca 1-2.
Telefon 68-39.

Két olasz Dreadnought vízrebocsátása (eredeti helyszíni felvételek). A botiszojga (komédia). **Leányzavak** (hadidráma). A méhek (természettudományi felvételek) Veronika néni (humoreszk). Eszakvezseli képek (látkép) Szom szédők (humoreszk). **A gyer-mek hatalma** (színmű). Legközelebbi műsorváltozás hétfőn 1. hó 27-én.
Az első előadás hétköznapokon d. u. 1/2 8 órakor, vasár- és ünnepnapokon 4 órakor kezdődik

MOSKOVITS ANATOMIAI CIPŐGYÁR RT.

FIÓKJA: RÁKÓCI-UT 6. SZ. BUDAPEST FIÓKJA: ERZSÉBET-KÖRUT 54.

Ajánlja: Férfi és női cipők különlegességeit
Anatomiai cipőkben nagy választék!
Egységes szabott árak!

Árjegyzék postán bérmentve!
Postai szétküldést osztály:
Budapest, Rákóczi-ut 6.

ROYAL-ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRUT 31
110-22 : TELEFON : 110-22
Minden este 8 órakor a novemberi
fejedelmi műsor
GRETE, a világhírű csoda-majom és unokahuga **Singha.**
Cook and 2 Rotherts a legjobb amerikai táncszám. — 4 English Rings angol szépségek.
Tchin-Maa és a szent csunguzok, kínai boszorkánymesterek.
La Mase Trio excentrikusok. Duffia pofon, Möriz Zsigmond új darabja. **Erdel lak** a párisi Grand Guignol szenzációs darabja. **K. Solti Hermin** új Zerkowitz és Weiner dalokkal. **Jenny Lillian** dansense lumineuse. — **Virágh Jenő**, mint **Bloch**, az apas és még 12 legelsőrangú attrakció.
A téliherben Royalcabaret, belépődíj 1 óráig 1 korona, 1 óra után nincs belépődíj. **Kuko Vince** és zenekara hajnalig muzsikál. Bal Mabilie. Keringőverseny.
Vasárnap, november hó 26-án délután 3 és fél órakor mérsékelt helyáru nagy családi előadás: **GRETE** és **Singha**, a világhírű két csodamajom és az összes attrakciók fellépte.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége: Révay-utca 18. szám.
Igazgató: Keleti Henrik. Főrendező: Rott Sándor.
Telefon: 14-22. Előadás kezdete 9 órakor.
Ma: Ma:
ALTE SÜNDEN.
Bohózat 1 felvonásban. Irta: HIRSCHFELD LAJOS.
Továbbá:
Dick and Dorothy Trio.
A KAPU ALATT
és a többi fényes műsor.
Jegyek elővételben kaphatók: Folies Caprice Révay-utca 18. d. e. 9-12 és d. u. 3-6-ig. Hirsch nagytervez. le. Andrassy-ut 19. és Sorronyi nagytervezésben Rákóczi-ut 1. 12 óra után az 1-30 emeleti „Casino de Parisban” teljesen új műsor a viláig legelső tánc-attrakciónak felléptével.

Hirdetések felvételeinek e lap kiadóhivatalában.

Surányi szalonczukorka

és karácsonyfa-diszcukorka
1 kg. 4 K., 2 kg. 7 K., 4 kg. 12 K.,
utánvétel mellett bérmentve.
Finom friss teacütemény is kapható.
Surányi cukorkagyár
Nagy-Surány Nyitra megye.

Szőlő oltványok

szőlővesszők és Oleditschia (elő korlátsnek alkalmas) csonotok beszerzésére legelő-gyebben ajánljuk a legjobb hírnévnek irrendő
SZÜCS SÁNDOR FIA
szőlőtelepét Bihardőszegen.
Ha a saját érdekét tartja szem előtt, úgy ne vegyen addig oltványt vagy vesszőt, míg a fenti cég nagy képes árjegyzékét nem kárta; legyen es bérmentve. Ezen árjegyzék minden szőlő-birtokost érdekel hasznos tartalmánál fogva. Olcsó ár és pontos kiszolgálás. Számos olismérő levél. — A tisztelt érdeklődők a telen megtekintésére szívesen látatnak

LUSER L.-féle turista-tapasz.

Díszosan és gyorsan ható szert tyukozom, szomócs és a talp, valamint a szrok bürke-menyedősei továbbá mindennemű börtel-szerűség ellen.
A hatását jól alán val látsz-lik.
E tapasz csak egy nagyapán letétele és pedig árártalomból 120 kor. Kétség hat szorosan LUSER-féle turista-tapasz kényes.
Központi széta, raklár:
SCHWENE L.
gyógysz. Meidling-Bécs
Csak akkor valódi, ha minden haszná-lati utasítás és minden tapasz-mellettes védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell.
Egy doboz ára 1 kor. 20 fill. 100 doboz 1 kor. 65 fill. előzetes beküldése mellett bérmentve.
Magyarországi főraktár:
Török József gyógyszer. Budapest, Király-utca 12. Andrassy-ut 26.

MAGYAR-HORVÁT TENGERI GŐZHAJÓZÁSI R.-T., FIUME.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.
A turisták által elismert legrövidebb és leg-kényelmesebb összeköttetés.
Fiume-Dalmácia: naponta-hajóindulás, ezek közül hetenként négy gyorsjártat Fiuméből, Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnovo és Cattaróba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaróig csak 24 óra.
Fiume-Venezia: hetenként 3-6 gyorshajó-összeköttetés.
Fiume-Ancona: hetenként 2-3 gyorshajó-összeköttetés.
Fiume-Ravenna: hetenként egy járat oda és vissza.
Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Veneziában és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak Róma, Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé, stb. stb.
A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitűnő ét-teremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.
Bővebb felvilágosítást nyújt a Központi Menetjegy-iroda, Budapest (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

Uj kiadásban jelent meg!

JULES VERNE
A FÖLD FELFEDEZÉSE
Magyarra fordította és függelékkel ellátta **BRÓZIK KÁROLY dr.**
Második kiadás. **Négy kötet.**
I-II kötet: A híresebb utazók története a leg-régibb időkől a XVIII. századig. Képekkel.
III-IV. kötet: A XVIII. század híres hajószai. Képekkel.
Ára egy-egy kötetnek 4 K, vászonba kötve 5 K 60 f.
Kiadja a **FRANKLIN-TÁRSULAT.**
Megrendelhetők:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. szám.
és minden könyvkereskedésben.

SZÉN, KOKSZ nagyban és kicsinyben
SALAMON JAKAB és Társaság cégnél Budapest,
V., Erzsébet-tér 5. szám.
TELEFONSZÁMOK: 73-96, 73-97, 73-98, 73-99. TELEFONSZÁMOK: 73-96, 73-97, 73-98, 73-99.

Heti műsor:

November hó	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Várszínház	Vigszínház	Magyar Színház	Király Színház	Fővárosi Város-lyigeti Színház	Uránia	Hangversenyek
26	Déltűn: Vasárnap Esti: Ludas Matyi	A kaméllas nőly A rózsaszalag	-	István Furcsun	A rabszóló Az apja fia	A kis gró Leányvásár	A székelt la ona Lengyel menyegzők	-	Ansorge Roya (M)

GUMMI-HALHÓLYAG ÓVSZER Valódi angol és francia különlegességek. **tucatonként 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 K. 3 tucatonál 20% engedmény.**

NAKIRA törv. védett, valódi indiai paragummi férfikülönlegesség tucatszámú 12. — koróna. 3 tucatzál 20% engedmény.

UTERUS-SPRAI feltétlen megbízható női fecskendő különlegesség 14 kor.

PESSAR-OCL. orvosilag rendelve 3, 5, 6, 8, 11 kor. darabja. — 3 darabnál 20% engedmény.

IRRIGATOR 3 K és feljebb. Képes árjegyzéket rendkívül érdekes tartalommal kbl. 1000 ábrával ingyen bérmentve és diszkrétan küldünk.

BIDET 10, 16, 20, 24 Kor.

VII., RÁKÓCZI-UT 32. A Rókussal szemben. MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR VII., RÁKÓCZI-UT 32. A Rókussal szemben.

Pontos címre és a vörös keresztre ügyeljünk.

Bőrbutoripar!
Kendi Antal,
Bpest, IV., Semmelweis-u. 7.

Bőrbutorszaküzlet, mely minőség, formai kivitel és árak tekintetében különös előnyt nyújt. Angol bőrbutorok, ebédle székek, fontouilok, férfiszobák és irodahelyiségek butorzása!

Bőrbutor bevásárlása bizalmi dolog!

EREDETI Meidinger-kályhák.

Saját gyártmányú Meidinger kaloriferesek cserépburkolatokban vagy anélkül, modern sima és mintázott cserépkályhák, modern és antikstíliú kandalók, öntöttvas, chamott (kaolin) és kokszkályhák, központi fűtések.

Egyszerű és díszes kivitelű kis takaréktűzhelyek, valamint vendéglői tűzhelyek legszolidabb kivitelben és legolcsóbb gyári áron kaphatók.

EHRlich KÁLYHAGYÁR R.-T. BUDAPEST.

Iroda és mintaraktár: VII., Dohány- és Wesselényi-utca sarkán levő 15. számú ideiglenes árcsarnokban.

Telefon 60-08. Telefon 60-08.

Minden méretű kályha- és tűzhelyalkatrészek állandóan raktáron.

Árjegyzék és költségvizsgáló kivételre ingyen

ÉRTESÍTÉS!

Alólírott községi elöljáróság értesíti az érdeklődő orvos urakat, hogy

Izsák nagyközség

pályázatot hirdet a II-ik községi orvosi állásra, mely állást az állam javadalmazza, e szerint nyugdíj-jogosultsággal bír.

Izsák nagyközség a közegészségügyileg hozzácsatolt **Orgovány** községgel együtt 10.000 lelken felül számlál. Ezenkívül ide vergel még, **Kis- és Nagy-Páhl**, továbbá **Szt.-Imre, Agasegyháza és Balázs-puszták** nagy része 5—6000 lakossal. Összesen tehát mintegy 15—16.000 lélek.

Ezen lakosság jómódu, akik betegjeiket szívesen kezeltek orvossal. Ugy, hogy itt egy szorgalmas, törekvő orvos igen szép jövedelemre számíthat.

Maga Izsák fejlődő, forgalmas község, jó vasuti összeköttetése révén közel a fővároshoz, kellemes tartózkodási hely.

A lakbér csak ideiglenes, amennyiben valószínűség szerint legközelebb orvosi lak fog építtetni.

Izsák, 1911. november hó.

A községi elöljáróság.

A huszadik század ipartechnika világraszóló vívmánya a

Mészöly-féle cipőlakk.

Bármilyen bőrt; chevró, box, bagaria stb., gyönyörűen fényesít, a repedésektől megőrjí, puhítja és finomítja. Egy üvegben 2-szer annyi van, mint az óriási cipőkrem dobozokban és mégis csak 30 fillér. Aki takarékos és csinos akar lenni, az csak **Mészöly-féle cipőlakkal** tisztíttassa cipőit.

30 fillér.

Az egész országban mindenütt kapható!

Feltalálta: **MÉSZÖLY OSZKÁR** vegyészeti gyáros **BUDAPEST, X., Kőbánya Halom-u. 30.**

Olcsó czipőeladás!

VII., Rákóczi-ut 44. SZ. (Népszínház-zal szemben)

Az összes raktáron lévő valódi amerikai és angol gyártmányok Barry, King Quallté, Titán és a legjobb hazai gyártmányok **beszerzési áron árusítatnak.**

Hygienikus újdonságok!

GUMMI-HALHÓLYAG ÓVSZER különlegességében.

Valódi francia és amerikai gyártmány, eredeti csomagolásban. Orvosilag ajánlva Feltétlen biztos.

„Fatima” I. és II. minőség. Ára tucatonként 6 és 8 K. „Semiramis” I. és II. 10 és 12.

Az utóbbi két óvszer különlegesség a legkiválóbb a gummi technika terén. „Auto Vaginal Spray” a legmodernebb és legkönnyelmesebb női óvókülönlegesség. Ára 15 kor. Széküldöz tiktáriás mellett. Kérje ingyen és bérmentve 8000-nél több ábrával ellátott legújabb képes árjegyzékemet.

KELETI J. orvos-sebészeti műszer- és gumiárak gyára **Budapest, Koronaherczeg-u. 17.** ALAPÍTÁTOT 1878. TELEFON 12-76

E hirdetési rovatban minden szó egyzeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyzeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények,

okmányszekrények, használtak és újak, rendkívül olcsó árakon kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Balvány-utca 6—C.

Sok száz

vagyonos hölgy öblait férjhez menni. Keresztény házadon 200.000 márká, kath. özvegy 80.000 korona, fiatal független zsidó hölgy 300.000 korona vagyonnal stb. stb. Csakis komoly szándékú urak (vagyon, állás, vallás mellesleg) kaphatnak díjtalan felvilágosítást. Schlesinger, Berlin 18.

Házasság közvetítés

legszigorúbb titoktartás mellett. Férjhezmenendő urhölgyek előjegyezve a legkülönbözőbb hozományokkal. Nősülendő urak a társadalom minden osztályából. Czigjelzéstelen levelezés. Nősülendő urak férjhezmenendő urhölgyek vagy azok hozzátartozói legnagyobb bizalommal fordulhatnak Faragó Jenő elismert jöhrű házasságközvetítő irodájához. Budapest, Rákóczi-ut 86. (Diszkret, lépcsőházi bejárat).

Akar Ön szellemes lenni?

Akarja, hogy kellemes társalgónak tartsák? Akarja a társaságban tekintélyhez jutni? Olvassa el a "Társalgás Művészete" (Elkészítési útmutató) című Szellemeskrak) rendkívül érdekes könyvet! Megtudja ebből, mint viselkedjen, hogy férjt, nőt, aliatvalót és fellebvalót egyaránt megőrizdson. E könyv korrektek útmutatója lesz az élet minden helyzetében, bálokon, banketeken, esküvőkön, színházban és mindenütt, ahol kisebb-nagyobb társaság van jelen. Atekinthető kivonat, (tartalomjegyzéket) ingyen, diszkreten küldi: DEAK, Budapest, Rákóczi-ut 86.

Pénzszekrényeket

tűz- és betörésmenéseket ajánl Budapesti Pénzszekrényraktár V., Széchenyi-utca 7. Gyár IX., Rákos-utca 4. szám. Telefon 116—40. 11261

Veres afonya

befőtt, 5 kilós postakosár 9 korona. Felkal konzervgyár, Barta József Felka.

30 koronaért

készülnek saját műhelyemben mérték után remek szabásban, finom kivitelben divatos férföltönyök vagy felöltők finom szöveteiből László Sándor férfiszabómester, Budapest Erzsébet körút 1. sz., I. em. Vidékre posztóminták bérmentve, helyben szabásmintát kívánatra házhoz küldöm. 08532

Elsőrendű Singer-

varró-gépeket

nagybani árban és minden árfel-emes nélkül havi 8 és 10 K rész-letre szállítunk e ért jótállással és vidékre is bárholva Láng Jakab és fia varrógép-nagykereskedők Budapest, József-körút 41. Flóküzletek: Baross-tér 4. sz. és Budán: Margit-körút 6. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Meghülésből

származó hirtelen bajoknál használjon Réthy-féle cukorkát. Ara gyógyszer-tárakban 60 fillér.

Juniperus

(nemes borovicska) 4 literes tartályban 11 korona bérmentve. Csemegekonzervekről árjegyzék ingyen. Felkal Konzervgyár, Barta József, Felka, (Szepes megye).

Koporsó asztalosok

részére mindennemű koporsók díszítései, összes temetkezési cikkek képes árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a Budapesti Ravatalgyár Részvénytárs. Nagymező-utca E. 46. sz.

Rizike

gomba, válogatott, 5 kilós hordókban, ezetben K 8.—, sósében kor. 7.—. Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29319

Temetkezési

vállalkozók, intézetek, egy-letek, társulatok részére képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a Budapesti Ravatalgyár Részv.-társ. Nagymező-ut. E. 46.

Kézimunka

hímzésekhez, butorok függönyökhöz, lakásberendezéshez, zsinórok, rojtok, bojtok, képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi: Budapesti Paszománygyár, Nagymező-utca 46. szám.

Zálogcédulákat

veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszerket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.

Singer Jakab

ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán.

Ajtók, Ablakok,

vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. Telefon: 62—80. Alapították 1890-ban

+Soványág+

Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a dr. William Hartley tanár amerikai erőtáp-pora. Soványak tartás, szép telt testidomokat nyernek. — Hölgyek remek keblet. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jótállást. Vérszegénység, gyongesség, idegesség ellez és gyomorbetegségeknak nélkülözhetetlen tápszer. Kiténtetve: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Közösön levelek minden országból. Dobozenként 1 fti 10 kr. Használati utasítással. Főraktár Balázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11. II/I. Telefon 156—80.

Allások

mindenféle szakmából kö-zölve vannak az Országos Pályázati Közlönyben. In-gyeren mutatóványszám. IX., Üllői-ut 55. (ezelőtt József-körút 38.)

Pénzt

akar Ön azonnal butorra, zongorára, varrógépekre, kerékpárokra és mindenemű kereskedelmi áruk-ra, akkor forduljon bizalommal csak a régi Fauber ezéghöz, Baross-tér 17. sz. Telefon: 149—00. 29387

Singer varrógépek

Kerékpárok, gramofonok, hanglemezek legolcsóbban kaphatók

Haban József

Budapest, Almássy-tér 14. javításokat olcsón készít. Ké-ues árjegyzékét ingyen küldi

Öreg

hamis fogakat, zálogcédu-lákat bármiről, butorokat és mindenféle tárgyakat vesz Wischogrod Jakab, Akácia-utca 45. I. 5. Le-velezőlapra jövök.

Zálogcédulát,

briliánsot, gyöngyöt, ékszer, aranyat, ezüstöt és régiséget veszek. Alt-Wien porcelánt, régi bronz csonttárgyakat, szobrokat és olajfestményeket veszek Kertész ékszerész és régiségereskedő, Király-utca 85. Telefon 95-45 Meghívásra jövök

Parlamenti

gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar-német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiái tanárok által oktatótt szaktantárgyak. Az Or-szágos Magyar Gyorsíró-Egyesület miniszteri jóvá-hagyással szervezett tan-folyama nyilvánossági jog-gal. Alapította Markovics iván 1863-ban. Biztos állás-közvetítés. — Közérvényű egyesületi oklevelek. Nyit-va szept. 1-től jul. 1-ig. Ha-vonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küldi a Gabels-berger szakiskola. (Csak Hegedűs Sándor-u. 7., saját épületben; előbb a szom-kózi László Ferenc-tér 10.) Címre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizáróla-gos szakiskolája írógép-czégektől s más hirdete-süinkt utánzó újabb tan-folyamoktól független. — Telefon 64—68.

Nemi betegek

Férfiak, nők trippertől csak a valódi és világhírű Larioin Capsulától (dr. Klein) gyógyulhatnak meg a legbiztosabban. — Több mint 100 orvosi bizo-nyítvány tanuskozik a gyógyszer kiváló hatá-sáról. Kapható utánvét mellett kizárólag a ké-szítől 2 K 50 f.-ért illés Antal gyógyszerárában, SZABADKA. Budapesti főraktár: Nyilasgy Gusztáv gyógyszerész Bpest, Fehérvári-ut. Utánzetektől óvakodjunk.

25 koronaért

készülnek saját műhelyemben mérték után remek szabásban, finom kivitelben divatos férföltönyök vagy felöltők finom szöveteiből. Lichtman Sándor férfiszabómester, Budapest Rottenbiller-utca 4/A. sz. Vidékre posztóminták bérmentve, helyben szabásmintát kívánatra házhoz küldöm. 28592

A világhíró „THE ROYAL“

Gramofonokat minden részegés vagy utazás nélkül messze tiszta hang-gal, szigorúan az eredeti, nagybani gyári árakon és minden árfel-emes nélkül havi 6—10 kor. részletfizetésre szállítjuk a vi-dékre is. Pilező-Gramofonok 20 kor.-tól feljebb. Láng Jakab és Fia gramofon-nagykereskedők, Budapest, József-körút 41. Flóküzletek VIII., Baross-tér 4. Buda, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

10%-kal olcsóbb,

mint bárhol, legolcsóbb, legjobb és legnagyobb butorárúhá, 320 szababutor a legegyszerűbbtől a leg-finomabb kivitelig válasz-tékra készen áll jótállás mellett. Varga Mihály és Társa, Kristóf-tér 8. J. em.

„Hungária“

beszélő-gépek tölcsernélküliek is kizárólag eredeti első-rangu gyártmány, rész-letfizetésre is olcsón kaphatók,

Deményi és Társa

Budapest, VI., Teréz-körút 4. Kérjen árjegyzékot.

Kézpénzért

vagy hitelképes egyé-neknek kedvező feltéte-lek mellett szállított tel-jes lakberendezéseket vagy egyes darabokat és biztosíthatom, hogy ilyen

olcsón

sehol nem kap modern háló, ebédli, uri és szon szobákat stb. Gyö-ződjön meg, töltsen meg szanfót raktárai-mat, itt jutányosra

vehet

a legegyszerűbbtől a legdizsesebb kivittelg minden fajta

BUTORT

Nagy Imre lakberendezési vállalkozó özög

BUDAPEST, Váci-körút 9. szám (Bejárat Szerecsen-utca 1., I. em.) Árjegyzék in-gyeren. Album 1 K.

Sonka-pác

szepességi, 1 adag 1 son-kára utasítással 1 korona. 12 adag 5 korona. Felkal konzervgyár, Barta József Felka.

Asztalosok

új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a „Kegelet“ szerkesztősége Budapest, Nagymező-utca E. 46.

Hurutos

bántalmak hatásos és kellemes gyógyszere a Réthy-féle cukorka. melyet po-metofübből készít Réthy Béla gyógyszerész Békés-Csabán. Gyógyszortárban kapható.

Magyar harzi kanári-

tenyészde Debrecenben.

Kia madár dalát meg tudja érteni és annak énekés föl tudja hacsul-ni. Kanári tenyészdeim ké-resse az felszíz-teltem megengem rendelményeivel. Minden, mit egy madár előadni képes, legyen az lágy, mely hang, avagy csengő éreces. Ami csak madárban kivá-lóan jó, tenyészdeimben mindig megtalálható. A reáidelt madarat mielőtt elküldöm, tudásáról előbb magam meggyőződom és ha hibás hangú, vagy rosszul énekel, nem létezik nálam, hogy en azt küldjem el. A ústóit rendelő pyogódt lehet tapát, hogyha nálam rendel, tudom nem szenved kárt. A lakás legkedvesebb díszje a szé-pen éneklő kanári madár. Kanári madarakért eddig sok pénzt adunk a külföldnek. Ma már nincs szükség erre, mert a szakaszerű vezetés alatt Aló Agoston magyar harzi ka-nári-tenyészde közp. Deb-recen Mergó-utca 9. sz., gyönyörűen fuvozó, nemes fajú kanári madarakat szállít darabonként 7, 8, 10 és 12 for-intért. Tenyészésre alkalmas remek szép nőstények darabjé a forintért. A szállítás a leg-nagyobb hidegben is gondosan csomagolva, szavatosság mel-lett történik. Árjegyzék és apo-lési utasítás ingyen. Számos előismerő- és közönséget bírtokában. A legnagyobb tenyészde-telep és székül-dési intézet.

BÉRCZI-VITRAGE

60/85 cm. nagy borsóháló Point-Lace szálaz munka rezrodal és gyúrkkel darabja 1 kor. 50 fill.

Bérczi D. Sándor

BUDAPEST Főúlet: Dessoewffy-u. 5. szám. — Flóküzlet: VIII., Üllői-ut 4. szám

BUTOR

30% megtakarítás! Régi Butorszalon

Budapest, Ferenciek-tére 3 lételemet. Vétel és eladás Használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek, mahagoni és palisander butorok, uri szobák, angol börgarnitúrák és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szö-nyegek, csillárok. Telefon 82—13. 28598

Kárpitos nyergesek

részere mindennemű kel-lékek képes nagy árjegy-zéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részvénytárs. Nagymező-utca E. 46. sz.

Vajai,

zsirt teljesen pótol főzés-hez, sütéshez kitűnő szag-talan, szapora, kóser kó-kuszszirmo. Öt kilós posta-doboz franco 7.50 korona. Kokuszvaj 8 korona. Klein Sándor Wien, Friedlgasse 45. szám.

Szabók részere

mindennemű zsinór, gomb és szabó-kellék képes nagy árjegyzékét kívánatra in-gyeren küldi a Budapesti Paszománygyár Részv.-társ, Nagymező-utca 46.

Butorhitel

legújabb rendszer szerint. Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy mindenféle butorokat készpénzárak mellett, meghatározott idő-re, részletre eladhatunk, minthogy a kellemetlen bankeljárásokat mellő-zhetjük és csupán 5 száza-lékos kamatot a mindig esőkkenő összeg után szá-mítunk fel. Butorválaszték a legegyszerűbbtől a leg-dizsesebb kivitelig jótállás mellett. Bővebbet László István IV., Kristóf-tér 8., I. em. Butorraktár.

Mézédes

csemegeszőlő mázsánként 36.—, postakosaraként 2,20, zöldpaprikát, körtét, almát, szilvát 2,40 K-ért. Gyümölcskivitel, Csongrád-ról. 11388

Gyorsírás

és gyorsgépirás. A Gy-a-korló Gyorsíró Társaság szaktanfolyamai lenyoge-sen magnagyobbított mo-dern higienikus új helyi-ségeinkben (Andrássy-ut 12.) tartatnak. Legalapo-sabb kiképzés gépirás-magyar- és német gyors-írásban. — Gabelsberger-Markovits rendszer. Be-íratkozás naponként. Tan-dij igen mérsékelt. Díj-mentes tantárgyak: ma-gyar-német helyesírás, „Karlohek“ amerikai köny-velési és nyilvántartási rendszer, összeadó- és szá-mológépek kezelése. Pár-huzamosan esli tanfolya-mokat is tartunk. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba juttatjuk Glogowski és Társa, (Remington) Budapest, VI., Andrássy-ut 12. szám.

Soha nem

létezett

rendkívül ked-vező fizetési feltételek mel-lett szállítunk helyben és vi-dékre teljes lakberendezéseket, valamint egyes butorda-rabokat rész-letfizetésre. Modern lakberan-: dezési vállalat: Budapest, IV. kor., Gerlőczy-utca 7. sz. 0 iszes butor-album 1 kor.